

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**Zhodnocení vývoje příjmů státního rozpočtu v závislosti
na výběru daní**

Ivana Pátková

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra obchodu a financí

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Ivana Pátková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Zhodnocení vývoje příjmů státního rozpočtu v závislosti na výběru daní

Název anglicky

Evaluation of Evolution of the State Budget Revenues Depending on the Taxes Collection

---

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit vývoj příjmů státního rozpočtu České republiky v závislosti na výběru daní v horizontu deseti let. Dílčím cílem je provést komparaci daňových změn v jednotlivých letech sledovaného období, které mají vliv na příjmy státního rozpočtu České republiky.

Metodika

Pro získání údajů potřebných pro zpracování diplomové práce v teoretické části byla prostudována odborná literatura, publikace, dostupné články a internetové zdroje. Následně byly popsány principy sestavování státního rozpočtu a uplatňování daňové politiky. V analytické části práce jsou používána veřejně dostupná data získaná z Ministerstva financí ČR, Českého statistického úřadu a České národní banky. V detailních rozborech jsou využita data ze státních závěrečných účtů. Veškerá data byla podrobena rozboru, analýze a následnému zpracování pomocí metody komparace statistických dat. Takto získaná data byla přehledně uspořádána do tabulek a grafů. V závěru práce jsou na základě získaných dat a jejich předchozí analýzy, uvedeny návrhy na řešení a doporučení možných opatření.

Doporučený rozsah práce

60 až 80 stran

Klíčová slova

Státní rozpočet, příjmy, výdaje, rozpočtová politika, veřejné finance, fiskální politika, daňová politika, daňová soustava.

Doporučené zdroje informací

BERVIDOVÁ, Ludmila, VANČUROVÁ, Pavlína. Ekonomika veřejného sektoru. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. 147 s. ISBN 978-80-213-1816-8.

ČERNOHORSKÝ, Jan, TEPLÝ, Petr. Základy financí. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.

OCHRANA, František, PAVEL, Jan, VÍTEK, Leoš. Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 261 s. ISBN 978-80-247-3228-2.

PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance: úvod do problematiky. 4. aktualizované vyd. Praha: ASPI, 2008. 579 s. ISBN 978-80-7357-358-4.

ŠELEŠOVSKÝ, Jan, JAHODA, Robert. Veřejné finance v ČR a EU. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 158 s. Distanční studijní opora. ISBN 80-210-3410-6.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Pavel Štáfek

Elektronicky schváleno dne 29. 9. 2014

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 24. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "**Zhodnocení vývoje příjmů státního rozpočtu v závislosti na výběru daní**" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. března 2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Pavlu Štáfkovi za odborné konzultace, ochotu, trpělivost a užitečné rady, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce.

Zhodnocení vývoje příjmů státního rozpočtu v závislosti na výběru daní.

Exaluation of Evolution of the State Budget Revenues Depending on the Taxes Collection.

Souhrn

Předkládaná diplomová práce se věnuje zhodnocení vývoje příjmů státního rozpočtu v závislosti na výběru daní. Úvodem je charakterizován historický vývoj výběru daní, je vymezena charakteristika soustavy veřejných rozpočtů, státní rozpočet, včetně jeho funkcí z ekonomického hlediska, charakterizovány rozpočtové politiky, rozpočtový proces a legislativní proces schvalování. Z hlediska státního rozpočtu jsou v teoretických východiscích popsány příjmy státního rozpočtu a struktura daňového systému České republiky. Úvodní kapitola též obsahuje základní informace o rozpočtu Evropské unie.

Samostatná kapitola v analytické části diplomové práce je věnována změnám jednotlivých druhů daní v letech 2005 až 2015. Následující kapitola zhodnocení výsledků a doporučení, je věnována daňovým příjmům státního rozpočtu a jejich vývoji v jednotlivých letech. Další podkapitoly, se zabývají daní z příjmů fyzický osob, daní z příjmů právnických osob, daní z přidané hodnoty, zvláštními (tzv. spotřebními) daněmi, cly, daněmi z majetkových a kapitálových převodů a pojistným na sociální zabezpečení a příspěvek na politiku zaměstnanosti. V podkapitole celkové příjmy státního rozpočtu, jsou veškerá data o daňových příjmech podrobena komparaci, jak z hlediska vývoje předpokládaných příjmů, schválených v návrzích státního rozpočtu, tak skutečně přijatým platbám jednotlivých daní, z hlediska druhového třídění. Závěr kapitoly se zabývá hodnocením závislosti celkových příjmů státního rozpočtu na příjmech z daní ze statistického hlediska, pomocí metody absolutní charakteristiky a tempa růstu. Pro výpočet závislosti příjmů státního rozpočtu na příjmech z daní byla použita metoda regresní analýzy.

Na závěr diplomové práce je provedeno zhodnocení výsledků, a navržena opatření, která by mohla vést ke zvýšení příjmů z jednotlivých daní, a zároveň ke zvýšení celkových příjmů státního rozpočtu.

Summary

The presented Master's Thesis provides a review of the development of state budget revenues depending on tax collection. By way of introduction, a description of the historical development of tax collection is given. Also provided is a definition of the public budget system and the state budget, including its function from an economic point of view; the budgetary policy, budgetary procedure and the legislative approval process are described. State budget revenues and the structure of the tax system of the Czech Republic are described in the theoretical part from a state budget point of view. The introductory chapter also presents basic information about the European Union budget.

In the analytical part of this Master's Thesis a separate chapter is dedicated to the changes of the individual types of taxes from 2005 to 2015. The subsequent chapter (review of results and recommendations) focuses on state budget tax revenues and their development in different years. The subchapters to follow concentrate on personal income tax, corporate income tax, value added tax, special taxation (i.e. excise duty), customs, tax on transfers of assets and capital transfers and social security contributions and employment policy contributions. The subchapter focusing on total state budget revenues provides a comparison of all tax revenues related data from the point of view of the development of anticipated revenues, approved in state budget proposals, and actually received payments of individual taxes, from the point of view of generic classification. The chapter concludes by focusing on a review of the dependency of total state budget revenues on tax revenues from a statistical point of view using the absolute characteristic and growth rate method. The regression analysis method was applied to calculate state budget revenues dependency on tax revenues.

The Master's Thesis is concluded by an evaluation of the results and measures are proposed that could lead to an increase in revenues from individual taxes and also to an increase in total state budget revenues.

Klíčová slova: státní rozpočet, příjmy, výdaje, rozpočtová politika, veřejné finance, fiskální politika, daňová politika, daňová soustava

Keywords: the state budget, revenues, expenditures, fiscal policy, public finance, fiscal policy, tax policy, tax system

OBSAH

1	ÚVOD.....	11
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	13
2.1	CÍLE PRÁCE.....	13
2.2	METODIKA PRÁCE.....	13
3	TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	15
3.1	CHARAKTERISTIKA SOUSTAVY VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ	16
3.2	STÁTNÍ ROZPOČET ČESKÉ REPUBLIKY A ROZPOČET EVROPSKÉ UNIE	18
3.2.1	<i>Funkce státního rozpočtu .....</i>	<i>19</i>
3.2.2	<i>Rozpočtové zásady .....</i>	<i>20</i>
3.2.3	<i>Rozpočtová politika .....</i>	<i>22</i>
3.2.4	<i>Rozpočtový proces.....</i>	<i>23</i>
3.2.5	<i>Rozpočet Evropské unie.....</i>	<i>30</i>
3.3	PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU	32
3.3.1	<i>Struktura daní v České republice .....</i>	<i>33</i>
3.3.2	<i>Příjmy státního rozpočtu z daní.....</i>	<i>34</i>
4	ANALYTICKÁ ČÁST	48
4.1	ZMĚNY JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ DANÍ V LETECH 2005 – 2015	48
4.1.1	<i>Daň z příjmů fyzických osob .....</i>	<i>48</i>
4.1.2	<i>Daň z příjmů právnických osob.....</i>	<i>59</i>
4.1.3	<i>Daň z přidané hodnoty .....</i>	<i>66</i>
4.1.4	<i>Zvláštní daně a poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku - spotřební daně .....</i>	<i>69</i>
4.1.5	<i>Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí.....</i>	<i>74</i>
4.1.6	<i>Daně z majetkových a kapitálových převodů .....</i>	<i>75</i>
4.1.7	<i>Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti .....</i>	<i>79</i>
5	ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ	83
5.1	DAŇOVÉ PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU	83
5.1.1	<i>Daň z příjmů fyzických osob .....</i>	<i>83</i>
5.1.2	<i>Daň z příjmů právnických osob.....</i>	<i>85</i>
5.1.3	<i>Daň z přidané hodnoty .....</i>	<i>86</i>
5.1.4	<i>Poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku – spotřební daně.....</i>	<i>88</i>
5.1.5	<i>Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí.....</i>	<i>90</i>

5.1.6	<i>Daně z majetkových a kapitálových převodů</i>	91
5.1.7	<i>Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti</i>	94
5.2	CELKOVÉ PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU	97
5.3	HODNOCENÍ ZÁVISLOSTI CELKOVÝCH PŘÍJMŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU NA PŘÍJMECH Z DANÍ	101
5.3.1	<i>Analýza závislosti příjmů státního rozpočtu na výběru daní</i>	102
5.4	VYHODNOCENÍ A DOPORUČENÍ	106
6	ZÁVĚR	110
	SEZNAM LITERATURY	112
	SEZNAM ZKRATEK	117
	SEZNAM OBRÁZKŮ	118
	SEZNAM TABULEK	119
	SEZNAM PŘÍLOH	120
	PŘÍLOHA	121

1 ÚVOD

Každý jednatel v určitém období svého života a věku uskutečňuje různé druhy svých potřeb. Většina potřeb se řadí mezi materiální, které se vyvíjí s věkem a umístěním člověka na sociálním žebříčku. V dětství jsou to vytoužené hračky, v období dospívání značkový mobil, v dospělosti zajištění bydlení a vybavení domácnosti, později zajištění vzdělání pro své potomky, a naposledy zajištění sebe na dobu, kdy již není v produktivním věku.

Málokterý občan se zamyslí i o svém zajištění z hlediska vyšších zájmů, tedy že i pro něj je důležitá bezpečnost, justice, fungující zdravotnictví s dostatkem léčiv, školství, nebo podpora sociální péče.

Uspokojování těchto potřeb samotnými občany je neefektivní, je zde nutná solidarita, proto byly tyto potřeby již v minulosti zajišťovány předchůdci veřejných korporací, obcemi. Mezi nejstarší a nejznámější patřili například obecní strážníci, městské nemocnice, tedy činnosti, které dnes zajišťuje pro občany převážně stát.

Stejně tak, jak se vyvíjí společnost a rostou nároky na zajištění kvality života, zvyšují se i požadavky na zajištění veřejných potřeb. S tím rostou požadavky na příjmy státního rozpočtu. Veřejné korporace, především stát, se musí postarat o zajištění pravidelných a dostatečných příjmů, a rozhodovat o účelně vynaložených prostředcích na uspokojení svých zájmů. Tuto starost o dostatek a účelnost, vynakládání s finančními prostředky, stát provádí prostřednictvím státního rozpočtu.

Česká republika se od 1. května 2004 stala členem Evropské unie. Vstupem do Evropské unie se Česká republika zavázala k plnění řady mezistátních a mezivládních dohod a k návaznosti rozpočtu České republiky na rozpočet Evropské unie. V současné době nejsou veškeré právní náležitosti stanoveny pouze v rámci České republiky, ale musí být v souladu s právními předpisy Evropské unie. Dochází k zvyšování zásahů státu do života a práv občanů, které se mění podle politické vůle volených zástupců.

Téma diplomové práce „Zhodnocení vývoje příjmů státního rozpočtu v závislosti na výběru daní“ si autorka vybrala proto, že daně zasahují do života všech obyvatel České republiky, všechny změny, které v této oblasti nastanou, se promítají do globální úrovně celé společnosti.

V posledních letech bylo téma daní a jejich přerozdělování v rámci rozpočtu diskutováno i v rámci problematiky důchodové reformy, kde je předvídan v budoucích letech kolaps financování. Každý občan České republiky pocítuje rychlé a stále se zvyšující zadlužování České republiky, na které stát reaguje častými daňovými změnami, například daně z přidané hodnoty (DPH), nebo změnami daní z příjmů. Situace, kterou lze nazvat jako kritickou, je sice již řešena reformou veřejných financí, avšak díky neustálým politickým změnám legislativních představitelů, nebylo zatím možné připravit a schválit razantnější reformu, která by Českou republiku v budoucích letech dovedla do stadia vyrovnaného rozpočtu a ke snižování zadlužení.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnotit vývoj příjmů státního rozpočtu České republiky v průběhu let 2005 až 2015, v závislosti na výběru daní v horizontu deseti let. Dílčím cílem práce je seznámení s postavením a funkcí státního rozpočtu a vývojem výše jeho příjmů v jednotlivých porovnávaných letech, jeho kladné a záporné stránky. Dalším dílčím cílem je zpracování základní charakteristiky soustavy veřejných rozpočtů, rozpočtových zásad a způsob uplatňování rozpočtové politiky v České republice. Dále zdokumentování rozpočtového procesu, jeho schvalování, včetně začlenění rozpočtové politiky Evropské unie. Pro zjištění hlavního cíle práce je nutné provést porovnání příjmů z daní z hlediska tříd v jednotlivých letech, a komparaci změn u jednotlivých daní, ve sledovaném období, které mají vliv na příjmy státního rozpočtu České republiky.

2.2 Metodika práce

Pro získání údajů potřebných pro zpracování diplomové práce v teoretické části, je použita odborná literatura, publikace, dostupné články a internetové zdroje, které se zabývají danou problematikou. Jedná se zejména o jednací řád poslanecké sněmovny, který je upraven zákonem č. 90/1995 Sb. ze dne 19. dubna 1995 o jednacím řádu Poslanecké sněmovny ve znění pozdějších novel, a dále zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, a vyhlášku ministerstva financí 323/2002 Sb., o rozpočtových pravidlech. Zejména na základě výše uvedených právních předpisů a odborné literatury, je v diplomové práci charakterizována soustava veřejných rozpočtů, následně jsou zpracovány funkce státního rozpočtu, základní rozpočtové zásady, rozpočtová politika a je charakterizován proces sestavování a schvalování státního rozpočtu.

V analytické části práce jsou použita veřejně dostupná data, získaná z Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Ministerstva financí ČR a Českého statistického úřadu. V detailních rozborech jsou využita data z vládních návrhů zákona o státním rozpočtu, schválených zákonů o státním rozpočtu a státních závěrečných účtů. Veškerá získaná data

jsou podrobena rozboru, analýze a následnému zpracování pomocí metody komparace statistických dat. Takto získaná data jsou přehledně uspořádána do tabulek a grafů. V závěru práce je na základě získaných údajů a jejich předchozí analýzy, zhodnocen vývoj příjmů státního rozpočtu v závislosti na výběru daní. Dále jsou uvedeny také návrhy na řešení a doporučení možných opatření.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Předpokladem úspěšného fungování státu, subjektů územní samosprávy a důležitým finančním nástrojem k zabezpečení úkolů a činností na jednotlivých úrovních je veřejný rozpočet, v širších souvislostech jde o soustavu veřejných rozpočtů. (Peková, 2005, s. 92)

Soustava veřejných rozpočtů je základní nástroj veřejných financí. Veřejné finance zahrnují peněžní vztahy vznikající při získávání, rozdělování a užití peněz, které patří občanům a tedy veřejnoprávním orgánům a organizacím, které s penězi občanů nakládají a spravují je. Veřejné finance slouží k uspokojování potřeb obyvatelstva na úrovni státu, regionů a místních lokality. Zabezpečují veřejné úkoly a naplňují veřejné zájmy. (Žehrová, Pfeiferová, 2012, s. 4)

Součástí řízení státu jsou daně. Vznik daní je spojen se vznikem prvních státních celků. Podle Bible měla být desátá část úrody odevzdána k přerozdělení a podpoře kněží. Důležitým zdrojem státní pokladny byly daně již ve starověku, kdy byly vybírány v naturální podobě. Nepravidelně a jednorázově byly vybírány zejména na válečné výdaje. Ve starém Řecku a Římě byly daně považovány za projev angažovanosti ve státních záležitostech. V době středověku patřily mezi nejdůležitější zdroje akcízy, daně z prodeje, které lze přirovnat k dnešní dani z obratu. Domény, naturální daně z vlastnictví zemědělských a lesnických ploch. Kontribuce, které byly uvalovány jako dávka z hlavy nebo majetku, a regály. Regály byly dávky panovníkovi, který vše vlastnil. S počátkem novověku se daně staly pravidelným zdrojem příjmů státní pokladny, kdy se periodicky vybíraly akcízy a kontribuce, a cla, která se z počátečních tranzitních a vývozních změnila na dovozní. První ucelené daňové soustavy vznikaly v 19. století, kdy byly formulovány zásady, zejména zásada všeobecnosti, která odbourávala privilegia šlechty. Formou přímých daní byly kromě majetku či příjmů, zdaněny i zisky a mzdy. Objevily se i nové druhy daní, například výnosová daň z peněžitého výsledku výroby, a z akcíz se vyvinuly nepřímé daně, jako daň spotřební, která se stala hlavním zdrojem státních příjmů. Po první světové válce vzrostla úloha státu v ekonomice, což vedlo k dalšímu daňovému zatížení obyvatelstva. Začaly být zaváděny mimořádné majetkové daně. (Hlubinková, 2008, s. 134-135)

Na základě teorií J. M. Keynesese začaly být po druhé světové válce daně nástrojem makroekonomické regulace. Míra daňového zatížení v 70. letech 20. století zaznamenala řadu demotivačních charakteristik pro výdělečně činné osoby, a pro řadu lidí znamenaly daně možnost pohybovat se mimo trh práce, a využívat systém sociálního státu. Od 80. let zaznamenaly tržní ekonomiky daňové reformy. Jako univerzální daň byla zavedena daň z přidané hodnoty. Postupně začalo docházet k harmonizaci daňových soustav uvnitř Evropského společenství, která by měla vést ke sjednocené Evropě. (Hlubinková, 2008, s. 134-135)

3.1 Charakteristika soustavy veřejných rozpočtů

Veřejné fondy jsou naplňovány prostřednictvím soustavy veřejných rozpočtů. Jejich uspořádání a struktura závisí na státoprávním uspořádání. Obecně soustava veřejných rozpočtů, zahrnuje (Černohorský, Teplý, 2011, s. 280):

- **nadnárodní rozpočet** – pokud je země zapojena do mezinárodní integrace;
- **ústřední (státní) rozpočet** – nejvyšší rozpočet v rámci země;
- **rozpočty územní samosprávy** – zahrnují rozpočty samosprávných orgánů v rámci státoprávního uspořádání, v České republice rozpočty krajů a obcí;
- **rozpočty veřejných fondů** – v některých případech jsou zakládány mimorozpočtové fondy, do nichž jsou vkládány výnosy z prodeje státního majetku a financovány specifické výdaje, (například dopravní infrastruktura, výdaje na kulturu, ochrana životního prostředí apod.);
- **rozpočty veřejných podniků, neziskových organizací, zdravotních pojišťoven** – jde o rozpočty organizací zřizovaných státem, nebo samosprávnými orgány, v některých zemích patří do veřejných rozpočtů i rozpočty zdravotních pojišťoven, je-li systém zdravotního pojištění začleněn do státem garantovaného sociálního pojištění.

Veřejné rozpočty, viz Obrázek 1, slouží k financování veřejných statků. Podle Bervidové a Vančurové (2008, s. 65), zahrnují:

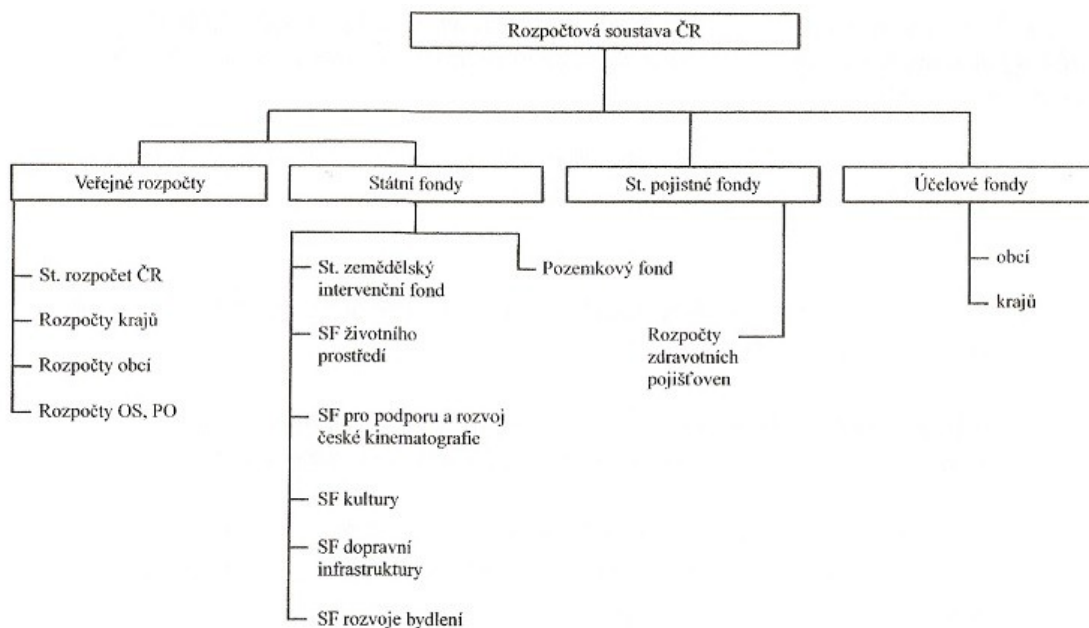
- státní rozpočet;

- rozpočty organizačních složek a příspěvkových organizací státu a samospráv;
- státní finanční účelové fondy;
- státní pojistné fondy;
- rozpočty krajských a obecních úřadů.

Podstata fungování veřejných rozpočtů spočívá ve vytváření veřejných fondů, prostřednictvím rozdělování důchodů ekonomických subjektů, převážně formou daní, které se rozdělují např. ve formě veřejných statků, a utvářejí důchody ostatních ekonomických subjektů formou výdajů z rozpočtu, například výplatou mezd státních zaměstnanců, výplatou sociálních dávek.

Obrázek 1 - Schéma rozpočtové soustavy ČR.

Zdroj: Žehrová, J., Pfeiferová, D. *Finance municipalit*. 2. vyd., 1. dotisk, Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2012, 166 s., strana 32.

Každý veřejný rozpočet je účetně vyrovnaný. Na všechny uskutečněné výdaje musí být finanční zdroje (příjmy). Podle Černožského a Teplého (2011, s. 281), rozpočet může být:

- **vyrovnaný** – příjmy se rovnají výdajům do poslední peněžní jednotky;

- **schodkový** – stav, kdy výdaje převyšují příjmy, tato situace se řeší buď čerpáním rezerv z minulosti, nebo pomocí návratných zdrojů (emisí dluhopisů – v případě státního rozpočtu, nebo úvěrem);
- **přebytkový** – situace, kdy rozpočtové příjmy převyšují výdaje. Formálně se taková situace řeší převedením přebytku do rezerv na příští období.

Každý veřejný rozpočet se skládá z běžného rozpočtu a kapitálového rozpočtu. Běžný rozpočet zahrnuje každoročně se opakující příjmy a každoročně se opakující výdaje. Tato část tvoří rozhodující část rozpočtu. Běžný rozpočet by měl být v jednotlivých letech vyrovnaný. Kapitálový rozpočet je tvořen mimořádnými příjmy, získanými například prodejem majetku, a mimořádnými, zpravidla investičními výdaji. Kapitálový rozpočet by měl reagovat na vývoj ekonomiky. V případě recese je vhodné ekonomiku podpořit a nastartovat opětovný růst emitováním dluhopisů, nebo čerpáním úvěru. Naopak v době, kdy ekonomika roste a generuje větší zdroje pro státní rozpočet, by kapitálové výdaje měly být nižší než kapitálové příjmy. I běžné výdaje by měly být nižší než běžné příjmy, a generovat zdroje pro úhradu předchozích dluhů, vzniklých podporou ekonomiky, nebo generovat zdroje pro budoucí použití. Cílem veřejných financí by měl být keynesiánsky pojatý, dlouhodobě vyrovnaný rozpočet. (Černohorský, Teplý, 2011, s. 280-281)

3.2 Státní rozpočet České republiky a rozpočet Evropské unie

Státní rozpočet je vrcholným nástrojem finanční politiky státu, kterým se řídí veškeré finanční hospodaření. Zahrnuje největší část veřejných financí, které jsou soustředěny do centralizovaného fondu. Státní rozpočet je hlavní součástí systému veřejných financí. Zahrnuje i hospodaření státních fondů, územních samospráv, zdravotních pojišťoven a mimorozpočtových organizací. Soustřeďuje peněžní prostředky a vydává je zpět za účelem plnění základních funkcí státu, a obsahuje největší část výdajů v rámci rozpočtové soustavy. (Černohorský, Teplý, 2011, s. 282)

Podle Černohorského a Teplého (2011, s. 282-283), je státní rozpočet:

- **centralizovaný peněžní** – soustřeďuje a přerozděluje převážnou část finančních prostředků rozpočtové soustavy;

- **nejdůležitější bilance státu** – nejsledovanější ukazatel hospodaření státu, kde se porovnávají jeho příjmy, výdaje a zjištěný rozdíl;
- **finanční plán** – je závazný finanční plán, protože má formu zákona;
- **významný nástroj fiskální politiky** – příjmy a výdaje se využívají k ovlivňování agregátní poptávky a nabídky, a tím hospodářského růstu a zaměstnanosti. Hlavním cílem je dosahování udržitelného tempa růstu ekonomiky, zajištění dosahování přirozené míry nezaměstnanosti, snižování veřejného dluhu a inflace;
- **důležitá právní norma** – každoročně je schvalován formou zákona, kde je uvedena úhrnná bilance příjmů a výdajů, celkové přehledy příjmů a výdajů pro daný rok, finanční vztahy k rozpočtům krajů a obcí a pravidla pro poskytování finančních příspěvků pro daný rok.

3.2.1 *Funkce státního rozpočtu*

Z ekonomického hlediska je státní rozpočet definován těmito funkcemi (Černohorský; Teplý, 2011, s. 283):

- **alokační** – stát soustřeďuje finanční prostředky prostřednictvím výběru daní a alokuje je tam, kde je to podle něj nejefektivnější;
- **redistribuční** – přerozděluje důchody jednotlivých ekonomických subjektů v ekonomice, kdy východiskem je určitá míra sociální solidarity;
- **stabilizační** – je důsledkem aktivní fiskální politiky vlády, která ovlivňuje vývoj ekonomiky tak, aby nedocházelo k výrazným výkyvům v její produkci;
- **regulační** - prostřednictvím této funkce může vláda regulovat vybrané ceny v ekonomice. I v tržních ekonomikách je řada cen regulovaných, například ceny určitých typů bydlení a cen s tím souvisejících, a ceny stanovované v rámci monopolního nebo oligopolního prostředí, např. ceny energií;
- **kontrolní** – prostřednictvím státního rozpočtu vláda kontroluje značnou část finančních toků v ekonomice, příjmů a výdajů státního rozpočtu. Zároveň kontroluje i hospodaření ekonomických subjektů tím, že od nich vybírá daně a tím kontrolu správnost výpočtu a placení.

Státní rozpočet, podle zákona č. 218/2000 Sb., (§ 5, odst. 1-3), představuje finanční vztahy, které zabezpečují financování některých funkcí státu v rozpočtovém roce. Obsahuje očekávané příjmy, i odhadované výdaje v rozpočtovém roce a financující položky. Jako souhrn finančních dokumentů zahrnuje zákon o státním rozpočtu, rozpis ukazatelů státního rozpočtu, podrobné rozpočty organizačních složek státu a změny těchto dokumentů.

Podle Žákové a kol. (2014, s. 7):

Příjmy rozpočtu tvoří daně, pojistné na sociální zabezpečení, poplatky, výnosy spojené s majetkem státu a prostředky poskytnuté z rozpočtu EU.

Výdaje zahrnují důchody, sociální dávky, platy státním zaměstnancům, převody do místních a krajských rozpočtů, dotace, výdaje na investice, výdaje na obsluhu státního dluhu a odvody do rozpočtu EU.

Příjmy a výdaje se dělí na *kapitoly*, které vyjadřují okruh působnosti ústředních orgánů a dalších organizačních složek státu.

Rozdíl mezi očekávanými příjmy a výdaji se nazývá *saldo rozpočtu*. Kladné saldo znamená přebytek rozpočtu a záporné saldo se označuje jako schodek, nebo deficit.

3.2.2 Rozpočtové zásady

Rozpočtové zásady jsou zakotveny v zákonné normě, která upravuje rozpočtové daňové určení, pravidla hospodaření s prostředky státního rozpočtu, stanovuje sankce za porušení rozpočtové kázně, pravidla pro přesuny v rámci rozpočtových opatření a kompetence a úkoly jednotlivých orgánů. Všechny rozpočty mají řadu společných rysů, zejména pokud jde o proces jejich navrhování či schvalování. Taktéž kontrola či sankce uplatňované při porušení stanovených pravidel jsou obdobné, a má-li rozpočet vyhovět svému účelu, musí vykazovat určité vlastnosti. Tyto společné rysy jsou označovány jako rozpočtové zásady. (Marková, 2008, s. 106)

Rozpočtovými zásadami se rozumí i požadavky na konstrukci státního rozpočtu a rozpočtů územních samosprávných celků, plynoucí ze zkušeností nahromaděných v průběhu historického vývoje. (Hamerníková, Maaytová, 2007, s. 178)

Podle Pekové (2008, s. 119-121), jsou v průběhu rozpočtového procesu uplatňovány následující rozpočtové zásady:

- **zásada každoročního sestavování a schvalování**, které probíhá každoročně a hospodaření podle rozpočtu je povinné. Schvalovací proces přispívá k prohloubení parlamentní kontroly. Roční období umožňuje lepší přehled o struktuře výdajů a příjmů státu;
- **zásada reálnosti a pravdivosti rozpočtu**, kdy reálně sestavený návrh je jedním z důležitých předpokladů pro jeho splnění bez větších odchylek. Za respektováním této zásady je snaha zabránit zkreslování údajů v rozpočtu;
- **zásada úplnosti rozpočtu a jednotnosti a průhlednosti rozpočtu**, kdy jsou všechny příjmy a výdaje zaznamenány jednotným způsobem v jednom dokumentu tak, aby bylo možné je kontrolovat, analyzovat a srovnávat v rámci rozpočtové soustavy, a kvalifikovaně do budoucna odstraňovat negativní vlivy na hospodaření;
- **zásada dlouhodobé vyrovnanosti**. Respektování této zásady je důležitým předpokladem „zdravého“ hospodaření státu. Podle této zásady by měly být výdaje státního rozpočtu sestavovány tak, aby se rovnaly příjmům;
- **zásada efektivnosti, hospodárnosti a účinnosti**, v některých zemích je propojena na zásadu **účelovosti** podle zdrojů. Předem vyčleněný příjem slouží k financování určené potřeby;
- **zásada publicity**, je označována jako zásada zveřejnění. O objemu a struktuře příjmů a výdajů každého veřejného rozpočtu, se rozhoduje na příslušné vládní úrovni nepřímo veřejnou volbou. Proto je důležité informovat o návrhu veřejného rozpočtu, i o jeho průběžném a následném plnění občany, voliče, daňové poplatníky a uživatele veřejných statků.

3.2.3 Rozpočtová politika

K realizaci veřejných politik jsou potřebné zdroje, jejichž získáním a alokací se zabývá rozpočtová politika. Za realizaci rozpočtové politiky odpovídá správce rozpočtové kapitoly. Tím je ministr, nebo nejvyšší představitel daného ústředního úřadu. Klíčovou roli z hlediska veřejných financí má Ministerstvo financí ČR, které je odpovědné za realizaci rozpočtové politiky. Jeho působnosti jsou stanoveny zákonem. Ministr financí zodpovídá za sestavení státního rozpočtu, za racionální a ekonomické nakládání se zdroji a za vypracování státního závěrečného účtu. Zároveň ministerstvo financí metodicky vede ostatní rozpočtové kapitoly s ohledem na spravování veřejných financí. (Ochrana, Pavel, Vítek, 2010, s. 18)

Návrh zákona o státním rozpočtu vypracovává ministerstvo v součinnosti se správci kapitol, územními samosprávnými celky, dobrovolnými svazky obcí, Regionálními radami regionů soudržnosti a státními fondy. Celkové výdaje státního rozpočtu ministerstvo stanoví na základě částky střednědobého výdajového rámce obsaženého v usnesení Poslanecké sněmovny k vládnímu návrhu zákona o státním rozpočtu na běžný rok, který je v České republice totožný s kalendářním rokem.

Ministerstvo financí se při zpracování návrhu zákona o státním rozpočtu řídí zákonem č. 218/2000 Sb., (§8, odst. 1-2). Správci kapitol, státní fondy, územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, Regionální rady regionů soudržnosti a jiné právnické a fyzické osoby, které požadují prostředky ze státního rozpočtu nebo poskytnutí státní záruky, jsou povinni předložit ministerstvu údaje potřebné pro vypracování návrhu zákona o státním rozpočtu v termínu, rozsahu a struktuře, které stanoví ministerstvo vyhláškou. To se netýká kapitol Kancelář prezidenta republiky, Poslanecká sněmovna, Senát, Ústavní soud, Nejvyšší kontrolní úřad a Kancelář Veřejného ochránce práv. Obce a dobrovolné svazky obcí předkládají údaje prostřednictvím krajů. Hlavní město Praha předkládá údaje přímo ministerstvu. Podklady pro sestavení návrhu výdajů státního rozpočtu na financování programů předkládají obce a dobrovolné svazky obcí vždy přímo příslušnému správci kapitoly. Činnost, pro kterou byly kraje zřízeny, je přenesenou působností státu.

Návrh celkových příjmů a celkových výdajů kapitol Poslanecká sněmovna, Senát, Kancelář prezidenta republiky, Ústavní soud, Nejvyšší kontrolní úřad a Kancelář veřejného

ochránce práv předloží správci těchto kapitol rozpočtovému výboru Poslanecké sněmovny. (Zákon č. 218/2000 sb., §8, odst. 3)

Pokud nedojde k rozhodnutí ve stanoveném termínu a návrh předložený správcem kapitoly nepřekročí celkové výdaje této kapitoly podle posledního schváleného zákona o státním rozpočtu, považuje se návrh předložený správcem kapitoly za schválený. V případě, kdy návrh předložený správcem kapitoly celkové výdaje překročí, podléhají tyto vyšší výdaje schválení ministerstvem. Na základě schválených návrhů vypracují správci kapitol návrhy rozpočtů svých kapitol v rozpočtovém systému. Návrh zákona o státním rozpočtu a návrh střednědobého výdajového rámce předkládá ministerstvo ke schválení vládě, která je předkládá Poslanecké sněmovně ve lhůtě podle zvláštního zákona. (Zákon č. 218/2000 Sb., § 8, odst. 4-6)

3.2.4 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces zahrnuje delší období, než je rozpočtové. Zpravidla se jedná o 1,5-2 roky. Mezi etapy rozpočtového procesu patří fáze sestavení návrhu, projednání a schválení rozpočtu, plnění rozpočtu (hospodaření podle schváleného rozpočtu během rozpočtového období), případné schvalování úprav a kontrola plnění (průběžná během rozpočtového období) a následná, po skončení rozpočtového období. Státní rozpočet je schválen formou zákona v zákonodárném sboru. Fázi přípravy zobrazuje Obrázek 2. (Peková, 2008, s. 122-123)

Schválení rozpočtu je ve vyspělých ekonomických zemích považováno za vyslovení důvěry vládě a její hospodářské politice. Rozpočtové plánování by mělo být ukončeno před zahájením fiskálního roku, který je v České republice totožný s kalendářním rokem, na rozdíl například USA, kde jde o období od září do září následujícího roku. (CEED, 2014)

Obrázek 2 - Rozpočtový proces

Příprava státního rozpočtu	
<i>Do 15. dubna</i>	Ministerstvo financí předloží vládě předběžný návrh částek výdajového rámce na následující 3 roky.
<i>Do 30. dubna</i>	Vláda koncept projedná a usnese na návrhu částek.
<i>Do 31. května</i>	Ministerstvo financí vypracuje a předloží vládě předběžný návrh příjmů a výdajů podle jednotlivých kapitol, návrh střednědobého výdajového rámce a návrh střednědobého výhledu na dva roky následující po roce, na který je sestavován rozpočet.
<i>Do 20. června</i>	Vláda návrhy projedná, provede případné úpravy a návrhy schválí jako předběžné.
<i>Do 30. června</i>	Ministerstvo financí oznámí správcům jednotlivých kapitol částky schválené vládou. Příslušní správci sdělí částky státním fondům.
<i>Do 31. července</i>	Správci kapitol a státní fondy vypracují návrh svého rozpočtu a střednědobého výhledu.
<i>Do 31. srpna</i>	Ministerstvo financí předloží vládě návrh zákona o státním rozpočtu, návrh střednědobého výhledu a střednědobých výdajových rámců.
<i>Do 30. září</i>	Vláda návrhy projedná, schválí a předloží Poslanecké sněmovně.

Zdroj: Žáková, P. a kol. *Státní rozpočet 2014 v kostce. Informační příručka Ministerstva financí ČR*. 1. vyd., Praha: Ministerstvo financí, 2014, 39 s., strana 10.

3.2.4.1 Legislativní projednávání návrhu zákona o státním rozpočtu.

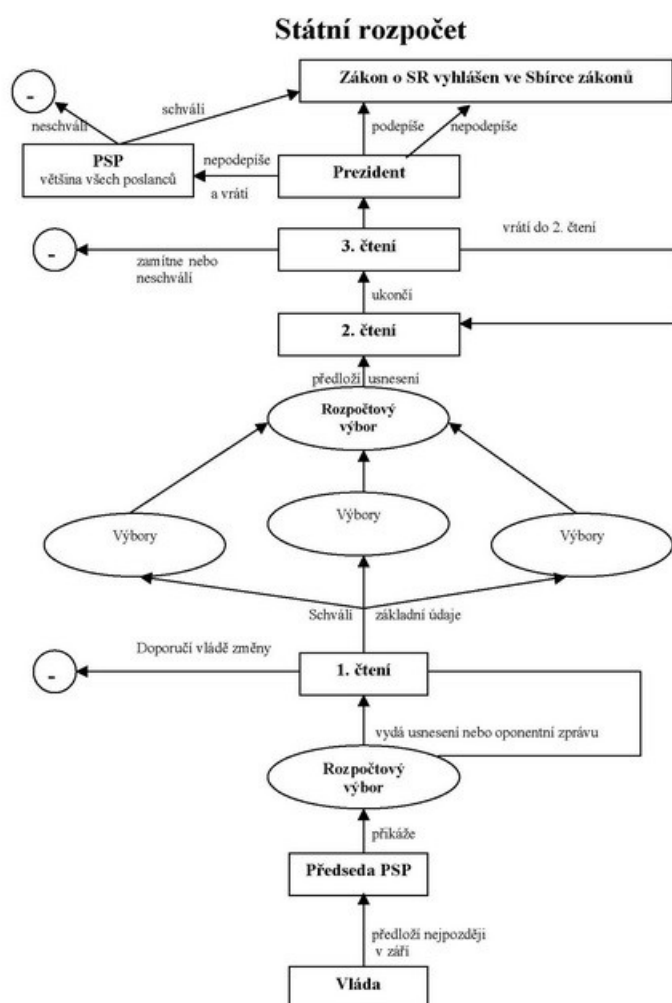
Zákon o státním rozpočtu je základním zákonem pro fungování státu, zejména pro výkon státní a veřejné správy, který umožňuje vládě výkon jejích pravomocí. Návrh tohoto zákona může Poslanecké sněmovně předkládat pouze vláda, nejpozději tři měsíce před začátkem kalendářního roku, zpravidla do 30. září kalendářního roku. Pravidla pro předkládání státního rozpočtu obsahuje jednací řád Poslanecké sněmovny, který je upraven zákonem č. 90/1995 Sb. ze dne 19. dubna 1995 o jednacím řádu Poslanecké sněmovny ve znění pozdějších změn. Vládní přípravu státního rozpočtu upravuje zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech. Návrh tohoto zákona obsahuje také rozpočtovou kapitolu Poslanecké sněmovny a Senátu. Návrh zákona o státním rozpočtu projednává a schvaluje výhradně Poslanecká sněmovna, Senát se státním rozpočtem nezabývá. Procedura

schvalování státního rozpočtu – viz **Obrázek 3**, je v Poslanecké sněmovně odlišná od legislativního procesu jiných zákonů. Návrh státního rozpočtu se projednává samostatně, nesmí s ním být spojen návrh na přijetí, nebo změnu jiného zákona. Součástí státního rozpočtu nejsou daňové, ani žádné jiné finanční zákony.

Podle standardu Evropské unie přijímá Česká republika systém střednědobého plánování, tj. střednědobý plán a střednědobý výdajový rámec. Oba dokumenty jsou sestavovány na 2 roky, bezprostředně následující po roce, na který je předkládán státní rozpočet. Podle Šelešovského a Jahody (2003, s. 21), zpracovává rozpočtový výhled MF ČR v součinnosti se správci kapitol, kraji, obcemi a státními fondy. Rozpočtové hospodaření státu tak získává dlouhodobý časový horizont a méně podléhá náhlým zvratům.

Obrázek 3 - Schéma projednávání schvalování státního rozpočtu

Zdroj: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. [online] Poslanecká sněmovna. *Přijímání zákonů*. [cit. 2014-12-29].

Zahájení projednávání návrhu zákona o státním rozpočtu.

Projednávání je zahájeno předsedou Poslanecké sněmovny, který přikáže návrh zákona o státním rozpočtu k projednání rozpočtovému výboru, který jej projedná. Následně proběhne první čtení v plénu. (PS ČR, 2014)

Prvé čtení návrhu zákona o státním rozpočtu.

Prvé čtení zahájí navrhovatel, kterým je předseda vlády, poté vystoupí zpravodaj rozpočtového výboru. Následně Sněmovna v obecné rozpravě projedná základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu, výše příjmů a výdajů, saldo, způsob vypořádání salda, celkový vztah k rozpočtům vyšších územních samosprávných celků a obcí a rozsah zmocnění výkonných orgánů. Sněmovna základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu schválí, nebo doporučí vládě jejich změny, a stanoví termín pro předložení nového návrhu. Lhůta pro předložení nového návrhu nesmí být kratší než 20 dnů a delší než 30 dnů od doručení usnesení Sněmovny předsedovi vlády. Pokud Sněmovna schválí základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu, nelze je během jeho dalšího projednávání již měnit. Sněmovna se zároveň usnází na přikázání jednotlivých kapitol návrhu zákona o státním rozpočtu výborům. (PS ČR, 2014)

Projednání návrhu zákona o státním rozpočtu ve výborech.

Všechny parlamentní výbory projednají přikázané kapitoly návrhu zákona o státním rozpočtu, a ve stanovené lhůtě předloží svá usnesení rozpočtovému výboru. Minimální doba pro projednání přikázané kapitoly ve výboru je třicet dnů. Výbor může navrhnout změny pouze v jemu přikázané kapitole. Pokud chce zasáhnout do struktury jiné kapitoly, musí o to požádat výbor, kterému byla kapitola přikázána. Ke každému návrhu na změnu, je výbor povinen vyžádat stanovisko správce kapitoly. Usnesení výborů a oponentní zprávy, k jednotlivým rozpočtovým kapitolám, jsou projednány rozpočtovým výborem, který k nim přijímá usnesení. Toto usnesení je následně předloženo předsedovi Sněmovny, který je nechá vytisknout a doručí všem poslancům, poslaneckým klubům a navrhovateli, nejméně 24 hodin před zahájením druhého čtení návrhu zákona o státním rozpočtu. Totéž učiní s usnesením výboru, pokud výbor přijme nesouhlasné usnesení. (PS ČR, 2014)

Druhé čtení návrhu zákona o státním rozpočtu.

Druhé čtení je zahájeno vystoupením navrhovatele – předsedy vlády. Poté následuje zpráva zpravodaje rozpočtového výboru, po kterém se vede podrobná rozprava, během níž se předkládají pozměňovací nebo jiné návrhy. Předseda Poslanecké sněmovny zajistí jejich rozmnožení a rozeslání všem poslancům. (PS ČR, 2014)

Třetí čtení návrhu zákona o státním rozpočtu.

V rámci třetího čtení se vede rozprava, ve které lze navrhnout pouze opravu legislativně technických chyb, gramatických chyb, chyb písemných a tiskových, úpravy, které vyplývají z přednesených pozměňovacích návrhů, popřípadě podat návrh na opakování druhého čtení. Na závěr třetího čtení Sněmovna hlasuje o pozměňovacích návrzích. Poté se Sněmovna usnese, zda s návrhem zákona o státním rozpočtu vyslovuje souhlas. (PS ČR, 2014)

V případě, že Poslanecká sněmovna zamítne návrh státního rozpočtu, a nepodaří se upravenou verzi schválit do začátku rozpočtového, tj. kalendářního roku, nastupuje tzv. rozpočtové provizorium. Rozpočtové provizorium trvá až do nabytí účinnosti zákona o státním rozpočtu na nový rozpočtový rok. Objem příjmů a výdajů v období tohoto provizoria se řídí objemem příjmů a výdajů státního rozpočtu schváleného pro předchozí rozpočtový rok. (PS ČR, 2014)

3.2.4.2 Státní závěrečný účet.

Po uplynutí rozpočtového roku je vláda povinna předkládat Poslanecké sněmovně k projednání státní závěrečný účet, který nemá formu zákona. Státní závěrečný účet obsahuje výdaje státu za rozpočtový rok. Je vypracován Ministerstvem financí ve spolupráci s ostatními správci kapitol. Poslanecké sněmovně je předkládán do 30. dubna po skončení rozpočtového roku. Je projednáván všemi výbory Poslanecké sněmovny podle příslušných kapitol, jako státní rozpočet. Sněmovna poté v plénu přijme usnesení, zda státní závěrečný účet schvaluje či nikoliv, popř. přijme doprovodné usnesení. Stanovisko k návrhu státního závěrečného účtu předkládá i Nejvyšší kontrolní úřad. Neschválení

státního závěrečného účtu nemá reálný dopad na státní rozpočet, ani státní závěrečný účet, a vyjadřuje pouze nespokojenost poslanců s činností vlády při jeho plnění. (PS ČR, 2014)

3.2.4.3 *Rozpočtová skladba*

Důležitým nástrojem rozpočtového procesu je rozpočtová skladba. Ta představuje jednotné třídění peněžních operací státního rozpočtu, rozpočtu organizačních složek státu a jejich rezervních fondů, pohybů na účtech státních finančních aktiv, rozpočtu obcí a krajů, a dobrovolných svazků obcí. Rozpočtovou skladbu stanoví ministerstvo financí vyhláškou č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

V rozpočtové skladbě se podle vyhlášky (č.323/2002., Sb., § 2), uplatňují tato hlediska třídění:

- **odpovědnostní**, které třídí příjmy a výdaje podle správců kapitol;
- **druhové**, které sleduje členění peněžních operací na příjmy, výdaje a financující operace viz Tabulka 1, které třídí všechny příjmy a výdaje podle příjmových a výdajových druhů. Pro účely určení výdajového druhu se výdaje člení na nákupy, kterými jsou výdaje, proti kterým stojí přímá protihodnota a transfery, proti kterým přímá protihodnota nestojí. Příjmovým druhem je právní důvod platby, která organizaci plyne, a v rámci něj u příjmů za poskytnutí věcí, služeb, prací, výkonů a práv případně druh těchto věcí, služeb, prací, výkonů a práv. U příjmů z transferu druh přijímané podpory nebo zdroj transferu.
- **odvětvové**, kde se výdaje a příjmy třídí dle odvětví. Výdaje se z tohoto hlediska třídí všechny, u příjmů se třídí jen nedaňové a kapitálové příjmy obcí, krajů, regionálních rad regionů soudržnosti a dobrovolných svazků obcí s výjimkou příjmů ze splátek půjčených prostředků. Odvětvím se rozumí druh činnosti, ze které příjmy plynou nebo na kterou se výdaje vynakládají, popř. zaměřením právního subjektu.
- **konsolidační**, které třídí příjmy a výdaje z hlediska konsolidačního;
- **zdrojové**, které sestávají z třídění podkladového, prostorového a nástrojového, z hlediska podkladu pro změnu rozpočtu se třídí příjmy a výdaje státního rozpočtu podle druhů podkladu pro změnu rozpočtu, která

příjem umožňuje nebo k výdaji opravňuje. U příjmů se druhem podkladu pro změnu rozpočtu rozumí skutečnost, zda umožňují výdaje nad schválený rozpočet a z jakého právního důvodu, a u výdajů oprávnění, na základě kterých organizační složka státu výdaje provádí;

- **doplňkové**, třídění výdajů z hlediska jejich příslušnosti ke zvlášť sledovaným celkům;
- **programové**, třídění výdajů z hlediska jejich příslušnosti k programům;
- **účelové**, třídění výdajů z hlediska účelu rozpočtového přesunu;
- **strukturní**, třídění příjmů a výdajů z hlediska jejich věcné podstaty;
- **transferové**, třídění příjmů a výdajů z hlediska účelů transferů.

Tabulka 1 - Druhové třídění státního rozpočtu.

	Třída 1 - Daňové příjmy		Třída 5 - Běžné výdaje
11	Daně z příjmů, zisků a kapitálových výnosů	50	Platy a podobné a související výdaje
12	Daně ze zboží a služeb v tuzemsku	51	Neinvestiční nákupy a související výdaje
13	Daně a poplatky z vybraných činností a služeb	52	Neinvestiční transfery podnik. subjektům a neziskovým org. Neinvestiční transfery soukromoprávním subj.
14	Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí	53	Neinvestiční transf. veřejnoprávním subj., a mezi peněžními fondy téhož subjektu.
15	Majetkové daně	54	Neinvestiční transfery obyvatelstva
16	Povinné pojistné	55	Neinvestiční transfery do zahraničí
17	Ostatní daňové příjmy	56	Neinvestiční půjčené prostředky
	Třída 2 - Nedaňové příjmy	57	Neinvestiční převody Národnímu fondu
21	Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem	58	Ostatní neinvestiční výdaje
22	Přijaté sankční platby a vratky transferů		Třída 6 - Kapitálové výdaje
23	Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy	61	Investiční nákupy a související výdaje

24	Přijaté splátky půjčených prostředků	62	Nákup akcií a majetkových podílů
25	Příjmy sdílené s nadnárodním orgánem	63	Investiční transfery
	Třída 3 - Kapitálové příjmy	64	Investiční půjčené prostředky
31	Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy	67	Investiční převody Národnímu fondu
32	Příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku	69	Ostatní kapitálové výdaje
	Třída 4 - Přijaté dotace		Třída 8 - Financování
41	Neinvestiční přijaté dotace	81	Financování z tuzemska
42	Investiční přijaté transfery	82	Financování ze zahraničí
		83	Pohyby na účtech pro financování nepatřící na jiné financující položky
		84	Aktivní financování z jaderného a důchodového účtu
		89	Opravné položky k peněžním operacím

Zdroj: Vlastní zpracování na základě vyhlášky č. 323/2002 Sb.

3.2.5 Rozpočet Evropské unie

Na rozdíl od většiny vnitrostátních rozpočtů se rozpočet Evropské unie vytváří na delší období, minimálně na 5, ale obvykle na 7 let. V rámci tohoto období vlády členských států EU a Evropský parlament stanovují na každý rok „strop“, který výdaje EU nesmí v několika oblastech (tzv. „okruhy“) přesáhnout. Peníze z rozpočtu EU se používají tam, kde je sdílení zdrojů výhodnější, než kdyby je financovaly jednotlivé členské země zvlášť. Například při budování kvalitních dopravních, energetických a komunikačních sítí mezi členskými zeměmi, při zlepšování životního prostředí, na opatření zaměřená na posílení konkurenceschopnosti evropské ekonomiky ve světě, nebo při usnadňování přeshraniční spolupráce evropských vědců ve prospěch Evropy jako celku. (EU, 2014)

O tom, kolik peněz EU utratí, se rozhoduje demokratickým procesem. Na základě limitů stanovených v sedmiletém finančním rámci EU každý rok rozhoduje o rozpočtu na daný rok (EU, 2014):

- návrh rozpočtu předkládá Evropská komise, přičemž specifikuje, kolik se utratí v jednotlivých politických oblastech a jednotlivých programech;
- vlády členských států prostřednictvím Rady EU, a poslanci Evropského parlamentu návrh schvalují. Teprve poté může rozpočet na další rok nabýt platnosti a účinnosti.

Poté, co se finanční prostředky použijí, musí Komise podat Evropskému parlamentu zprávu o tom, jak byly peníze vynaloženy. Výdaje také podléhají kontrole Evropského účetního dvora.

Hlavní část rozpočtu EU (2014) se využívá na opatření zaměřená na růst a pracovní místa. Značná část je rovněž věnována na evropské zemědělství a rozvoj venkova.

Jako důležitý globální aktér má EU (2014) určité závazky i vůči okolnímu světu: podporuje hospodářský a sociální rozvoj, chrání mír a poskytuje pomoc obětem přírodních katastrof a ozbrojených konfliktů.

Prostředky z rozpočtu plynoucí do zemí mimo Unii se rozdělují pro 3 hlavní oblasti (EU, 2014):

- pro rozvojové země, se kterými pojí některá země EU silné historické vazby (zvláště v Africe, Karibiku a Tichomoří);
- pro sousedící země ve východní Evropě, severní Africe a na Blízkém východě;
- pro země, které se ucházejí o členství v EU.

Z rozpočtu EU (2014) jde přibližně 94 % prostředků na konkrétní opatření v zemích EU a ve světě. Peníze z rozpočtu pomáhají zkvalitňovat život všech 508 miliónů Evropanů, využívají je například studenti, vědci, města, regiony a nevládní organizace.

Provozní náklady EU tvoří přibližně 6 % rozpočtu. Tyto finanční prostředky zahrnují náklady všech orgánů, zejména Evropské komise, Evropského parlamentu a Rady EU, včetně nákladů na překladatelské a tlumočnické služby, potřebné k tomu, aby byly všechny informace k dispozici ve všech úředních jazycích EU (EU, 2014).

3.3 Příjmy státního rozpočtu

Příjmy státního rozpočtu podle odst. 1, § 6, zákona č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a změně některých souvisejících zákonů, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak, tvoří:

- a) výnosy daní včetně příslušenství,
- b) pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na úrazové pojištění včetně penále,
- c) výnosy z podílu na clech, který je podle práva Evropské unie ponechán členským státům na úhradu nákladů spojených s jejich výběrem a výnosy ze sankcí a úhrad exekučních nákladů v celním řízení,
- d) příjmy z činnosti organizačních složek státu a odvody příspěvkových organizací,
- e) odvod zbývajícího zisku České národní banky,
- f) sankce za porušení rozpočtové kázně,
- g) správní a soudní poplatky,
- h) úhrady spojené s realizací státních záruk,
- i) příjmy z prodeje a nájmu majetku České republiky, se kterým hospodaří organizační složka státu, a příjmy z prodeje nemovitého majetku České republiky, se kterým hospodaří příspěvkové organizace; to neplatí pro příjmy z prodeje majetku České republiky nabytého darem a děděním a majetku České republiky, se kterým je příslušné hospodařit Ministerstvo obrany,
- j) splátky návratných finančních výpomocí poskytnutých ze státního rozpočtu,
- k) peněžní dary poskytnuté organizačním složkám státu použité v běžném rozpočtovém roce,
- l) výnosy z majetkových účastí státu,
- m) výnosy z cenných papírů, jejichž nákup byl realizován z prostředků státního rozpočtu,
- n) penále za neoprávněně použité nebo zadržené prostředky poskytnuté z Národního fondu,
- o) prostředky, které byly připsány nebo odvedeny na účty Národního fondu,
- p) prostředky získané od Národního fondu za prostředky vydané ze státního rozpočtu,

q) pokuty,

r) další příjmy stanovené tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem.

Pro účely zákona č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a změně některých souvisejících zákonů (§6, odst. 2), se příspěvky a dotace poskytnuté organizačním složkám státu použité v běžném rozpočtovém roce považují za příjmy státního rozpočtu. Za prostředky poskytnuté ze zahraničí se považují i prostředky poskytnuté České republice z rozpočtu Evropské unie a přijaté organizačními složkami státu z Národního fondu.

3.3.1 Struktura daní v České republice

Daňový systém v České republice měl do roku 2014 podle Černohorského a Teplého (2011, s. 287) následující podobu:

- **daně přímé:**
  - **daně z příjmů;**
    - daně z příjmů fyzických osob;
    - daně z příjmů právnických osob;
  - **daně majetkové;**
    - daň z nemovitostí;
    - daň silniční;
    - daň dědická a darovací;
    - daň z převodu nemovitostí;
- **daně nepřímé;**
  - **daň z přidané hodnoty, včetně daně z dovozu;**
  - **daně spotřební;**
    - daň z uhlovodíkových paliv a maziv;
    - daň z lihu a lihovin, vína a piva;
    - daň z tabáku a tabákových výrobků;
  - **daně na ochranu životního prostředí**
  - **cla**

Od 1. 1. 2014 došlo k následujícím změnám u majetkových daní:

Daň z nemovitostí, byla podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (NOZ) nahrazena daní z nemovitých věcí.

Daň dědická od roku 2014 neexistuje, bezúplatné nabytí věci děděním je předmětem daně z příjmů, podle zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ale dědic je od této daně osvobozen.

Daň darovací je zahrnuta pod daň z příjmů podle zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Fyzické osoby z darů zaplatí daň ve výši 15 %, právnické osoby 19 %, osvobození jsou příbuzní v řadě přímé, manželé, a příbuzní v řadě pobočné.

Daň z převodu nemovitostí je od 1. 1. 2014 nahrazena daní z nabytí nemovitých věcí, podle zákonného opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí.

Další platby státu, mající charakter daní, podle Černohorského a Teplého (2011, s. 287), jsou:

- pojistné na sociální zabezpečení;
- pojistné na důchodové zabezpečení;
- pojistné na nemocenské pojištění;
- příspěvek na státní politiku zaměstnanosti;
- pojistné na všeobecné zdravotní pojištění;
- místní poplatky ukládané na úrovni měst a obcí, mající charakter daní;
- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, za užívání veřejného prostranství, ze psů a provozování výherních hracích automatů.

3.3.2 Příjmy státního rozpočtu z daní

Pro státní rozpočet jsou rozhodující příjmy z příjmů fyzických a právnických osob, z daně z přidané hodnoty (DPH), zvláštní daně, (tzv. spotřebních daní), z daně a cla za zboží, daně z majetkových a kapitálových převodů a pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti.

Daně z příjmů fyzických osob

Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou fyzické osoby. Poplatníci jsou daňovými rezidenty České republiky, nebo daňovými nerezidenty, pokud mají na území ČR bydliště nebo se zde obvykle zdržují. Daňoví rezidenti České republiky mají daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Poplatníci jsou daňovými nerezidenty, kteří mají daňovou povinnost, která se vztahuje na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky. Poplatníci, kteří se na území České republiky zdržují pouze za účelem studia nebo léčení, jsou daňovými nerezidenty a mají daňovou povinnost, která se vztahuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, i v případě, že se na území ČR obvykle zdržují. (Zákon č. 586/1992 Sb.)

Poplatníky obvykle se zdržujícími na území České republiky jsou ti, kteří zde pobývají alespoň 183 dnů v příslušném kalendářním roce, a to souvisle nebo v několika obdobích; do lhůty 183 dnů se započítává každý započatý den pobytu. Bydlištěm na území České republiky se pro účely tohoto zákona rozumí místo, kde má poplatník stálý byt za okolností, z nichž lze usuzovat na jeho úmysl trvale se v tomto bytě zdržovat. Sazbu daně z příjmů fyzických osob upravuje § 16 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Předmětem daně z příjmů fyzických osob podle zákona č. 586/1992 Sb., jsou:

- příjmy ze závislé činnosti;
- příjmy ze samostatné činnosti;
- příjmy z kapitálového majetku – např.: úroky, dividendy;
- příjmy z nájmu;
- ostatní příjmy – např. příležitostné příjmy, příjmy z prodeje nemovitých a movitých věcí, výhry.

Zdanění příjmu ze závislé činnosti a funkčních požitků řeší § 6 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Nejvýznamnějším zdrojem příjmů fyzických osob jsou mzdy. Aby zaměstnanci nebyli zatěžováni daňovou administrativou a byl zajištěn přísun výnosu do veřejných rozpočtů, tam, kde je to možné, je uplatněna

srážka zálohy na daň, nebo konečné daně, kterou je povinen provést za zaměstnance subjekt, který mzdu vyplácí.

Mezi příjmy ze závislé činnosti podle zákona č. 586/1992 Sb., patří:

- příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního poměru;
- příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů s.r.o.;
- odměny členů statutárních orgánů;
- příjmy plynoucí v souvislosti s výkonem závislé činnosti.

Poplatník s příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků je označen jako zaměstnanec, plátce příjmu je zaměstnavatel. Základem daně ze závislé činnosti jsou příjmy ze závislé činnosti nebo funkční požitky, zvýšené o částku odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, a pojistnému na všeobecné zdravotní pojištění, které je z těchto příjmů podle zvláštních právních předpisů povinen platit zaměstnavatel sám za sebe. (Zákon č. 586/1992 Sb.)

Daň z příjmů vybíraná srážkou podle zvláštní sazby daně. Z příjmů fyzických a právnických osob může být v některých případech daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně.

Sazba daně 15 % se podle zákona č. 586/1992 Sb., vztahuje na příjmy:

- ze závislé činnosti a funkčních požitků vyplacené zaměstnavatelem, pokud nepřesáhnou částku 5.000,- Kč za kalendářní měsíc, například dohoda o provedení práce;
- plynoucí fyzickým osobám z úroků, výher a jiných výnosů z vkladů na vkladních knížkách, z úroků z peněžních prostředků na vkladových účtech a vkladních listech, z úroků z vkladů na běžných účtech, které nejsou určeny k podnikání;
- z dávek penzijního připojištění se státním příspěvkem;
- z výher a cen v loteriích a jiných podobných hrách, v reklamních soutěžích a reklamním slosování;
- z cen z veřejných soutěží, sportovních soutěží;

- z účasti v akciové společnosti a z podílu na zisku z podílového listu, z úrokového příjmu z dluhopisu, ze směnky vystavené bankou k zajištění pohledávky;
- z podílu na zisku z účasti na společnosti s ručením omezeným, z účasti komanditisty na komanditní společnosti;
- z podílu na zisku a obdobného plnění z členství v družstvu;
- z podílu na zisku tichého společníka;
- ze zdrojů na území ČR u poplatníků, kteří jsou daňoví rezidenti jiných států.

Sazba daně 5% se vztahuje na příjmy daňových nerezidentů z nájemného u finančního pronájmu s následnou koupí věci.

Srážku daně z příjmů podle zvláštní sazby daně je povinen provést plátcе daně při výplatě, poukázání nebo připsání úhrady, nebo u dividendových příjmů ze zaknihovaných akcií a podílů na zisku při jejich výplatě. Plátcе daně je povinen sraženou daň odvést do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém byl povinen provést srážku. Vyúčtování daně z příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně je plátcе daně povinen podat do 4 měsíců po uplynutí kalendářního roku. Poplatníkem i plátcem daně jsou fyzické a právnické osoby. (Zákon č. 586/1992 Sb.)

Daně z příjmů právnických osob

Sazbu daně z příjmů právnických osob (PO) upravuje § 21 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Poplatníkem daně z příjmů právnických osob podle zákona č. 586/1992 Sb., je:

- právnická osoba;
- organizační složka státu;
- podílový fond podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy;
- podfond akciové společnosti s proměnným základním kapitálem podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy;

- fond penzijní společnosti, kterým se pro účely tohoto zákona rozumí fond obhospodařovaný penzijní společností podle zákona upravujícího důchodové spoření a podle zákona upravujícího doplňkové penzijní spoření;
- svěřenský fond podle občanského zákoníku;
- jednotka, která je podle právního řádu státu, podle kterého je založena nebo zřízena poplatníkem.

Předmětem daně jsou příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem. Daňové sazby PO podle zákona č. 586/1992 Sb., jsou:

- Sazba daně s účinností k 1. 1. 2015 činí 19 %;
- Sazba daně činí 5 % u investičního fondu podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy, a zahraničního investičního fondu, založeného v jiném členském státě Evropské unie, Norsku nebo Islandu, pokud veřejně nabízí cenné papíry, shromažďuje peněžní prostředky od veřejnosti a investuje na principu rozložení rizika, nebo podléhá orgánu dohledu ve státě, ve kterém je povolen, nebo je podle daňového práva státu, ve kterém je povolen, považován za daňového rezidenta a příjmy tohoto fondu se podle daňového práva tohoto státu ani zčásti nepřiřítají jiným osobám;
- Sazba daně činí 5 % u fondu penzijní společnosti nebo u instituce penzijního pojištění s výjimkou penzijní společnosti nebo obdobné společnosti obhospodařující fondy obdobné fondům penzijního pojištění.

Daň z přidané hodnoty

Předmětem daně z přidané hodnoty je dodání služby nebo zboží, převod nemovitosti nebo přechod nemovitosti v dražbě za úplat, osobou povinnou k dani, v rámci uskutečňování ekonomické činnosti, s místem plnění v tuzemsku. Dále je předmětem daně poskytnutí služby za úplat, v rámci uskutečňování ekonomické činnosti, s místem plnění v tuzemsku, nebo pořízení zboží z jiného členského státu Evropské unie za úplat, uskutečněné v tuzemsku osobou povinnou k dani, v rámci uskutečňování ekonomické činnosti nebo právnickou osobou, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání.

Této dani podléhá i pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu za úplatu osobou, která není osobou povinnou k dani, a dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku. (Zákon č. 235/2004 Sb.)

Zdanitelné plnění je takové plnění, které je předmětem daně a není osvobozeno od daně.

Plátcem se stane osoba povinná k dani se sídlem v tuzemsku, jejíž obrat za nejvýše dvanáct, bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců přesáhne jeden milion Kč, s výjimkou osoby, která uskutečňuje pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně, nebo se k platbě daně přihlásí dobrovolně. Odvody na platby DPH se řídí novelou zákona o DPH č. 360/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Pro rok 2015 platí základní sazba ve výši 21 %, uplatňuje se na většinu zboží a služeb. První snížená ve výši 15 % se uplatňuje na teplo, chlad a služby uvedené v příloze 2 a zboží uvedené v příloze 3 zákona o DPH. Druhá snížená ve výši 10 % se uplatňuje na zboží uvedené v příloze 3a zákona o DPH. (Zákon č. 235/2004) viz Příloha 1

Zvláštní daně a poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku - spotřební daně

Spotřební daň se řadí mezi nepřímé daně, které jsou zaváděny za účelem regulace ceny, nebo slouží ke zvýšení příjmů státního rozpočtu. Zákon o spotřebních daních upravuje podmínky zdaňování minerálních olejů, lihu, piva, vína a meziproductů a tabákových výrobků spotřebními daněmi, způsob jejich značení a prodeje tabákových výrobků a způsob značení minerálních olejů. (Zákon č. 353/2003 Sb.)

Zboží podléhající spotřební dani, je nazýváno pojmem vybrané výrobky. Podle Šulce (2010, s. 24) jde o:

- minerální oleje;
- líh;
- pivo;
- víno a meziproducty;
- tabákové výrobky.

Správu spotřebních daní vykonávají celní úřady a celní ředitelství příslušné podle sídla nebo místa pobytu plátce daně. Poplatníky jsou kupující. Daň je součástí ceny výrobku. Plátcem daně je právnická nebo fyzická osoba. Spotřební daň je určena zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů. Předmět daně z minerálních olejů upravuje hlava I části druhé, kde jsou definovány vybrané výrobky, které jsou pro účely tohoto zákona považovány za minerální oleje. Sazby daně jsou uvedeny v § 48 výše uvedeného zákona. Pro rok 2015 jsou platné sazby dle Tabulka 2.

Tabulka 2 - Sazby daně z minerálních olejů

Označení	Sazba daně
motorové benziny, ostatní benziny a letecké pohonné hmoty benzinového typu podle § 45 odst. 1 písm. a) s obsahem olova do 0,013 g/l včetně	12 840 Kč / 1000 l
motorové benziny, ostatní benziny a letecké pohonné hmoty benzinového typu podle § 45 odst. 1 písm. a) s obsahem olova nad 0,013 g/l	13 710 Kč / 1000 l
Střední oleje a těžké plynové oleje podle § 45 odst. 1 písm. b)	10 950 Kč / 1000 l
těžké topné oleje podle § 45 odst. 1 písm. c)	472 Kč / t
odpadní oleje podle § 45 odst. 1 písm. d)	660 Kč / 1000 l
zkapalněné ropné plyny a zkapalněný bioplyn podle § 45 odst. 1 písm. e)	3 933 Kč / t
zkapalněné ropné plyny a zkapalněný bioplyn podle § 45 odst. 1 písm. f)	0 Kč / t
zkapalněné ropné plyny a zkapalněný bioplyn podle § 45 odst. 1 písm. g)	1 290 Kč / t

Zdroj: Vlastní zpracování podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Zásady a podmínky výroby a oběhu lihu, upravuje zákon č. 61/1997 Sb., o lihu. Nařízení ES definují jednotlivé druhy lihovin. Lihoviny jsou potravinou, proto je jejich jakost součástí zákona o potravinách. Základem daně je množství čistého lihu vyjádřené v hektolitrech. Viz Tabulka 3

Tabulka 3 - Sazby daně z lihu

Specifikace	Sazba daně
líh obsažený ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207	28 500 Kč / hl etanolu
líh obsažený ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2208 s výjimkou destilátů z pěstitelského pálení	28 500 Kč / hl etanolu
líh obsažený v ovocných destilátech z pěstitelského pálení	14 300 Kč / hl etanolu
líh obsažený ve výrobcích uvedených pod ostatními kódy nomenklatury	28 500 Kč / hl etanolu

Zdroj: Vlastní zpracování podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Základem spotřební daně z piva, viz Tabulka 4 je množství piva vyjádřené v hektolitrech. Zákon o spotřebních daních (č.353/2003 Sb.) v § 85 stanoví základní sazbu daně, a snížené sazby pro malé, nezávislé pivovary, zařazené do pěti velikostních skupin v závislosti na roční produkci piva.

Tabulka 4 - Sazby daně z piva

Sazba daně v Kč/hl za každé celé procento extraktu původní mladiny		
Základní sazba	Snížené sazby pro malé nezávislé pivovary	
	Velikostní skupina podle výroby v hl ročně	
	do 10 000 včetně	nad 10 000 do 50 000 včetně
32,00 Kč	16,00 Kč	19,20 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Předmětem daně z vína a meziproduktů se pro účely zákona o spotřebních daních (č. 353/2003 Sb.) rozumí vína, fermentované nápoje a meziprodukty, které obsahují více než 1,2 % objemových alkoholu, nejvýše však 22 % objemových alkoholu. Základem spotřební daně z vína a meziproduktů je množství vína a meziproduktů vyjádřené v hektolitrech. Tabulka 5

Tabulka 5 - Sazby daně z vína a meziproduktů

Druh	Sazba daně
Šumivá vína	2 340 Kč / hl
Tichá vína	0 Kč / hl
Meziprodukty	2 340 Kč / hl

Zdroj: Vlastní zpracování podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Za tabákové výrobky se podle § 101 zákona o spotřebních daních považují cigarety, doutníky a cigarillos, a tabák ke kouření. Ten se dělí do tří podkategorií, na tabák řezaný, tabákový odpad, a tabák ke kouření. Zákonem je upravena jejich další specifikace. Základem daně pro pevnou část daně u cigaret je množství vyjádřené v kusech. Základem daně u doutníků a cigarillos je množství vyjádřené v kusech, a u tabáku ke kouření je základem daně množství, vyjádřené v kilogramech. viz Tabulka 6

Tabulka 6 - Sazby daně tabákových výrobků

Druh	Sazba daně	
	Procentní část	Pevná část
cigarety	27%	1,29 Kč / kus
doutníky, cigarillos		1,42 Kč / kus
tabák ke kouření		1 896,00 Kč / kg

Zdroj: Vlastní zpracování podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Odvod za elektřinu ze slunečního záření

Předmětem odvodu za elektřinu ze slunečního záření, je elektřina vyrobená ze slunečního záření. V rámci příjmů státního rozpočtu je tato daň řazena jako součást spotřební daně, zároveň s energetickou daní. Vláda na svém jednání dne 25. 7. 2013 schválila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 407/2012 Sb., a další související zákony. Tento návrh prodlužuje odvod z elektřiny ze slunečního záření pro zařízení uvedených do provozu od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010. Sazba odvodu se sníží z 26 % na 10 %, a z 28 % na 11 %. (Zákon č. 165/2012 Sb.)

Poplatky z vybraných činností

Mezi poplatky z vybraných činností jsou zahrnovány správní poplatky stanovené zákonem o správních poplatcích č. 634/2004 Sb., v platném znění, který upravuje inkaso poplatků za správní úkony a správní řízení. Jde o vydaná povolení a rozhodnutí, která jsou upravená zvláštními zákony. Příjmy závisí na podaných návrzích na správní řízení, která jsou předmětem tohoto poplatku. V údajích státního rozpočtu není zahrnut výnos ze správních poplatků vybraných územně samosprávnými celky. Takové správní poplatky jsou příjmem územních rozpočtů. (Zákon č. 634/2004 Sb.)

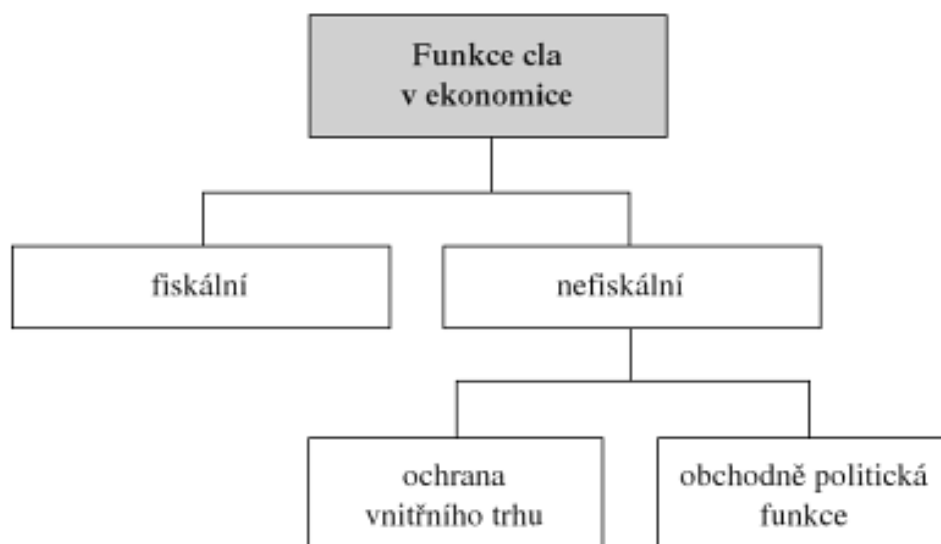
Dále jsou podle Širokého (2008, s. 198) mezi poplatky, zařazeny poplatky a odvody v oblasti životního prostředí, které se řídí zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech. Tato položka zahrnuje poplatky, které představují povinnou platbu za využívání životního prostředí. Poplatky zahrnují i příslušenství ukládané v řízení o poplatku, pokud toto není evidováno samostatně. Nepatří sem pokuty za porušení předpisů, a opatření k ochraně životního prostředí.

Jedná se správní poplatky a poplatky za odvody v oblasti životního prostředí, zejména o příjmy z prodeje kolků, odvody nahrazující zaměstnávání občanů se změněnou pracovní schopností a příjmy ze správních poplatků. Součástí těchto příjmů jsou také poplatky na činnost správních úřadů. Součástí jsou i příjmy z odvodu za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu podle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí

Clo je poplatek, který vybírá státní orgán při přechodu zboží přes celní hranici daného státu. Funkce cla podle Širokého (2008, s. 223) jsou fiskální a nefiskální, viz Obrázek 4.

Obrázek 4 - Funkce cla v ekonomice

Zdroj: ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008.

Fiskální funkce zajišťuje příjmy státního rozpočtu, kdy z vybraného cla zůstane $\frac{1}{4}$ ve státním rozpočtu ČR a zbývající $\frac{3}{4}$ jsou příjmem rozpočtu EU. Nefiskální funkce cla jsou podle Širokého (2008, s. 224) ochrana vnitřního trhu před dovozem cizího zboží, a obchodně politická funkce, kdy je clo využíváno jako nepřímý regulační nástroj ekonomiky.

Podle Širokého (2008, s. 226) můžeme cla rozdělit na obecné druhy cla a specifické druhy cla. Mezi *obecné druhy cla* zahrnujeme všeobecné clo, jehož sazby jsou uvedeny v celním sazebníku. Dále sem patří smluvní sazby, které jsou výsledkem smluv, uzavřených mezi danou zemí a příslušným zahraničním státem. Dalším druhem je preferenční celní sazba, která se vztahuje na vybrané výrobky.

Specifické druhy cla se používají výjimečně a poskytují ochranu před nekalými praktikami v mezinárodním obchodě. Mezi ně řadíme clo vyrovnávací, v případech, kdy importující země dotuje výrobu, či distribuci dané komodity. Dále antidumpingovou celní sazbu, která se stanoví, pokud je zboží dodáváno ze zahraničí za cenu nižší, než je domácí trh exportéra. Odvetné clo, které má formu přírážky ke smluvním celním sazbám, a zavádí se jako reakce na krok zahraniční země odporující zásadám mezinárodního obchodu. Prohibitivní clo, které představuje neúměrně vysoké clo znemožňující dovoz zboží, na které bylo uvaleno. (Široký, 2008, s. 226-227)

Výnosy z podílu na clech, která jsou podle práva Evropské unie ponechána členským státům na úhradu nákladů spojených s jejich výběrem, a výnosy ze sankcí a úhrad exekučních nákladů v celním řízení, jsou určeny zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů. (Zákon č. 187/2004 Sb.)

Nástrojem pro výběr cel je celní sazebník TARIC, který představuje ucelený systém, založený na kombinaci dvou údajů. Číselného označení zboží a celního sazebního opatření. Sazebník je členěn do skupin, tzv. tříd, které jsou označeny římskými číslicemi a nejsou součástí číselného kódu. V jednotlivých třídách je zboží dále členěno čtyřmístným kódem do kapitol a podkapitol a šestmístných skupin. Přidělení číselného kódu se provádí v souladu s Nařízením Rady Evropského hospodářského společenství (EHS) č. 2658/87, přijatým na základě Mezinárodní úmluvy o harmonizovaném systému popisu a číselného označování zboží. Upřesnění na sedmém a osmém místě kódu umožňuje v unii používaná

kombinovaná nomenklatura zboží. Číselný kód rozšířit až na dvanáct míst. (Machková a kol, 2014, s. 154)

Celní sazebník obsahuje podle Machkové a kol. (2014, s. 154) konkrétní celní sazební opatření ve formě:

- všeobecné celní sazby;
- smluvní celní sazby;
- preferenční celní sazby, obsažené v mezinárodních smlouvách, které upravují poskytování celních sazebních preferencí;
- preferenční celní sazby, přijaté jednostranně vůči některým státům, skupinám států nebo území;
- jednostranné sazby, poskytující snížení dovozního cla u některého zboží.

TARIC obsahuje především smluvní celní sazby, tedy sazby používané při obchodování se signatáři Všeobecné dohody o clech a obchodu GATT, pokud nemají s EU uzavřeny dohody, které by umožňovaly jejich celní zvýhodnění. Zásadním rozdílem oproti dřívějšímu českému celnímu sazebníku je metoda sloužící k vyčíslení cla. Zatímco v České republice bylo v minulosti používáno výhradně valorické metody, která vychází z procentně stanovené sazby aplikované na celní hodnotu zboží, je v TARIC používáno i specifických sazeb, jejichž vyčíslení vychází z pevně stanovených peněžních částek za fyzickou jednotku dovezeného zboží. U některých položek uvádí TARIC i proměnlivé celní sazby, tedy sazby měnící svou výši v průběhu kalendářního roku vždy k určitému datu. (Machková a kol., 2014, s. 154-155)

Daně z majetkových a kapitálových převodů

Daně z kapitálových a majetkových převodů plynoucí do státního rozpočtu byly od roku 2014 podrobeny zásadním změnám. Předmět dědické daně, tj. nabytí nemovitého a movitého majetku děděním ze závěti, či ze zákona bylo k 1. 1. 2014 zrušeno. Bezúplatné nabytí je nyní předmětem daně z příjmu podle zákona č. 586/1992 Sb., ale dědic je od daně osvobozen. Daň z převodu nemovitosti byla k témuž datu nahrazena daní z nabytí nemovitých věcí. Tato daň se platí z úplatných převodů nemovitostí, a je upravena

předpisem č. 340/2013 Sb., zákonné opatření Senátu o dani z nemovitých věcí. Od 1. ledna 2014 se také příjmy z darů, předmět daně darovací, uvádí v daňovém přiznání. Osvobozeny jsou příbuzní v řadě přímé, manželé a příbuzní v řadě pobočné. Od roku 2014 platí pro darovací daň jednotná sazba, podle daně z příjmů. U fyzických osob se jedná o 15% daň, u právnických osob o daň ve výši 19 %.

Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

Důchodové a nemocenské pojištění je založeno na pojistném principu, tj. na pravidelném placení příspěvku – pojistného. Peníze, které ČSSZ v souladu se zákonem č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, na pojistném vybere, jsou příjmem státního rozpočtu.

Z hlediska objemu příjmů, je pojistné na sociální zabezpečení, podle Vybíhala a kol. (2015, s. 166) významným příjmem veřejných rozpočtů. Z ekonomického hlediska je považováno za typ přímé daně důchodového typu. Je konstruováno na tržním principu. Jeho výběr je prováděn z důvodu realizace principu solidarity, kdy zaměstnanci, zaměstnavatelé, OSVČ a osoby dobrovolně účastné důchodového nebo nemocenského pojištění peněžně přispívají do systému sociálního zabezpečení v zákonem stanovené výši, za účelem užití těchto zdrojů v rámci přerozdělování. Dávky jsou příjemcům poskytovány prostřednictvím správy sociálního zabezpečení a dalších veřejných institucí.

Pojistné na sociální zabezpečení zahrnuje částky odvodu pojistného na důchodové pojištění a na nemocenské pojištění. Zároveň je odváděn příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Výše pojistného podle Vybíhala a kol. (2015, s. 166-167) se stanoví z vyměřovacího základu, zjištěného v rozhodném období.

Pro rok 2015 platí tyto sazby:

Sazby pojistného u zaměstnavatele jsou 25 %, z toho 2,3 % na nemocenské pojištění, 21,5 % na důchodové pojištění, 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti.

Sazby pojistného u zaměstnance jsou 6,5 %, u zaměstnance, který není účastný důchodového spoření, nebo 3,5 %, jde-li o zaměstnance, který je účastný důchodového

spoření. Zaměstnanci platí pouze pojistné na důchodové pojištění, pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti zaměstnanci neplatí.

U osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ), která není účastna důchodového spoření je sazba 29,2 %, z toho 28 % na důchodové pojištění, 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti.

U OSVČ, která je účastna důchodového spoření, je snížena sazba na 26,2 %, tj. 25 % na důchodové pojištění a 1,2 % na příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

OSVČ, která je dobrovolně účastna nemocenského pojištění, platí 2,3 % na nemocenské pojištění.

U osob dobrovolně účastných na důchodovém pojištění je sazba 28 %, jde-li o osobu dobrovolně účastnou důchodového pojištění, která není účastna důchodového spoření. Nebo 30 %, jde-li o osobu dobrovolně účastnou důchodového pojištění, která je účastna důchodového spoření, z čehož je 25 % určeno jako platba na důchodové pojištění a 5 % jako platba na důchodové spoření.

U zahraničních zaměstnanců, kteří se dobrovolně přihlásí k účasti na nemocenském pojištění, je sazba 2,3 % z vyměřovacího základu, který může být platbou pojistného určen ve výši dvojnásobku rozhodného příjmu zakládající účast zaměstnanců na nemocenském pojištění.

4 ANALYTICKÁ ČÁST

4.1 Změny jednotlivých druhů daní v letech 2005 – 2015

V následujících podkapitolách jsou popsány změny u vybraných druhů daní v průběhu posledních deseti let, včetně porovnání předpokladu příjmů a skutečně přijatých příjmů u jednotlivých druhů daní v letech 2005 až 2015.

4.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob (dále jen „DPFO“) je daň ze závislé činnosti, ze samostatné výdělečné činnosti, z příznání, a z kapitálových výnosů sráženou podle zvláštní sazby. Podle zákona č. 1/2005 Sb., o rozpočtovém určení daní, náleželo státnímu rozpočtu v roce 2005 70,49 % výnosu DPFO srážené podle zvláštní sazby, 68,99 % výnosu DPFO ze závislé činnosti a 52,29 % DPFO placené poplatníky podávajícími daňová příznání.

Tabulka 7 - Sazby daně z příjmů fyzických osob

2005			
Základ daně		Daň	Ze základu
od Kč	do Kč	přesahujícího	
0	109 200	15%	
109 200	218 400	16 380 Kč + 20 %	109 200 Kč
218 400	331 200	38 220 Kč + 25 %	218 400 Kč
331 200	a více	66 420 Kč + 32 %	331 200 Kč
2006 a 2007			
Základ daně		Daň	Ze základu
od Kč	do Kč	přesahujícího	
0	121 200	12%	
121 200	218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200 Kč
218 400	331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400 Kč
331 200	a více	61 212 Kč + 32 %	331 200 Kč
2008			
Daň ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně a o odčitatelné položky od základu daně zaokrouhleného na celá sta Kč dolů činila 15 %.			

2009
Sazba daně z příjmů fyzických osob v roce 2009 byla 15 % ze základu daně.
2010
Sazba daně z příjmů fyzických osob v roce 2010 byla 15 % ze základu daně.
2011
<p>Sazba daně z příjmů fyzických osob v roce 2011 činí 15 % ze základu daně. U zaměstnance je základem daně tzv. superhrubá mzda. Superhrubá mzda je hrubá mzda (tj. mzda nesnížená o částky pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je povinen srážet a odvádět za zaměstnance zaměstnavatel ve výši 11 %) zvýšená o částky odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je v důsledku těchto vyplácených mezd povinen platit zaměstnavatel sám za sebe, tj. 34 %. U podnikatelů nelze základ daně snižovat o pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění.</p>
2012
<p>Sazba daně z příjmů fyzických osob v roce 2012 činí 15 % ze základu daně. U zaměstnance je základem daně tzv. superhrubá mzda. Superhrubá mzda je hrubá mzda (tj. mzda nesnížená o částky pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je povinen srážet a odvádět za zaměstnance zaměstnavatel) zvýšená o částky odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je v důsledku těchto vyplácených mezd povinen platit zaměstnavatel sám za sebe.</p> <p>U podnikatelů nelze základ daně snižovat o pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění hrazené za sebe.</p> <p>U zaměstnavatelů je daňově uznatelným výdajem pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je povinen hradit sám za sebe.</p>
2013
<p>Sazba daně z příjmů fyzických osob v roce 2013 činí 15 % ze základu daně. U zaměstnance je základem daně tzv. superhrubá mzda. Superhrubá mzda je hrubá mzda (tj. mzda nesnížená o částky pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je povinen srážet a odvádět za zaměstnance zaměstnavatel) zvýšená o částky odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je v důsledku těchto vyplácených mezd povinen platit zaměstnavatel sám za sebe.</p> <p>U podnikatelů nelze základ daně snižovat o pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění hrazené za sebe.</p> <p>U zaměstnavatelů je daňově uznatelným výdajem pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je povinen hradit sám za sebe.</p> <p>Solidární daň: z měsíčního příjmu nad 103 536 Kč se zvýší daň ještě o 7%</p>
2014
<p>Sazba daně z příjmů fyzických osob v roce 2014 činí 15 % ze základu daně. U zaměstnance je základem daně tzv. superhrubá mzda. Superhrubá mzda je hrubá mzda (tj. mzda nesnížená o částky pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je povinen srážet a odvádět za zaměstnance zaměstnavatel) zvýšená o částky odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je v důsledku těchto vyplácených mezd povinen platit zaměstnavatel sám za sebe.</p> <p>U podnikatelů nelze základ daně snižovat o pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění hrazené za sebe.</p> <p>U zaměstnavatelů je daňově uznatelným výdajem pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je povinen hradit sám za sebe.</p> <p>Solidární daň: z měsíčního příjmu nad 103 768 Kč se zvýší daň ještě o 7%</p>
2015

Sazba daně z příjmů fyzických osob v roce 2015 činí 15 % ze základu daně. U zaměstnance je základem daně tzv. superhrubá mzda. Superhrubá mzda je hrubá mzda (tj. mzda nesnížená o částky pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je povinen srážet a odvádět za zaměstnance zaměstnavatel) zvýšená o částky odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je v důsledku těchto vyplácených mezd povinen platit zaměstnavatel sám za sebe.

U podnikatelů nelze základ daně snižovat o pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění hrazené za sebe.

U zaměstnavatelů je daňově uznatelným výdajem pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které je povinen hradit sám za sebe.

Solidární daň: z měsíčního příjmu nad 106 444 Kč se zvýší daň ještě o 7%

Zdroj: Vlastní zpracování podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka 8 - Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob v mld. Kč										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Předpoklad	95,50	92,30	98,10	90,20	107,20	88,30	101,50	92,00	98,10	104,60
Skutečnost	94,77	91,59	102,14	94,96	85,65	87,49	90,61	92,59	94,49	98,22
rozdíl	-0,73	-0,71	4,04	4,76	-21,55	-0,81	-10,89	0,59	-3,61	-6,38

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

Na daňová priznání za rok 2005 měly vliv legislativní úpravy z předchozích let, které přinesly zvýšení nezdánitelné částky u příjmů ze závislé činnosti, například příspěvek zaměstnavatele na rekreaci zaměstnance ve výši 20 000 Kč ročně, a umožnily odpočet další položky ze zdanitelných příjmů, ve formě příspěvků placených odborové organizaci do částky 3 000,- Kč ročně. S účinností k 1. 1. 2005 bylo zavedeno daňové zvýhodnění na vyživované děti, ve formě slevy na dani a daňového bonusu, nebo kombinace obou, namísto dosavadní nezdánitelné části základu daně.

Na výnos daně z příjmů fyzických osob z priznání pozitivně působil v roce 2005 vliv institutu minimálního základu daně, který byl začleněn do zákona k 1. 1. 2004 jako opatření proti daňovým únikům. Pro zdaňovací období roku 2004 byl minimální základ stanoven v částce 101 000,- Kč, což se projevilo mírným meziročním zvýšením inkasa k termínu splatnosti daně. Kladný vliv a výběr daně mělo zrušení dvojnásobku základní sazby cestovních náhrad, při použití nákladního automobilu nezahrnutého v obchodním majetku fyzických osob. Kladně se projevilo zavedení limitu vstupní ceny pro daňové odpisy a nájemné u finančního leasingu osobních automobilů do maximálně 900 tis. Kč, a

prodloužení doby odepisování administrativních budov. Snížení inkasa nastalo v důsledku zvýšení nezdanitelné částky na děti na 25 560,- Kč proti částce 23 520,- Kč, která platila pro rok 2003. (SZÚ, 2005)

Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků v roce 2006 spočívala v legislativních změnách, provedených zákonem č. 669/2004 Sb., který s účinností od 1. ledna 2005 zavedl nový systém podpory pro poplatníky vyživující dítě ve společné domácnosti, tzv. daňové zvýhodnění. Náhradou předchozí odčitatelné položky od základu daně slevou na dani, a daňovým bonusem se podpora stala dostupnější pro větší okruh poplatníků, včetně poplatníků vykazujících nízkou daňovou povinnost. Zákon umožnil, aby zaměstnavatelé, kterým nízké příjmy zaměstnance nedovolily poskytnutí podpory snížením odvodu záloh na daň, mohli požádat správce daně o poukázání chybějící částky nároku na daňový bonus. Chybějící částky nároku na daňový bonus zaměstnavatelé financovali z vlastních zdrojů a následně kompenzovali čerpáním prostředků u správců daně, čímž snižovali výnos daně. Daňové zvýhodnění bylo čerpáno především formou slevy na dani. Další snížení záloh na daň bylo zavedeno zákonem č. 545/2005 Sb., s účinností od 1. ledna 2006, kdy došlo ke snížení sazby daně o 2 % ve dvou nejnižších příjmových pásmech. Značná část poplatníků s vyššími mzdami přesunula vypořádání své daňové povinnosti za rok 2006 z plátců daně, zaměstnavatelů, na sebe, vzhledem k výhodám institutu společného zdanění manželů. Tato skupina fyzických osob nečerpala přeplatky na dani z účtu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, kam byly hrazeny zálohy na daň, ale z účtu daně z příjmů fyzických osob podávajících daňové přiznání. Tím došlo k zastavení vývoje inkasa daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, a k výraznému poklesu inkasa daně z příjmů fyzických osob podávajících daňové přiznání, a osob samostatně výdělečně činných. Z důvodu růstu cen nemovitostí fyzické osoby více investovaly do bydlení, financovaného prostřednictvím hypotéčních úvěrů a stavebního spoření. Došlo k navýšení odpočitatelných úroků, jako položek snižujících základ daně. Dále došlo v roce 2006 k rozšíření výdajových paušálů, a to jak u příjmů z podnikatelské a jiné samostatné výdělečné činnosti, tak i u příjmů z pronájmu. (SZÚ, 2006)

V roce 2007 pokračoval trend zvyšování výběru daně, kopírující růst průměrných mezd i minimální mzdy. Vývoj inkasa u této daně kladně ovlivnil hospodářský růst, spojený s poklesem nezaměstnanosti a vytvářením nových pracovních míst. Vzrostl počet

poplatníků, zaměstnanců, kteří využili výhod institutu společného zdanění manželů. Nárůst inkasa nastal i přes to, že se projevil snížení dvou sazeb daně, z 15 % na 12 % a z 20 % na 19 %, a současně došlo k rozšíření pásem klouzavě progresivní stupnice daňové sazby. Daňové subjekty využily možnost snížení základu daně o úroky z úvěrů ze stavebního spoření a hypotečních úvěrů, o příspěvky na penzijní připojištění a soukromé životní pojištění. Výběr daně ovlivnil systém výdajových paušálů u příjmů z podnikatelské a jiné samostatné výdělečné činnosti, i u příjmů z pronájmu. Další změnou bylo zavedení daňového zvýhodnění na vyživované dítě, které je tvořeno slevou na dani a daňovým bonusem, a dále zrychlení odpisů v 1. až 3. odpisové skupině. (SZÚ, 2007)

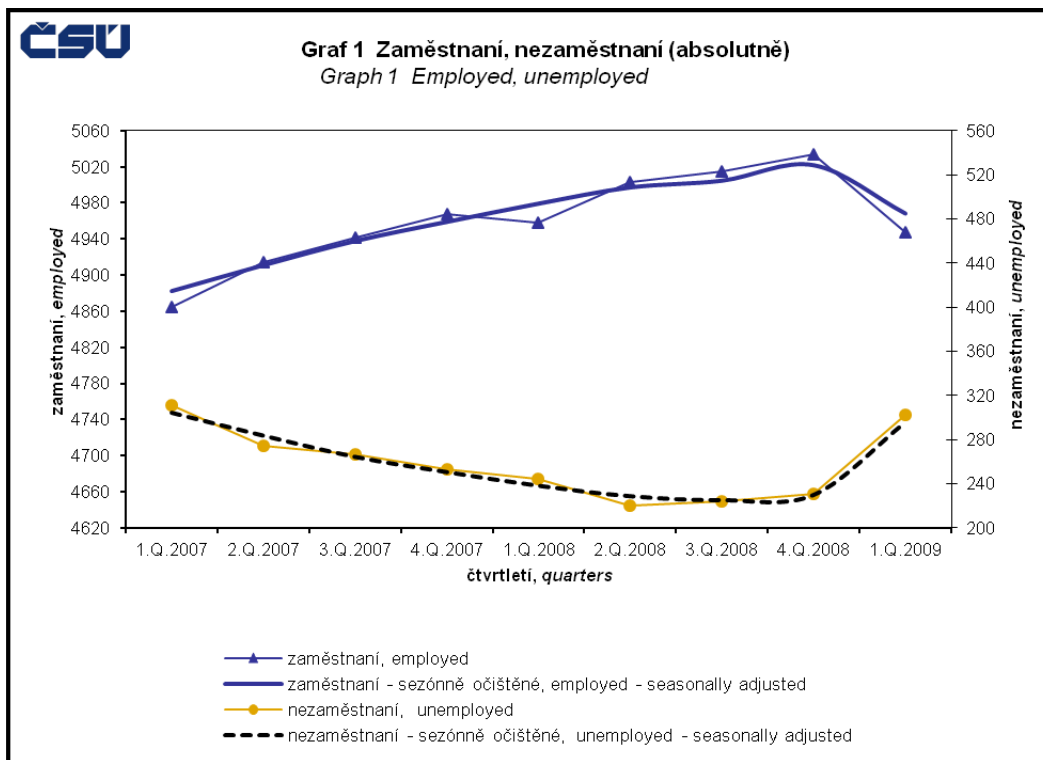
V roce 2008 došlo ke změnám v přerozdělení daní. Podle platného znění zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, náleželo pro rok 2008 státnímu rozpočtu 69,68 % výnosu DPFO srážené podle zvláštní sazby, 68,18 % výnosu DPFO ze závislé činnosti a 51,81 % DPFO placené poplatníky podávajícími daňová přiznání (OSVČ). K 1. lednu 2008 došlo k zavedení jednotné sazby daně ve výši 15 %. Management společností využil „zastropování“ základu daně, kdy po dosažení příjmů ve výši maximálního vyměřovacího základu pro pojistné zaměstnanci v dalším období roku nebyli zdaňováni ze „superhrubé mzdy“, ale již jen z hrubé mzdy. V roce 2008 u zaměstnanců s nižšími příjmy vznikl nárok na daňové zvýhodnění za vyživované dítě v domácnosti ve výši, která překročila jejich daňovou povinnost. Zaměstnavatelé z příjmů těchto zaměstnanců neodváděli žádné zálohy na daň, ale žádali správce daně o poskytnutí nárokované částky daňové úlevy ve formě daňového bonusu, což snížilo výsledné inkaso daně. V závěru roku 2008 se začaly negativně projevovat dopady celosvětové finanční krize, u některých odvětví průmyslu došlo ke snížení objemu výroby a počtů zaměstnanců. Rostl počet subjektů, které se dostaly do úpadku, a přestaly plnit své daňové povinnosti. Vyšší zaměstnanost byla ovlivněna brigádnickou činností, nebo zaměstnáváním na dohodu s výdělkem do 5 000 Kč měsíčně. Takový příjem byl zdaňován srážkou podle zvláštní sazby, a inkaso daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti neovlivnil. U daně z příjmů placené na základě daňového přiznání ovlivnily vývoj ekonomické výsledky podnikatelů v letech 2006 a 2007, které přinesly vyšší částky odvedené daně za toto období, a vyšší zálohy v roce 2008. V roce 2008 byl zaznamenán nejvyšší objem vrácených přeplatků na dani vzniklých v přímé souvislosti se společným zdaněním manželů. Dále bylo zaznamenáno zvýšení celkového objemu nezdanitelných částí základu daně dle § 15 zákona o daních z příjmů, zaplacené

pojistné na soukromé životní pojištění, penzijní připojištění a zaplacené úroky ze stavebního spoření či hypotečních úvěrů, což se projevilo dalším snížením daňové povinnosti a celkového inkasa daně za rok 2008. (SZÚ, 2008)

V roce 2009 došlo k propadu meziročního výnosu daně z příjmů fyzických osob, který byl odrazem vývoje ekonomiky čelící dopadům hospodářské krize, a legislativních změn přijatých pro zdaňovací období roku 2008, popř. vstoupily v účinnost v průběhu roku 2009, mající za cíl stimulovat ekonomiku. Šlo zejména o zrušení záloh. Nejvýznamnější byl výpadek z daňových příznání, kde se projevila opatření snižující daňovou zátěž podnikatelů s cílem čelit hospodářské krizi. Podle údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ) viz Obrázek 5, se rok 2009 vyznačoval prudkým vzestupem úrovně nezaměstnanosti v České republice. Nejvíce vzrostla skupina výdělečně neaktivních osob z důvodu pobírání důchodu. Jejich počet se v průběhu tří let zvýšil o více než 158 tisíc. Za poslední tři roky také vzrostl počet osob pečujících o dítě nebo o jinou osobu vyžadující soustavnou péči. V letech 2008 a 2009 byl zaznamenán dramatický meziroční pokles evidenčního počtu zaměstnanců, cca o 6,9 %. V prvním pololetí roku 2009 se projevila legislativní úprava provedená zákonem č. 2/2009 Sb., kterým se změnil zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, na základě které pro zdaňovací období započaté v roce 2008 došlo ke zvýšení limitu vlastního příjmu manželky/manžela z částky 38 040 Kč na 68 000 Kč pro určení nároku poplatníka na slevu na dani na vyživovanou osobu. viz

Obrázek 6 U daně z příjmů fyzických osob z příznání byl výnos za rok 2009 nejnižší od roku 1994. Prvním z negativních faktorů bylo protikrizové opatření Ministerstva financí, které na základě usnesení vlády č. 204 ze dne 16. 2. 2009 vydalo rozhodnutí čj. 43/20 650/2009, o zrušení povinnosti hradit zálohy na daň z příjmů fyzických a právnických osob, splatné v průběhu kalendářního roku 2009 osobám s maximálně 5 zaměstnanci. (SZÚ, 2009)

Obrázek 5 – Vývoj počtu zaměstnaných a nezaměstnaných osob v letech 2007-2010

Zdroj: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/czam020510.doc>

Negativní dopad měly v roce 2009 legislativní úpravy zavedené zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů a zákon č. 2/2009 Sb., kterým se měnil zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony s účinností pro zdaňovací období roku 2008. Šlo zejména o zavedení jednotné sazby daně ve výši 15 %, zvýšení slev na dani a daňového zvýhodnění a zvýšení limitu vlastního příjmu manželky/manžela. Pro zdaňovací období počínající rokem 2008 byla zavedena jednotná sazba daně ve výši 15%. Toto snížení sazby daně vyvolalo pokles daňové povinnosti. (SZÚ, 2009)

Obrázek 6 - Daňové zvýhodnění pro rok 2008

Sleva na	2007	2008	nárůst
- poplatníka	7 200 Kč	24 840 Kč	3,5 x
- druhého z manželů bez příjmů	4 200 Kč	24 840 Kč	5,9 x
- poživatele částečného invalidního důchodu	1 500 Kč	2 520 Kč	1,7 x
- poživatele plného invalidního důchodu	3 000 Kč	5 040 Kč	1,7 x
- držitele průkazu ZTP/P	9 600 Kč	16 140 Kč	1,7 x
- studujícího	2 400 Kč	4 020 Kč	1,7 x
Daňové zvýhodnění na dítě	6 000 Kč	10 680 Kč	1,8 x

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky. [online] Veřejný sektor. *Státní závěrečný účet za rok 2008*. [cit. 2015-02-27]. Dostupné na WWW:<<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpocetu/2008/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2008-2030>>.

Vzhledem k finanční a hospodářské krizi, byl plánovaný příjem státního rozpočtu pro rok 2010 u daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, nastaven na nejnižší hodnotu za posledních deset let. V tomto roce mnoho nízko příjmových zaměstnanců podepsalo u zaměstnavatele prohlášení, aniž uplatnili jakékoliv výhody, neuplatnili slevy na dani ani daňové zvýhodnění, a tyto výhody uplatnili až jednorázově v ročním zúčtování. Důvodem bylo, že čisté příjmy rodiny pro sociální dávky, se posuzovaly podle příjmů konkrétního čtvrtletí. Tito zaměstnanci tři čtvrtletí kalendářního roku pobírali sociální dávky, a ve čtvrtém čtvrtletí si nechali vyplatit roční daňové úlevy. V roce 2010 podnikatelé s max. 5 zaměstnanci neměli zrušenou povinnost odvádět zálohy na daň, jako tomu bylo v roce 2009. (SZÚ, 2010)

Legislativní změny, které negativně ovlivnily inkaso daně v roce 2010:

- zavedení institutu mimořádných odpisů pro hmotný majetek pořízený v období od 1. 1. 2009 do 30. 6. 2010 - zákon č. 216/2009 Sb.;
- zvýšení limitů výdajů stanovených % z příjmů pro zdaňovací období roku 2009, u většiny výdělečných činností, a to až o 20 % nahoru proti zdaňovacímu období roku 2008 - zákon č. 289/2009 Sb.;
- zavedení tzv. paušálních výdajů na dopravu - zákon č. 304/2009 Sb.

V roce 2011 došlo ke změně výše slevy na poplatníka o částku 100 Kč měsíčně, tzv. „povodňové stokoruny“, která byla upravena zákonem č. 346/2010 Sb. Tato úprava platila pouze pro rok 2011. Prostředky byly v souladu s usnesením vlády č. 692/2010

použity k řešení odstranění a obnovy částí území ČR poškozených povodněmi v srpnu 2010, a navazujícími usneseními vlády převáděny do jednotlivých kapitol na účely schvalované vládou na základě žádostí o rozpočtová opatření. Z legislativního hlediska nebyly pro rok 2011 přijaty žádné zásadní úpravy zákona o daních z příjmů, které by ovlivnily výběr daně z příjmů fyzických osob z příznání. U vymezeného hmotného majetku využívaného alespoň zčásti k výrobě elektřiny ze slunečního záření, byla zákonem č. 346/2010 Sb., s účinností od roku 2011, stanovena povinnost uplatňovat daňové odpisy tohoto majetku, a prodloužit dobu jeho odpisování. Pozitivní dopad na příjem státního rozpočtu mělo zamezení využití soukromého životního pojištění k poskytování nezdaněných příjmů zaměstnancům podle § 8 odst. 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, pokud v době trvání pojistné smlouvy vybírali pojistné plnění. Od roku 2011 bylo možné základ daně snížit pouze o pojistné placené zaměstnancem, ne o příspěvek hrazený zaměstnavatelem. Kladný vliv na výběr daně mělo zrušení osvobození od daně u výsluhového příspěvku a odbytného, u vojáků z povolání, a příslušníků bezpečnostních sborů. Negativní dopad na plnění státního rozpočtu mělo zrušení 50% sazby daně ze státní podpory u stavebního spoření Ústavním soudem ČR. (SZÚ, 2011)

V roce 2012 došlo ke zvýšení slevy na dani na vyživované dítě o 1 800 Kč ročně. Dále byla zvýšena maximální výše ročního daňového bonusu z 52 200 Kč na 60 300 Kč a maximální výše měsíčního daňového bonusu ze 4 350 Kč na 5 025 Kč. S účinností od roku 2012, se zákonem č. 346/2010 Sb. zrušilo daňové osvobození přídatku na bydlení, který podle § 61 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, náležel příslušníkům Armády ČR v aktivní službě, kteří nebydleli ve služebním bytě. Přídatek byl zdaňován zaměstnavatelem jako součást mzdy. (SZÚ, 2012)

Výběr daně negativně ovlivnily v roce 2012 následující faktory (SZÚ, 2012):

- stagnující ekonomika;
- zvýšení objemu uplatněných úroků z úvěru ze stavebního spoření nebo z hypotéčního úvěru jako nezdanitelné části základu daně za zdaňovací období roku 2011 oproti stavu za předchozí zdaňovací období;
- zvýšení objemu uplatněných příspěvků na penzijní připojištění a životní pojištění jako nezdanitelné části základu daně za zdaňovací období roku 2011 oproti stavu za předchozí zdaňovací období;

- zvýšení objemu uplatněného daňového zvýhodnění za zdaňovací období roku 2011 oproti stavu za předchozí zdaňovací období;
- zvýšení počtu zaměstnanců, kteří podávali daňové přiznání;
- zvýšení objemu uplatněných výdajů procentem z příjmů dle § 7 zákona o daních z příjmů č. 586/1992 Sb..

Na dani z kapitálových výnosů srážené podle zvláštní sazby došlo ke zdanění úroků z vkladů na účtech stavebního spoření od 1. 1. 2012, zákonem č. 353/2011 Sb., kterým se změnil zákon o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření č. 96/1993 Sb. Dále došlo ke zrušení osvobození úrokových výnosů z hypotečních zástavních listů emitovaných po 1. 1. 2008. (SZÚ, 2012)

Pro rok 2013 náleželo státnímu rozpočtu 67,5 % výnosu DPFO srážené podle zvláštní sazby, 66,98 % výnosu DPFO ze závislé činnosti a 50,5 % DPFO placené poplatníky podávajícími daňová přiznání (OSVČ).

Z legislativního hlediska byly pro zdaňovací období roku 2013 přijaty tyto změny (SZÚ 2013):

- zákonem č. 500/2012 Sb., o změně daňových, pojistných a dalších zákonů v souvislosti se snižováním schodků veřejných rozpočtů, bylo zavedeno solidární zvýšení daně o 7 % z části příjmů podle § 6 a § 7 zákona o daních z příjmů převyšující limit 103 536 Kč měsíčně. Jde o dočasné opatření, které bude platit do 31. 12. 2015;
- pro zdaňovací období 2013 až 2015 není možné uplatnit základní slevu na dani na poplatníka 24 840 Kč ročně poplatníkem, který k 1. lednu zdaňovacího období pobíral starobní důchod;
- zákonem č. 401/2012 Sb., kterým se změnil zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, a další související zákony;
- změnil se režim osvobození pro dávky péstounské péče. Odměna péstouna podléhá plně zdanění v rámci § 6 zákona o daních z příjmů;
- zákonem č. 403/2012 Sb., kterým se změnil zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, a další související zákony, došlo za účelem zvýšení zájmu zaměstnavatelů přispívat zaměstnancům na produkty tzv. „spoření na stáří“, k plošnému zvýšení limitu osvobození příspěvků

zaměstnavatele v § 6 odst. 9 písm. p) zákona o daních z příjmů z 24 000 Kč na 30 000 Kč;

- došlo k osvobození příspěvků zaměstnavatele na penzijní produkty zaměstnance do nově stanoveného limitu 30 000 Kč ročně zákonem č. 428/2011 Sb., kterým se změnil některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření, a zákona o doplňkovém penzijním spoření.

Negativně se projevila novela zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, která od 1. 1. 2013 posílila příjmy obcí na úkor státního rozpočtu.

Z legislativního hlediska byly pro zdaňovací období roku 2013 přijaty změny, které ovlivnily výši daně z kapitálových výnosů srážené podle zvláštní sazby. Zákonem č. 500/2012 Sb., o změně daňových, pojistných a dalších zákonů v souvislosti se snižováním schodků veřejných rozpočtů, došlo s účinností od 1. 1. 2013 ke změně zvláštní sazby daně vybírané srážkou z příjmů nerezidentů z nesmluvních států, a to z dosavadní výše 15 % na 35 %. Zákonem č. 192/2012 Sb., kterým se změnil zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, došlo od 1. 1. 2013 ke změně způsobu zaokrouhlení pro účely zdanění srážkovou daní u příjmů fyzických osob z dluhopisů a z bankovních úroků. Předmětem této úpravy je i zdanění dluhopisů emitovaných o nízké jmenovité hodnotě. Tato změna se nevztahuje na dluhopisy emitované do konce roku 2012. Novelou zákona o daních z příjmů provedenou zákonem č. 428/2011 Sb., kterým se změnil některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření, a zákona o doplňkovém penzijním spoření, se s účinností od roku 2013 zdaňuje srážkovou daní příjem z dávek z doplňkového penzijního spoření. (SZÚ, 2013)

Mezi hlavní faktory nižšího plnění v roce 2014 patřil vyšší podíl zaměstnanosti na kratší pracovní úvazky a neočekávaná opatření, která byla realizována v průběhu roku. Šlo například o navrácení základní slevy pro pracující důchodce za rok 2014 na základě nálezu Ústavního soudu od října roku 2014 a možnost nároku na tuto slevu zpětně i za rok 2013. (MF ČR, 2015)

4.1.2 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob (dále jen „DPPO“) je tvořena dvěma složkami, daní sráženou podle zvláštní sazby plátcí daně a daní ze zisku odváděnou samotnými daňovými poplatníky ve formě běžných záloh a ročního vyrovnání daně. Celkový objem inkasa DPPO, a jeho rozložení v průběhu roku, je v rozhodující míře ovlivněn zákonnou úpravou stanovením výše a periodicity záloh na daň, která vychází z daňové povinnosti za předchozí dvě zdaňovací období. U převážně uplatňovaného typu zdaňovacího období, kterým je kalendářní rok, platí poplatníci v prvním čtvrtletí, a jejich část též ve druhém čtvrtletí, zálohy podle daňové povinnosti přiznané v předchozím roce, stanovené podle výsledku hospodaření předminulého roku. Od druhého či třetího čtvrtletí, pokud zpracovává přiznání daňový poradce, nebo je poplatník účetní jednotkou podléhající auditu, platí poplatníci zálohy podle daňové povinnosti uvedené v přiznání, stanovené podle výsledku hospodaření předchozího roku, které bylo podáno v daném roce. (Zákon č. 586/1992 Sb.)

Tabulka 9 - Sazby daně v jednotlivých letech

Rok	Sazba daně
2015	19%
2014	19%
2013	19%
2012	19%
2011	19%
2010	19%
2009	20%
2008	21%
2007	24%
2006	24%
2005	26%

Zdroj: Zpracováno podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

DPPO patří do kategorie tzv. sdílených příjmů. Její výnos je rozdělován mezi státní rozpočet a územní rozpočty. Na celostátním výnosu této daně se podle zákona č. 1/2005 Sb. podílel v roce 2005 státní rozpočet 70,49 %, obce 20,59 % a kraje 8,92 %. Dlouhodobě nejvýnosnějším obdobím kalendářního roku je druhé čtvrtletí. Tato okolnost je dána legislativní úpravou lhůt pro podávání daňových přiznání za předchozí zdaňovací období,

kteře jsou současne lhůtami pro splatnost případných nedoplatků daně z příjmů. Většina velkých daňových subjektů podává daňové příznání právě v tomto období.

Roční výnos DPPO zahrnuje zejména následující dílní příjmy podle zákona č. 586/1992 Sb.:

- zaplacené zálohy na daň;
- doplatky daně na základě podaných řádných a dodatečných daňových příznání;
- kladné saldo zaplacených nedoplatků a vrácených přeplatků vyplývajících z vyúčtování záloh na daň na základě podaných daňových příznání;
- zaplacenou daň dodatečně vyměřenou správcem daně;
- zaplacené příslušenství daně.

Tabulka 10 - Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
předpoklad	81,60	88,00	107,50	117,90	130,30	100,30	84,00	85,60	84,30	82,40
skutečnost	100,27	95,47	114,75	127,17	83,34	86,30	82,30	89,19	81,48	89,37
rozdíl	18,67	7,47	7,25	9,27	-46,96	-14,00	-1,70	3,59	-2,82	6,97

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

Legislativní změny účinné pro zdaňovací období v roce 2005, proběhly u sazby daně, snížením z 28 % na 26 %, zrušení „reinvestičního“ odpočtu od základu daně a jeho nahrazení položkou odčitatelnou od základu daně ve výši výdajů souvisejících s realizací projektů výzkumu a vývoje. (SZÚ, 2005)

Dalšími legislativními změnami, které se projeví zvýšením inkasa daně z příjmů z příznání, v roce 2005 podle SZÚ, byly:

- zavedení limitu pro vstupní cenu osobních automobilů ve výši 900 000 Kč na nově pořizované automobily v roce 2004;
- omezení uplatnění daňové ztráty – omezení se vztahuje na existenci podstatné změny ve složení společníků, která nastala nejdříve v roce 2004;

- zavedení 6. odpisové skupiny – vliv změny (nižšího odpisu) se projevil poprvé v daňových příznacích podávaných v roce 2005 (v 6. odpisové skupině se odpisují majetky zaevidované u poplatníka poprvé v roce 2004).

Na celkovém objemu inkasa za rok 2005 se příznivě projeví legislativní změny zákona č. 593/1992 Sb. o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, provedené zákonem č. 438/2003 Sb. s účinností od 1. 1. 2004, které zúžily prostor pro tvorbu daňových opravných položek a rezerv.

Z legislativních změn roku 2006 šlo zejména o dopady zrychlení odpisů v 1. až 3. odpisové skupině s účinností od 1. 1. 2005, které se týkaly veškerého hmotného majetku, i toho, který již byl odpisován v minulých letech, a které se poprvé projevilo v inkasu daně z příjmů právnických osob za rok 2006, a dále zavedení možnosti odpočtu od základu daně ve výši 100 % nákladů vynaložených při realizaci projektů na výzkum a vývoj. Růst inkasa vybírané srážkou, byl ovlivněn pokračujícím růstem ekonomiky, který se spolu s klesající mírou zdanění právnických osob, projevil zvýšením objemu prostředků použitých na výplaty dividend a podílů na zisku, a to i přes zvýšený rozsah osvobození dividend vyplácených dceřinou společností. Meziroční pokles inkasa u rozhodující složky, DPPO z příznacích, byl ovlivněn výší zákonných záloh na daň splatných v roce 2006, a vyúčtováním záloh zaplacených poplatníky v průběhu roku 2005 na daňové povinnosti za zdaňovací období započatá v roce 2005, jejichž splatnost spadala do roku 2006. Na meziročním snížení inkasa se významně podílel pokles výsledků hospodaření v bankovním sektoru za rok 2005, zejména v důsledku nevyužití maximální délky časového testu pro zrušení nepoužitých rezerv vytvořených podle § 5 odst. 1 písm. a) a c) zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění platném do 31. 12. 2001, ve prospěch výnosů. Tento časový test byl stanoven do 31. 12. 2005. V inkasu DPPO se nepříznivě projeví přeměny některých významných obchodních společností rozdělení, k nimž došlo v roce 2006, v jejichž důsledku byly nástupnickým společností sníženy, popřípadě i zrušeny zálohy na DPPO. V některých případech inkaso významně ovlivnila změna zdaňovacího období z kalendářního roku na hospodářský rok v průběhu roku 2006, v jejímž důsledku se poplatníkovi přesunula lhůta pro placení poslední zálohy do roku 2007. (SZÚ, 2006)

V roce 2007 nebyla s účinností pro zdaňovací období přijata žádná významná novela zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, která by ovlivnila způsob stanovení daňového základu a výši daně z příjmů právnických osob, jejíž splatnost spadala do roku 2007. Výjimkou byla novela zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, která zúžila možnost tvorby rezerv na opravy najatého hmotného majetku, kterou mohl od 1. ledna 2006 tvořit pouze nájemce, na základě smlouvy o nájmu podniku, která vedla ke zvýšení inkasa DPPO. Celkový objem inkasa DPPO a jeho rozložení v průběhu roku 2007 byl míře ovlivněn zákonnou úpravou stanovení výše a periodicity záloh na daň, která vychází z daňové povinnosti za předchozí dvě zdaňovací období. Dopady legislativních změn přijatých s účinností do 31. prosince 2005 na celkové inkaso daně, zejména postupný pokles základní daňové sazby, byly eliminovány rostoucí výkonností české ekonomiky. Na zpomalení nárůstu inkasa se projevilo další zvýšení rozsahu osvobození příjmu mateřské společnosti z dividend a jiných podílů na zisku vyplácených dceřinou společností, a to na základě novely zákona o daních z příjmů, provedené zákonem č. 545/2005 Sb.. Touto novelou byl snížen mateřské společnosti podíl na základním kapitálu jiné, dceřiné společnosti, z původních 20 % na 10 % a rozhodná hranice pro nepřetržité držení tohoto podílu z 24 měsíců na 12 měsíců. Současně bylo osvobození dosud uplatňované mezi společnostmi se sídlem v EU rozšířeno i na společnosti se sídlem ve Švýcarsku. (SZÚ, 2007)

V roce 2008 se v porovnání s rokem 2007 projevil dopad legislativní změny provedené zákonem č. 377/2007 Sb., v jejímž důsledku se podíl státního rozpočtu na celkovém inkasu DPPO snížil ze 70,49 % na 69,68 %, což znamenalo snížení příjmu státního rozpočtu ve prospěch obcí o 1,5 mld. Kč, u nichž se podíl na celkovém inkasu DPPO zvýšil z 20,59 % na 21,40 %. U krajů zůstal podíl beze změny na 8,92 %. Celkový objem inkasa DPPO a jeho rozložení v průběhu roku 2008 byl ovlivněn zákonnými lhůtami pro podání daňových přiznání a zákonnou úpravou pro stanovení výše a periodicity záloh na daň. U převážně uplatňovaného typu zdaňovacího období, kterým je kalendářní rok, platili poplatníci nepodléhající účetnímu auditu, nebo jimž nezpracovával přiznání daňový poradce v prvním čtvrtletí 2008, zálohy podle daňové povinnosti přiznané v předchozím roce, stanovené podle výsledku hospodaření předminulého roku, za rok 2006, stanovené s použitím sazby 24 %, ostatní poplatníci platili takto stanovené zálohy ještě ve 2. čtvrtletí 2008. Od druhého či třetího čtvrtletí 2008 vycházela výše záloh z

daňové povinnosti uvedené v příznání vycházející z výsledku hospodaření předchozího roku 2007, stanovené rovněž s použitím sazby 24 %. Daňová povinnost za rok 2008, stanovená s použitím sazby 21 % z výsledku hospodaření, na který již ve 4. čtvrtletí 2008 začala nepříznivě působit počínající hospodářská recese, ovlivnila inkaso DPPO až v roce 2009 a prostřednictvím záloh částečně ještě v roce 2010. Na růstu inkasa DPPO z příznání v roce 2008 se rozhodující měrou podílela rostoucí výkonnost české ekonomiky v předchozích dvou letech, především v odvětvích energetiky, spojů, bankovníctví, strojírenství a pojišťovnictví. (SZÚ, 2008)

Výrazný pokles inkasa DPPO v roce 2009, zejména u DPPO z příznání, byl způsoben narůstajícími dopady celosvětové hospodářské krize na českou ekonomiku v kombinaci s legislativními změnami, přijatými s účinností pro zdaňovací období v roce 2008 zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, a realizací opatření v oblasti daní z příjmů, která jsou součástí Národního protikrizového plánu vlády, přijatého usnesením vlády č. 204 ze dne 16. 2. 2009. V roce 2009 došlo k dalšímu snížení sazby daně z 21 % na 20 %. Největší podíl na celkovém inkasu, byla u daně sražené z dividend a podílů na zisku, nepodléhající osvobození od daně, jejichž příjemci jsou subjekty kolektivního investování, penzijní fondy nebo stát, z titulu své majetkové účasti na obchodních společnostech. (SZÚ, 2009)

Inkaso DPPO z příznání v roce 2010 nepříznivě ovlivnily pokračující dopady celosvětové hospodářské krize na českou ekonomiku z roku 2009, v kombinaci s částí legislativních změn, které byly přijaty s účinností pro zdaňovací období započatá v roce 2009 zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, a dalším poklesem sazby daně z 20 % na 19 %. (SZÚ, 2010)

Meziroční pokles celkového inkasa DPPO v roce 2011 o 5,8 mld. Kč, z toho u DPPO z příznání o 5,4 mld. Kč, byl způsoben doznívajícími dopady celosvětové hospodářské krize na českou ekonomiku v průběhu roku 2010, které se nepříznivě projeví v daňové povinnosti za zdaňovací období započatá v roce 2010, splatné v roce 2011. U některých daňových subjektů, jejichž předmětem činnosti je výroba a rozvod elektrické energie, provozování energovodů, stavební výroba, developerská činnost, velkoobchod a maloobchod, poskytování služeb mobilních operátorů, informační technologie, došlo v roce 2010 k výraznému poklesu účetních výsledků hospodaření, který

měl za následek snížení daňové povinnosti splatné v roce 2011. V průběhu roku 2011 došlo v porovnání s rokem 2010 také k významným změnám v časovém rozložení inkasa DPPO z přiznání. K nejvýraznějšímu meziročnímu poklesu inkasa došlo ve 2. čtvrtletí, neboť v důsledku legislativní změny ve vymezení posledního dne lhůty pro podání daňového přiznání, která je současně posledním dnem lhůty splatnosti daně, účinné od 1. ledna 2011, se významně snížila meziroční srovnatelnost vývoje inkasa k 30. červnu 2011. U poplatníků daně z příjmů právnických osob, uplatňujících zdaňovací období kalendářního roku se v důsledku uvedené legislativní změny přesunula splatnost DPPO u základní lhůty z 31. března 2011 na 1. duben 2011 a u prodloužené lhůty z 30. června 2011 na 1. červenec 2011. Na poklesu inkasa výnosově rozhodující složky, DPPO z přiznání se nepříznivě projevilo i další snížení základní sazby daně z 20 % na 19 %, a to na základě novely zákona o daních z příjmů, provedené zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, s účinností pro stanovení daňové povinnosti za zdaňovací období započatá v roce 2010, za která konec zákonných lhůt pro podání daňových přiznání, které jsou současně lhůtami splatnosti daně, nastal až po 1. lednu 2011. U DPPO vybírané srážkou nabylo dnem 1. 1. 2010 účinnost daňové osvobození příjmů z licenčních poplatků. (SZÚ, 2011)

Legislativní změny s pozitivním dopadem do inkasa DPPO v roce 2012 spočívaly ve zrušení osvobození příjmů z provozu malých vodních elektráren do 1 MW, větrných elektráren, tepelných čerpadel, solárních zařízení, jímž bylo sledováno omezení neodůvodněné podpory výroby elektřiny zejména ze zařízení využívajících solární energii. Zrušení možnosti uplatňovat slevu na dani ve výši jedné poloviny daně z příjmů u zaměstnavatele, pokud zaměstnával nejméně 25 zaměstnanců, a současně polovina průměrného ročního přepočteného počtu všech zaměstnanců byly osoby se zdravotním postižením. Zrušení omezení vlivu mimořádných daňových odpisů a zkrácené doby nájmu u smluv o finančním leasingu, tj. tzv. protikrizových opatření zavedených zákonem č. 216/2009 Sb. (SZÚ, 2012)

Legislativní změny s negativním dopadem do inkasa DPPO spočívaly ve zvýšení limitu odečtu hodnoty darů od základu daně z 5 % až na 10 % i pro dary poskytnuté právnickou osobou na zajišťování odborné výuky na středních a vyšších odborných školách, a stanovení daňové uznatelnosti limitovaného motivačního příspěvku poskytnutého zaměstnavatelem žákovi střední školy, nebo studentovi vyšší odborné školy

a studentovi vysoké školy, který se na základě smluvního ujednání pro zaměstnavatele připravuje jako budoucí zaměstnanec. (SZÚ, 2012)

V roce 2013 došlo u DPPO ke změně parametrů rozpočtového určení daní ve prospěch rozpočtů obcí. Státnímu rozpočtu nově náleží 67,5 % z jejího celostátního výnosu, o 2,18 % méně než v roce 2012, rozpočtům obcí 23,58 %, a rozpočtům krajů 8,92 %. Meziroční pokles celkového objemu inkasa DPPO v roce 2013 vyplynul ze zhoršení hospodářského vývoje u některých významných daňových subjektů v průběhu roku 2013, jejichž předmětem činnosti je zejména výroba, přenos a rozvod elektrické energie, výroba motorových vozidel a stavební výroba, které bylo důvodem k podání žádostí o stanovení nižších záloh na daň za zdaňovací období započaté v roce 2013, splatné v roce 2014. Za legislativní změnu, která se negativně promítla do inkasa daně z příjmů právnických osob z příznání, lze považovat zrušení daňové neuznatelnosti odměn členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob. Zákonem č. 470/2011 Sb., kterým se změnil zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění a některé další zákony, byla od 1. 1. 2012 provedena změna zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, na základě které se o částku vyplacených odměn základ daně od roku 2012 již nezvyšuje. (SZÚ, 2013)

Pozitivně se na výběru daně z příjmů právnických osob z příznání v roce 2013 projevila změna provedená zákonem č. 458/2011 Sb., o změně zákonů souvisejících se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových zákonů, v oblasti zdaňování loterií a jiných podobných her. S účinností od 1. 1. 2012 poplatníci provozující loterie a jiné podobné hry již nejsou osvobozeni od daně z příjmů právnických osob, a změna provedená zákonem č. 500/2012 Sb., o změně daňových, pojistných a dalších zákonů v souvislosti se snižováním schodků veřejných rozpočtů, spočívající v zavedení 35% srážkové daně z příjmů hrazených poplatníkům do některých daňových rájů. (SZÚ, 2013)

V roce 2014, proti předchozímu roku došlo ke změně trendu, který se projevil růstem inkasa DPPO z příznání vlivem ekonomického oživení, a mírným nárůstem inkasa DPPO vybírané srážkou u zdroje, například u dividend. (MF ČR, 2015)

4.1.3 Daň z přidané hodnoty

Základní sazba daně z přidané hodnoty byla do 30. dubna roku 2004 ve výši 22 %. Od května téhož roku došlo ke snížení na 19 %. V této výši zůstala základní sazba až do roku 2010, kdy došlo k jejímu zvýšení na 20 %, následně v roce 2013 na 21 %. Změny snížené sazby daně z přidané hodnoty nastaly v roce 2008, kdy došlo ke zvýšení z 5 % na 9 %. V letech 2010 a 2011 byla snížená sazba ve výši 14 %, a k opětovnému zvýšení došlo v roce 2012, kdy byla zákonem stanovena sazba 15 %. Od roku 2015 dochází k rozdělení snížené sazby daně na dvě kategorie, první je ve výši 15 %, a druhá ve výši 10 %. (Zákon č. 360/2014 Sb.) viz Tabulka 11

Tabulka 11 - Sazby daně z přidané hodnoty

Rok	Sazba daně	
	Snížená	Základní
2015	První 15 %, Druhá 10 %	21%
2014	15%	21%
2013	15%	21%
2012	14%	20%
2011	10%	20%
2010	10%	20%
2009	9%	19%
2008	9%	19%
2007	5%	19%
2006	5%	19%
2005	5%	19%

Zdroj: Zpracováno podle novely zákona o DPH č. 360/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

Výběr DPH je prováděn prostřednictvím finančních úřadů a celními orgány. Finanční úřady vybírají tuto daň ze zdanitelných plnění uskutečněných v tuzemsku, a celní úřady ji inkasují při neobchodních dovozech zboží do republiky. Veškeré odpočty jsou spravovány výhradně finančními úřady.

Novela zákona o DPH č. 360/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, přidává od 1. 1. 2015 druhou sníženou sazbu daně ve výši 10 % u vybraného zboží, jakými jsou počáteční a pokračovací kojenecká výživa a potraviny pro malé děti, léky a očkovací látky, tištěné knihy,

hudebniny. Dalšími položkami zařazenými do druhé snížené sazby daně jsou potraviny pro bezlepkovou dietu a fenylketonurii.

Tabulka 12 - Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
předpoklad	154,30	156,70	163,60	191,90	194,10	188,60	195,10	221,60	212,00	218,70
skutečnost	146,82	153,52	166,63	177,82	176,72	187,82	191,89	199,70	219,96	230,25
rozdíl	-7,48	-3,18	3,03	-14,08	-17,38	-0,78	-3,21	-21,90	7,96	11,55

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

V roce 2005 došlo k přeřazení rekreačních a sportovních služeb do snížené sazby daně, které měly za následek snížení inkasa. Od roku 2006 byla novelou z 25. května přeřazena do snížené sazby káva a čokoláda. (SZÚ, 2005, 2006)

V průběhu roku 2007 nedošlo u DPH k podstatným legislativním změnám, které by měly vliv na výběr daně. Pozitivně se projevilo avizované zvýšení snížené sazby daně na 9 % od 1. ledna 2008, a obavy z ukončení platnosti výjimky týkající se výstavby bytových a rodinných domů ve snížené sazbě. (SZÚ, 2007)

V roce 2008 inkaso DPH pozitivně ovlivnilo zvýšení snížené sazby z 5 % na 9 % od 1. ledna 2008. Výnos daně mohl být vyšší, protože se firmy předzásobily a snažily se uskutečnit zdanitelná plnění ještě v závěru roku 2007 s 5% sazbou, zejména u stavebních prací a u léků. V roce 2008 nedošlo u daně z přidané hodnoty k výrazným legislativním změnám, které by ovlivnily výši inkasa. (SZÚ, 2008)

V roce 2009 se na inkasu negativně projevíly legislativní změny. Novelou zákona o DPH k 1. 4. 2009 byl zrušen zákaz odpočtu daně při pořízení osobního automobilu, u přestavby motorového vozidla na osobní automobil a osvobození od daně při dodání osobního automobilu, při jehož pořízení neměl plátce daně nárok na odpočet daně. (SZÚ, 2009)

Z pohledu legislativy DPH byla nejvýznamnější změnou pro rok 2010 změna snížené sazby daně z 9 % na 10 % a základní sazby daně z 19 % na 20 %, která byla součástí tzv. Janotova balíčku. Významný faktor v roce 2010 znamenala výše odpočtů čerpaná při výstavbě fotovoltaických elektráren. (SZÚ, 2010)

V roce 2011 došlo v souvislosti s nově zavedeným zdaněním fotovoltaiky k navýšení původního rozpočtu u DPH na rok 2011 o 1,0 mld. Kč. Z pohledu legislativy bylo nejvýznamnější změnou zavedení režimu přenesení daňové povinnosti pro dodání zlata, dodání zboží (šroty a odpady) a převod povolenek na emise skleníkových plynů. Od 1.1.2012 se tento režim rozšiřuje i na stavební práce. V rámci tohoto režimu má povinnost přiznat a zaplatit daň plátce, pro kterého bylo uvedené zdanitelné plnění uskutečněné v tuzemsku. (SZÚ, 2011)

V roce 2012 došlo k legislativním změnám, které ovlivnily výnos DPH. Změna zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, na základě zákona č. 370 ze dne 6. listopadu 2011, kterým se změnil zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. K 1. lednu 2012 se snížená sazba DPH u zdanitelného plnění, nebo přijaté úplaty zvýšila z 10 % na 14 %. Dále došlo k přijetí zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách a zákona č. 374/2011., o zdravotnické záchranné službě, zákonem č. 375/2011 Sb., s účinností od 1. dubna 2012, bylo novelizováno ustanovení § 51 a § 58 zákona o DPH. Důsledkem těchto změn bylo zúžení rozsahu plnění u zdravotních služeb, u kterých lze uplatnit osvobození od daně bez nároku na odpočet daně. (SZÚ, 2012)

Novelou zákona pro rok 2013 došlo ke změně zdaňovacího období z čtvrtletního na měsíční. K 1. 1. 2013 vstoupila v platnost opatření zaměřená na boj s daňovými úniky, která byla přijata v rámci tzv. technické novely zákona o DPH – zákon č. 502/2012 Sb. Jedná se o následující opatření. Změna zdaňovacího období, základním zdaňovacím obdobím pro nově registrované plátce, včetně plátců, kteří nemají v tuzemsku sídlo ani provozovnu, se stal kalendářní měsíc. Povinnost zveřejňování účtů. Pro všechny daňové subjekty byla zavedena povinnost uvádět v přihlášce k registraci čísla svých bankovních účtů používaných pro ekonomickou činnost. Použití jiných účtů než zveřejněných je důvodem pro ručení příjemcem zdanitelného plnění za daň nezaplacenou poskytovatelem plnění. Dále zavedení institutu nespolehlivého plátce. Tento institut umožňuje identifikovat plátce, kteří závažným způsobem porušují povinnosti při správě DPH a u kterých nemůže správce daně z moci úřední zrušit registraci plátce, protože tito plátcí splňují základní podmínku pro plátce, tj. překročení stanoveného obrátu pro povinnou registraci DPH. V závěru roku 2012 vstoupila v platnost novela zákona č. 311/2006 Sb., o pohonných

hmotách, jejímž hlavním cílem je boj proti daňovým únikům na DPH při obchodování s pohonnými hmotami, a to při pořízení pohonných hmot v jiném členském státu EU, nebo při dovozu ze třetích zemí. Tato novela zavedla povinnost složení kauce ve výši 20 mil. Kč pro distributory pohonných hmot. (SZÚ, 2013)

Pro rok 2014 představovalo inkaso DPH 230,2 mld. Kč. Jedním z faktorů, majících vliv na vyšší inkaso DPH je nevyplacení nadměrných odpočtů DPH za zdaňovací období listopad a prosinec 2013, v rámci zahájení postupu k odstranění pochybností správcem daně u některých daňových subjektů. Pozitivní vliv na inkaso daně měla zavedená opatření pro boj s daňovými úniky, mezi která patří například zavedení povinnosti kauce pro obchodníky s pohonnými hmotami. (MF ČR, 2015)

4.1.4 Zvláštní daně a poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku - spotřební daně

Spotřební daně zahrnují daň z minerálních olejů, daň z tabákových výrobků, daň z lihu, daň z piva a daň z vína. S výjimkou daně z minerálních olejů je výnos spotřebních daní určen výhradně do státního rozpočtu. U daně z minerálních olejů, podle platného rozpočtového určení jde 90,9 % výnosu daně do státního rozpočtu a 9,1 % náleží Státnímu fondu dopravní infrastruktury (SFDI).

Tabulka 13 - Zvláštní daně a poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku - spotřební daně

Spotřební daně vč. energ.daní (2009) a el. ze slunečního záření (2012)										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
předpoklad	94,90	118,90	131,30	134,80	143,90	141,10	140,80	142,30	142,20	139,40
skutečnost	103,63	112,56	131,59	125,54	123,84	130,86	139,21	139,61	136,45	134,20
rozdíl	8,73	-6,34	0,29	-9,26	-20,06	-10,24	-1,59	-2,69	-5,75	-5,20

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

V roce 2005 byla u daně z tabáku a tabákových výrobků zvýšena sazba spotřební daně, v rámci jejího postupného navyšování s cílem dosažení úrovně minimálních sazeb požadovaných Evropskou unií do konce roku 2007. U lihu dochází od 1.7.2005 k povinnému kolkování lihovin. V roce 2006 nedošlo k žádným změnám týkajících se spotřebních daní, mimo tabákových výrobků. U všech komodit byl zaznamenán meziroční růst inkasa. U lihu dochází od roku 2005 k zastavení nepříznivého vývoje posledních let.

Tento vývoj lze přisuzovat zvýšené poptávce, a zvýšené kontrole nelegální výroby a distribuce. (SZÚ, 2005, 2006)

Za rok 2007 byl zaznamenán meziroční růst inkasa daně u všech komodit. U tabákových výrobků byl hlavním důvodem růst sazeb, v případě minerálních olejů, lihu, piva a vína došlo ke zvýšení spotřeby. Meziroční nárůst výběru daně z tabáku a tabákových výrobků v roce 2007 činil podle Státního závěrečného účtu 45,8 %. Výrazný nárůst byl způsoben závazkem České republiky dosáhnout do 1. 1. 2008 minimálních sazeb této daně požadovaných EU.

V roce 2008 došlo k výraznému propadu daňových příjmů u daně z tabákových výrobků. Pokles nastal díky předzásobením se tabákovými výrobky s nižší sazbou daně ve druhém pololetí roku 2007. Zásoby cigaret zdaněných nižší sazbou se objevovaly na trhu ještě v září roku 2008, a to přes zákonnou regulaci předzásobení, která byla firmami obcházena. V případě nově zavedených ekologických daní (daň z elektřiny, pevných paliv, zemního plynu a některých dalších plynů) činil rozpočtovaný příjem 4,3 mld. Kč, skutečný výnos činil 2,45 mld. Kč. Rozpočet byl naplněn pouze u spotřební daně z elektřiny. (SZÚ, 2008)

V roce 2009 nedošlo zejména u tabákových výrobků, k naplnění rozpočtu. U ekologických daní byl naplněn rozpočet pouze u daně z elektřiny. Fiskálně nejvýznamnější spotřební daň, kterou je spotřební daň z minerálních olejů, zaznamenal meziroční pokles, který činil podle SZÚ za rok 2009 3,1 %. Na státní rozpočet v roce 2009 připadlo z celkového výnosu spotřební daně z minerálních olejů 72,2 mld. Kč a 7,2 mld. Kč plynulo do SFDI. Rozpočtované částky nebylo dosaženo o 6,5 mld. Kč. Příčinou meziročního poklesu a zároveň odchylky od rozpočtu je nižší počet autodoprav, uskutečněných v předchozím roce související s ekonomickou krizí. V případě energetických daní, jako je daň z elektřiny, pevných paliv, zemního plynu a některých dalších plynů, došlo k výraznému meziročnímu nárůstu inkasa. V roce 2010 došlo s účinností od 1. 2. ke zvýšení sazeb daně u cigaret a tabáku ke kouření. (SZÚ, 2009, 2010)

U výběru nejdůležitější spotřební daně, kterou je spotřební daň z minerálních olejů, došlo v roce 2011 k těmto změnám (SZÚ, 2011):

- od 1. 1. 2010 došlo k navýšení sazeb u motorových benzínů, ostatních benzínů a leteckých pohonných hmot benzínového typu a dále u středních olejů a těžkých plynových olejů;
- obecná hospodářská krize, stagnace ekonomického růstu a vysoká cena pohonných hmot způsobila, že se nákup, především pro nákladní dálkovou dopravu přesunul z České republiky do okolních států;
- navýšení spotřební daně, a tím konečné ceny u motorové nafty mělo za následek větší poptávku a spotřebu daňové zvýhodněné směsné nafty a bionafty, osvobozené od spotřební daně;
- daňové úniky způsobené nelegálními dopravami, zejména motorové nafty do České republiky.

Od roku 2011 byly do kategorie spotřebních daní zařazeny i odvody z elektřiny ze slunečního záření, zavedené zákonem č. 402/2010 Sb., kterým se změnil zákon č. 180/2005 Sb., o podpoře využívání obnovitelných zdrojů, a mají sloužit jako kompenzace výdajů v důsledku poskytování dotací, na úhradu vícenákladů spojených s podporou elektřiny z obnovitelných zdrojů. (SZÚ, 2011).

Hlavní příčiny meziročního poklesu a zároveň odchylky od rozpočtu podle Státního závěrečného účtu (2011), byly:

- finanční podpora biopaliv uplatněných pro dopravní účely;
- dlouhodobý pokles spotřeby benzínu, který může být způsoben vyšší preferencí motorových vozidel se vznětovými motory, ale také úspornými opatřeními domácností;
- vysoké ceny motorové nafty v České republice, které nejsou atraktivní zejména pro kamionovou dopravu;
- pokles poptávky po bezolovnatém benzínu;

- daňové úniky způsobené nelegálními dopravami zejména motorové nafty do České republiky;
- daňové úniky způsobené nelegálním užitím dopravovaných minerálních olejů, zejména formových nebo základových olejů, které jsou pak spolu s biopalivy nelegálně přimíchávány do motorové nafty mimo prostory daňových skladů a následně distribuovány na vybrané čerpací stanice (přidávané formové oleje a biopaliva nejsou zatíženy spotřební daní).

Z nově zavedených odvodů z elektřiny ze slunečního záření inkasoval státní rozpočet za rok 2011 5,9 mld. Kč, čím byl rozpočet naplněn na 141,4 %. Platnost odvodů byla časově omezena od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2013 a vztahovala se pouze na elektřinu vyrobenou v zařízeních uvedených do provozu mezi 1. 1. 2009 a 31. 12. 2010. Vyšší inkaso daně bylo způsobeno masivním připojováním zařízení na výrobu elektřiny ze slunečního záření na konci roku 2010, která byla uvedena do provozu v následujícím roce, z důvodu oznámení o snížení výkupních cen takto vyrobené elektřiny pro zařízení uvedené do provozu po 31. 12. 2010. (SZÚ, 2011)

Celostátní výnos spotřebních daní v roce 2012 představoval 146,8 mld. Kč. Na státní rozpočet připadlo z celkového výnosu spotřebních daní 139,6 mld. Meziroční nárůst inkasa byl způsoben předzásobením výrobců a dovozců cigaretami s nižší sazbou daně, účinnou do 31. 12. 2012. Průběh výběru inkasa u tabákových výrobků byl v roce 2012 pozitivně ovlivněn zvyšováním maloobchodních cen tabákových výrobků, kdy výrobci a dovozci navýšili ceny cigaret v období leden až květen 2012 v průměru o 2 až 3 Kč/krabičku cigaret. I když nejvýznamnější část inkasa spotřební daně z tabákových výrobků tvoří inkaso daně z cigaret, v roce 2012 došlo k výraznému nárůstu předpisu spotřební daně tabáku ke kouření. Tento nárůst byl dán změnou sazby spotřební daně z tabákových výrobků k 1. 1. 2013, kdy se změnila sazba o 16,8 %. Negativní vliv na plnění SR měl i pokračující meziroční pokles prodejů tabáku a tabákových výrobků o cca 0,5 až 1 %. U energetické daně došlo v porovnání s předcházejícím srovnatelným obdobím o historicky nejnižší roční inkaso. Příčinou byl reálný meziroční pokles spotřeby elektrické energie, zemního plynu i pevných paliv způsobený zpomalením hospodářského růstu v tuzemsku i celém středoevropském regionu, rostoucím počtem zateplených budov, snižováním energetické náročnosti ve všech průmyslových odvětvích a zvyšováním cen

energií, způsobujících „energeticky odpovědnější“ chování spotřebitelů. K 1. 1. 2011 nabyla účinnosti novela zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů, která zavedla odvod z elektřiny ze slunečního záření. V roce 2012 dosáhlo inkaso odvodu z elektřiny ze slunečního záření 6,4 mld. Kč. Rozpočtovaná částka byla naplněna na 152,5 %. (SZÚ, 2012)

Zásadní vliv na inkaso spotřební daně z minerálních olejů v roce 2013 měl daňový únik na této dani, který byl odhadován na 1,3 mld. Kč. K nižšímu inkasu spotřební daně přispěla změna poměru spotřeby jednotlivých druhů pohonných hmot, kdy se změnil poměr spotřebovaných pohonných hmot ve prospěch minerálních olejů s vyšším podílem biopaliv. Tyto pohonné hmoty jsou daňově zvýhodněny, nebo osvobozeny od spotřební daně. Negativní dopad na inkaso v roce 2013 měly případy daňové trestné činnosti. Šlo o nelegální dopravy nezdaněné motorové nafty do ČR s následným uvedením na trh prostřednictvím nekontaktních obchodních společností. Další formu trestné činnosti představovaly daňové úniky způsobené nelegálním užitím dopravovaných „specifických“ minerálních olejů, které jsou spolu s biopalivy nelegálně přimíchávány do motorové nafty a následně distribuovány na vybrané čerpací stanice. Tímto způsobem nelegálně vyráběné směsi z trhu vytlačují kvalitní, zdaněnou motorovou naftu, což má za následek nižší prodej legálních výrobků a nižší inkaso daně. Specifický druh daňové trestné činnosti představovaly dále případy úmyslného neuhrazení spotřební daně u legálně dovezených pohonných hmot, spojené následně s účelovou likvidací obchodní společnosti nebo jejím převedením na nekontaktní osobu nebo osobu s nulovým majetkem, tzv. „bílého koně“. Dnem 1. 10. 2013 nabyl účinnosti zákon č. 234/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 311/2006 Sb., o pohonných hmotách a čerpacích stanicích pohonných hmot a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů. Novou úpravou byly stanoveny parametry a podmínky, při jejichž splnění je osoba oprávněna zahájit a vykonávat činnost distribuce pohonných hmot. Mezi tyto podmínky patří např. bezdlužnost vůči orgánům finanční a celní správy, spolehlivost distributora a složení kauce ve stanovené výši. Navržená kauce předpokládá omezení vzniku a zneužívání účelově založených společností, které hrají zásadní roli v kriminálních deliktech na trhu s pohonnými hmotami v České republice. Pozitivní vliv na výběr inkasa mělo mít i vracení spotřební daně z minerálních olejů použitých pro zemědělskou prvovýrobu, které bylo dle ustanovení § 57, odst. 5

zákona č. 500/2012 Sb., o změně daňových, pojistných a dalších zákonů v souvislosti se snižováním schodků veřejných rozpočtů od 1. 1. 2013 sníženo z 60 % na 40 % daně, která byla zahrnuta do ceny výrobků. Od roku 2014 je tato výhoda zrušena. Negativní vliv na plnění rozpočtu měl dlouhodobý trend poklesu spotřeby cigaret. Před změnou sazeb daně k 1. 1. 2014 došlo opět k předzásobením se tabákovými nálepkami výrobcí a prodejci tabákových výrobků. Z legislativního hlediska je výše výběru této daně ovlivněna zákonem č. 407/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Předmětným zákonem byla implementována směrnice Rady 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků. Novelou zákona byly stanoveny nové minimální sazby daně z tabákových výrobků. Z důvodu zamezení skokového navýšení spotřební daně, bylo původní plánované navýšení s účinností od 1. 1. 2014 rozděleno do dvou postupných kroků s účinností od 1. 1. 2013 a 1. 1. 2014. Dnem 1. prosince 2013 nabyl účinnosti zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu, ve znění zákonného opatření č. 344/2013 Sb., který vedle úprav věcného a legislativního charakteru, reagoval na methylalkoholovou kauzu. (SZÚ, 2013)

V roce 2014 dosáhlo inkaso spotřebních daní, vč. tzv. energetických daní, a odvodu z elektřiny ze slunečního záření, částky 134,0 mld. Kč. Na meziročním poklesu této skupiny příjmů se nejvíce podílel odvod z elektřiny ze slunečního záření. Zde došlo pro rok 2014 k prodloužení odvodu pro zařízení uvedená do provozu v průběhu roku 2010. Sazba odvodu se snížila z 26 % na 10 % a z 28 % na 11 %. Meziroční pokles vykazovalo inkaso spotřební daně z tabákových výrobků. Meziroční růst z počátku roku 2014, který souvisel s předzásobením tabákovými výrobky z důvodu zvýšení sazeb tabákových výrobků od 1. ledna, se v druhé polovině roku proměnil v celkový pokles, jehož hlavním důvodem bylo neschválení předpokládaného navýšení sazeb spotřební daně z tabákových výrobků, se kterým se počítalo v návrhu státního rozpočtu 2014. (MF ČR, 2015)

4.1.5 Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí

Před vstupem ČR do EU náležely příjmy z cla plně státnímu rozpočtu. Od 1. května 2004 se příjmy z výběru cla, které byly předepsány celními orgány, staly jedním z tradičních vlastních zdrojů rozpočtu Evropského společenství a státnímu rozpočtu ČR

náleží pouze 25 % z předepsaného cla. Vývoj výběru cla je znázorněn v Obrázek 7. Tato částka slouží ke krytí nákladů spojených s jeho výběrem. Celní incidence, která byla jedním z propočtových ukazatelů ve vztahu k dovozům v minulých letech, a představovala poměr mezi dovozem a váženým průměrem skutečně použitých celních sazeb, včetně celních preferencí, ztratila po vstupu do EU zcela význam a dále se již nesleduje. Od 1.5.2004 byl převzat harmonizovaný systém a sazby platné v EU. Od 1. 1. 2012 je národní podíl na clech součástí nedaňových příjmů státního rozpočtu. (SZÚ, 2005-2014)

Obrázek 7 - Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí

Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
předpoklad	0,70	1,02	1,20	1,30	1,60	1,30	1,20	1,10	1,00	1,50
skutečnost	1,30	1,20	1,40	2,20	1,40	1,66	1,70	1,54	1,46	1,84
rozdíl	0,60	0,18	0,20	0,90	-0,20	0,36	0,50	0,44	0,46	0,34

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

4.1.6 Daně z majetkových a kapitálových převodů

Daně z kapitálových a majetkových převodů plynoucí do státního rozpočtu byly od roku 2014 podrobeny zásadním změnám. Předmět dědické daně, tj. nabytí nemovitého a movitého majetku děděním ze závěti, či ze zákona bylo k 1. 1. 2014 zrušeno. Bezúplatné nabytí je nyní předmětem daně z příjmu podle zákona č. 586/1992 Sb., ale dědic je od daně osvobozen. Daň z převodu nemovitosti byla k témuž datu nahrazena daní z nabytí nemovitých věcí. Tato daň se platí z úplatných převodů nemovitostí, a je upravena předpisem č. 340/2013 Sb., zákonné opatření Senátu o dani z nemovitých věcí. Od 1. ledna 2014 se také příjmy z darů, předmět daně darovací, uvádí v daňovém přiznání. Osvobozeny jsou příbuzní v řadě přímé, manželé a příbuzní v řadě pobočné. Od roku 2014 platí pro darovací daň jednotná sazba, podle daně z příjmů. U fyzických osob se jedná o 15% daň, u právnických osob o daň ve výši 19 %.

Tabulka 14 - Daně z majetkových a kapitálových převodů

Daně z majetkových a kapitálových převodů										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
předpoklad	8,60	10,30	9,00	8,80	11,80	9,10	13,00	12,20	9,70	9,90
skutečnost	8,10	8,50	10,60	10,40	8,00	7,70	11,70	11,10	9,10	9,42
rozdíl	-0,50	-1,80	1,60	1,60	-3,80	-1,40	-1,30	-1,10	-0,60	-0,48

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

V roce 2005 u daně dědické došlo oproti výši inkasa za rok 2004 k nárůstu příjmů. U této daně je výnos ovlivněn osvobozením veškerého bezúplatně nabytého majetku děděním mezi osobami zařazenými do I. skupiny osob pro účely výpočtu daně dědické, příbuzní v řadě přímé a manželé, zvyšuje se hodnota majetku, který je předmětem děděním u neosvobozených nabytí majetku. V případě bezúplatně nabytého majetku děděním mezi osobami zařazenými do II. a III. skupiny osob pro účely výpočtu daně dědické, je celková výše inkasa dlouhodobě ovlivněna skutečností, že se výsledná částka daně násobí koeficientem 0,5. Tato úprava byla do zákona o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí doplněna novelou č. 322/1992 Sb. Vývoj inkasa u daně darovací byl ovlivněn větším počtem převodů vlastnického práva k bytům z družstevního do osobního vlastnictví. Tyto převody jsou při splnění zákonných podmínek od daně darovací osvobozeny. Příjem z daně darovací je ovlivněn snižováním hodnoty darovaných nemovitostí a přetrvávajícím, poměrně rozsáhlým osvobozením, kdy u nejbližších příbuzných a manželů je osvobozeno nabytí movitých věcí osobní potřeby do výše 1 mil. Kč a do stejné výše nabytí vkladů na účtech u bank, peněžních prostředků v hotovosti a cenných papírů v tuzemsku. U právnických osob bylo v roce 2005 nově zcela osvobozeno bezúplatně nabytí majetku určené na financování výzkumu a vývoje. Výnos daně z převodu nemovitostí je z majetkových daní nejvýznamnější. Výše inkasa této daně je ovlivněna prostředím na trhu s nemovitostmi, navazujícím počtem převodů či přechodů vlastnického práva k nemovitostem, skladbou poplatníků a zejména hodnotou převáděných nemovitostí. V roce 2005 došlo ke snížení daňové sazby z 5 % na 3 % novelou zákona o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí č. 420/2003 Sb., platné pro převody uskutečněné po 1. 1. 2004, která se v plné výši promítla až do inkasa daně za rok 2005. (SZÚ, 2005)

V roce 2006 došlo u daně darovací s účinností od 31. 5. 2006 k osvobození bezúplatného nabytí majetku veřejnými neziskovými ústavními zdravotnickými

zařízeními. Výběr této majetkové daně byl dále ovlivněn změnou režimu splatnosti daně, tj. placení ve lhůtě pro podání daňového přiznání. Nově od roku 2006 byly od daně z převodu nemovitostí osvobozeny také převody a přechody vlastnictví k nemovitostem mezi zřizovateli veřejných neziskových ústavních zdravotnických zařízení a veřejnými neziskovými ústavními zdravotnickými zařízeními. (SZÚ, 2006)

Na vzestupném vývoji výběru daně z převodu nemovitostí se v roce 2007 pozitivně projevila změna režimu splatnosti této daně, placení ve lhůtě pro podání daňového přiznání, účinná ode dne 1. ledna 2004. V souvislosti s nesplněním podmínek pro osvobození od daně z převodu nemovitostí z důvodu zániku účasti v obchodní společnosti nebo členství v družstvu do 5 let od vložení vkladu, byl s účinností od 31. 10. 2007 změněn režim penalizace. (SZÚ, 2007)

S účinností ode dne 1. ledna 2007 došlo také ke zpřesnění postupu při stanovování základu daně z převodu nemovitostí. Nelze-li cenu nebo hodnotu nemovitostí stanovit způsobem uvedeným v § 10 odst. 1 zákona č. 357/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je základem daně z převodu nemovitostí cena zjištěná podle zvláštního právního předpisu podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů. (Zákon č. 151/1997 Sb.)

Dne 1. 1. 2008 nabyt účinnosti zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, kterým došlo k rozšíření osvobození veškerého bezúplatně nabytého majetku děděním, neboť nově jsou od daně dědické osvobozeni nejen příbuzní v řadě přímé a manželé, ale také příbuzní v řadě pobočné, dále manželé dětí (zeťové a snachy), děti manžela, rodiče manžela, manželé rodičů a osoby, které se zůstavitelem žily nejméně po dobu jednoho roku před smrtí zůstavitele ve společné domácnosti a které z tohoto důvodu pečovaly o společnou domácnost nebo byly odkázány výživou na zůstavitele. U daně darovací jsou zakotvena poměrně rozsáhlá osvobození bezúplatných nabytí majetku. Nově došlo obdobně jako u daně dědické s účinností od dne 1. 1. 2008 k zakotvení osvobození bezúplatných nabytí majetku darováním mezi osobami zařazenými v I. a II. skupině poplatníků. S účinností ode dne 1. 1. 2008 je předmětem daně z převodu nemovitostí rovněž převod vlastnictví k nemovitostem na základě smlouvy o zajišťovacím převodu práva. V souvislosti s novelou insolvenčního zákona č. 296/2007 Sb., ve znění pozdějších předpisů, byl nově koncipován základ daně z převodu nemovitostí v případě prodeje

nemovitosti mimo dražbu v rámci insolvenčního řízení při zpeněžení majetkové podstaty v konkurzu nebo při oddlužení. Základem daně je v těchto případech cena dosažená prodejem nemovitosti. Nově jsou s účinností od 1. 1. 2008 osvobozeny od této daně převody a přechody vlastnictví k nemovitostem při provádění reorganizace v rámci insolvenčního řízení, jde-li o vydání části dlužníkových aktiv věřitelům nebo o převod dlužníkových aktiv na nově založenou právnickou osobu, ve které mají věřitelé majetkovou účast. (Zákon č. 261/2007 Sb.)

Podle právní úpravy platné do 31. 12. 2008 byly od daně z převodu nemovitostí osvobozeny převody z vlastnictví České republiky, pokud s majetkem státu hospodaří nepodnikatelské subjekty, včetně úplatných převodů majetku na Českou republiku. S účinností od 1. 1. 2009 bylo zákonem č. 476/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, osvobození od daně z převodu nemovitostí rozšířeno i na případy, kdy vlastnické právo k nemovitosti, která se nachází na území České republiky, je převáděno nebo přechází do vlastnictví nebo z vlastnictví jiného členského státu EU, Norska a Islandu, s výjimkou případů, kdy s majetkem státu hospodařil nebo vykonával jeho správu podnikatelský subjekt. (Zákon č. 476/2008 Sb.)

V roce 2010 nedošlo k žádným legislativním změnám ve výběru této daně, až od 1. 1. 2011 byla přijata právní úprava daně darovací novelou zákona č. 402/2010 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, již byla nově zavedena daň darovací z bezúplatného nabytí povolenek na emise skleníkových plynů v letech 2011 a 2012 pro výrobu elektřiny v zařízení, které k 1. lednu 2005 nebo později vyrábělo elektřinu na prodej třetím osobám a ve kterém probíhá z činností, na něž se vztahuje obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, pouze spalování paliv výrobcem elektřiny. Sazba daně darovací v těchto případech činí 32 % ze základu daně. Poplatníci mají povinnost podat místně příslušnému správci daně daňové přiznání k dani darovací do 31. března příslušného kalendářního roku. (Zákon č. 402/2010 Sb.)

4.1.7 *Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti*

Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti je hrazené povinně plátcí, podle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Obecně je vývoj příjmů z pojistného ovlivňován vývojem počtu plátců pojistného a jejich složením, vývojem mezd, ze kterých je placeno pojistné a úspěšností výběru pojistného. Příjem z pojistného se podle zákona č. 589/1992 Sb., dělí:

- na pojistné na důchodové pojištění, je sledováno ve státním rozpočtu jako závazný ukazatel;
- na pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti jsou podle zákona příjmem státního rozpočtu.

Převážná část pojistného je vybírána Českou správou sociálního zabezpečení (ČSSZ), v jejíž působnosti je výběr pojistného v civilním sektoru. Další orgány sociálního zabezpečení vybírají pojistné za ozbrojené složky zaměstnanců státu, za vojáky z povolání, příslušníky Sboru nápravné výchovy, policisty a celníky.

Tabulka 15 - Pojistné na sociální zabezpečení

Pojistné na sociální zabezpečení										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
předpoklad	314,75	336,32	354,95	387,05	396,68	367,13	373,29	384,01	377,77	382,88
skutečnost	311,18	333,70	367,14	385,50	347,86	355,84	366,82	371,50	372,19	382,75
rozdíl	-3,57	-2,62	12,19	-1,55	-48,82	-11,29	-6,47	-12,51	-5,58	-0,13

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

Průměrné pojistné připadající na jednoho zaměstnance dosáhlo v roce 2005 částky 5488 Kč měsíčně. Z celkové částky zaplaceného pojistného, činilo důchodové pojištění 4 520 Kč, nemocenské pojištění 710 Kč a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti 258 Kč. Výše plateb osob samostatně výdělečně činných byla ovlivněna opatřením, podle kterého se začal zvyšovat minimální vyměřovací základ pro tuto skupinu osob. Měsíční průměrná platba pojistného činila v roce 2005 za jednu osobu samostatně výdělečně činnou 1941 Kč. Z toho na důchodové pojištění bylo průměrně zaplaceno 1748 Kč, na

nemocenské dobrovolné pojištění 273 Kč a na příspěvek na státní politiku zaměstnanosti 100 Kč. Na povinném pojistném zaplatili zaměstnavatelé 224,9 mld. Kč, zaměstnanci 69,2 mld. Kč a osoby samostatně výdělečně činné 16,4 mld. Kč. (SZÚ, 2005)

V roce 2006 činilo pojistné důchodového pojištění 4520 Kč, pojistné nemocenského pojištění 710 Kč a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti 258 Kč. Průměrné pojistné připadající na jednoho zaměstnance dosáhlo za období prosinec 2005 až listopad 2006 částky 5951 Kč měsíčně. Na povinném pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti vybraném v roce 2006 zaplatili zaměstnavatelé 242,4 mld. Kč, 74,6 mld. Kč zaměstnanci a 16,7 mld. Kč osoby samostatně výdělečně činné. (SZÚ, 2006)

V roce 2007 zaplatili zaměstnavatelé 265,1 mld. Kč, 81,6 mld. Kč zaměstnanci a 205 mld. Kč osoby samostatně výdělečně činné, za rok 2008 bylo zapláceno zaměstnavateli 279,3 mld. Kč, 85,9 mld. Kč zaměstnanci a 20,2 mld. Kč osobami samostatně výdělečně činnými. (SZÚ, 2007)

V roce 2009 proti roku 2008, klesl výběr pojistného o 37,6 mld. Kč, což představuje snížení o 9,8 %. Příčinou poklesu inkasa pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, v roce 2009, nastal díky souběhu více ekonomických a legislativních vlivů. Šlo zejména o snížení vyměřovacích základů pro pojistné, které má přímou souvislost s ekonomickou krizí a jejím vlivem na pokles ekonomické aktivity a růst hospodářství. K poklesu inkasa došlo i vlivem v rozpočtu neuvažovaného opatření v podobě slev na pojistném. Zaměstnavatelé zaměstnávající osoby, jejichž vyměřovací základ je nižší než 1,15 násobek průměrné mzdy, podle zákona č. 221/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, který měl původní účinnost pro roky 2009 a 2010, přičemž zákonem č. 362/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s návrhem zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2010, byla účinnost těchto slev na pojistném pro zaměstnavatele omezena jen na rok 2009. Dopad slev na pojistném, pro zaměstnavatele zaměstnávající osoby s nižšími příjmy, se promítl u pojistného v kapitole Ministerstva práce a sociálních věcí, protože vládním usnesením ze dne 20. července 2009 č. 967 bylo uloženo členům vlády a vedoucím

ostatních ústředních orgánů státní správy zajistit, aby v rámci jimi řízených resortů a organizačních složek státu, nebyly tyto slevy uplatňovány. Inkaso pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti placeného negativně ovlivnily legislativní změny nabytím účinnosti zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Od 1. ledna 2009 došlo ke snížení sazby pojistného na nemocenské pojištění zaměstnavatelů o 1 % a k refundaci poloviny náhrady mzdy, platu nebo odměny za dobu dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény. Dále došlo ke snížení sazby pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti zaměstnanců o 1,5 % od 1. ledna 2009. Na povinném pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti vybraném v roce 2009 zaplatili zaměstnavatelé 254,7 mld. Kč, 66,3 mld. Kč zaměstnanci a 26,5 mld. Kč osoby samostatně výdělečně činné. (SZÚ, 2009)

V roce 2010 se ve výběru pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti projevila ekonomická krize, která měla za následek vysokou míru registrované nezaměstnanosti. Na povinném pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti vybraném v roce 2010 zaplatili zaměstnavatelé 264,7 mld. Kč, 68,8 mld. Kč zaměstnanci a 21,9 mld. Kč osoby samostatně výdělečně činné. (SZÚ, 2010)

V roce 2011 na povinném pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti zaplatili zaměstnavatelé 272,5 mld. Kč, 70,9 mld. Kč zaměstnanci a 23,0 mld. Kč osoby samostatně výdělečně činné. Příčinou nižšího výběru byl pomalejší nárůst objemu mezd a jiných pracovních příjmů, který byl predikován v červenci 2011. (SZÚ, 2011)

V roce 2012 by byl pokles inkasa pojistného ještě vyšší, ale začaly působit legislativní změny platné od počátku roku 2012 (novela zákoníku práce), kde byla od 1.1.2012 zakotvena povinnost platit pojistné z dohod o provedení práce při dosažení stanovené výše příjmu v kalendářním měsíci a úprava v nemocenském pojištění. Na povinném pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti vybraném v roce 2012 zaplatili zaměstnavatelé 275,9 mld. Kč, 71,7 mld. Kč zaměstnanci a 23,3 mld. Kč osoby samostatně výdělečně činné. (SZÚ, 2012)

K zásadním změnám došlo v roce 2013, kdy v souvislosti se zavedením druhého

důchodového pilíře bylo k 31. 12. 2013 na základě § 6 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, převedeno finanční správou penzijním společnostem na důchodové spoření celkem 353,1 mil. Kč (5 % z hrubých příjmů zaměstnanců, OSVČ a dobrovolných plátců), z toho bylo 211,9 mil. Kč (3 % z 5 %) na úkor státního rozpočtu. Na povinném pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti vybraném v roce 2013 zaplatili zaměstnavatelé 277,6 mld. Kč, 71,8 mld. Kč zaměstnanci a 22,0 mld. Kč osoby samostatně výdělečně činné. (SZÚ, 2013)

Očekávaný růst pro rok 2014 vycházel z reálného stavu vyměřovacích základů pro pojistné v roce 2013, a z makroekonomických předpokladů meziročního tempa růstu objemu mezd pro rok 2014. Do predikce pro rok 2014 byly zapracovány i dopady snížení příjmů z povinného pojistného, za občany zapojené do systému 2. pilíře důchodového spoření platného od 1. 1. 2013. (MF ČR, 2015)

5 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ

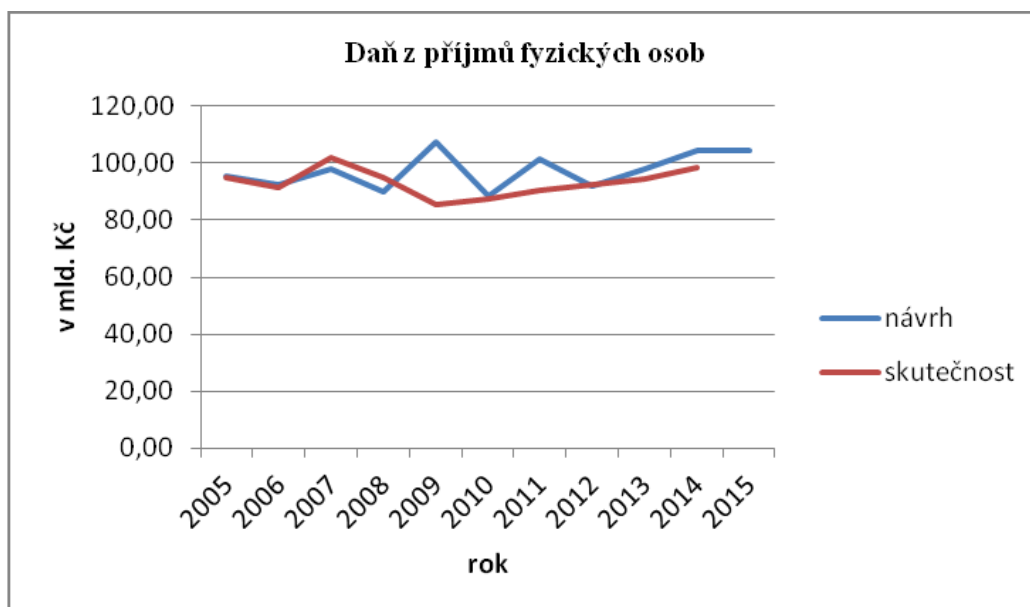
5.1 Daňové příjmy státního rozpočtu

Mezi daňové příjmy státního rozpočtu zahrnujeme daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmu právnických osob, daň z přidané hodnoty, spotřební daně, daně z majetkových a kapitálových převodů, a pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Všechny výše uvedené daňové povinnosti prošly v průběhu posledních deseti let mnoha změnami, které měly zásadní dopad na výběr konkrétní daně do státního rozpočtu.

5.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob prošla za posledních deset let největším počtem daňových změn, které byly popsány v kapitole 4.1.1. Vývoj návrhů a skutečného výběru daně je zaznamenán v následujícím grafu. viz Obrázek 8

Obrázek 8 - Daň z příjmů fyzických osob

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

V roce 2005 byla daňová povinnost nastavena do čtyř daňových pásem, se základní daní ve výši 15 % z částky daňového základu do výše 109200 Kč, s postupným zvýšením až na 32 % z částky nad 331200 Kč. V roce 2006 a 2007 došlo ke snížení základní sazby daně na 12 %. V roce 2006 a 2007 se tato skutečnost projevila pozitivně při výběru daně, kdy byly navržené příjmy v roce 2007 téměř naplněny a v roce 2007 překročeny o více než 4 mld. korun. V roce 2007 došlo k historicky nejvyššímu výběru této daně do státního rozpočtu.

K zásadní změně při výběru daně z příjmů fyzických osob došlo v roce 2008, kdy byla zrušena daňová pásma a daň se začala vybírat jednou sazbou, daní ze základu daně snížené o nezdanitelnou část základu daně a o odčitatelné položky od základu daně, zaokrouhleného na celá sta Kč dolů ve výši 15 %. Zároveň v tomto roce došlo ke změně odpočtů daní, kdy skupině zaměstnanců s nižšími příjmy vznikl nárok na daňové zvýhodnění za vyživované dítě v domácnosti ve výši, která překročila jejich daňovou povinnost. Rozpočet počítal s negativními důsledky počínající celosvětové krize, ale ve skutečnosti bylo v tomto roce vybráno o 4,76 mld. Kč více, než bylo schváleno v návrhu státního rozpočtu.

V roce 2009 došlo k největšímu propadu v celé historii výběru této daně. Plán pro rok 2009 byl stanoven na 107,20 mld. Kč, vybráno bylo 85,65 mld. Kč. Propad činil více než 21,55 mld. Kč. Velký podíl na nižším výběru daně měl malý podíl pracujících osob, pracovalo pouze 46,8 % všech obyvatel ČR. Nejvíce v tomto roce vzrostla skupina výdělečně neaktivních osob z důvodu pobírání důchodu. (SZÚ, 2009)

Pro následující rok 2010, byl rozpočtem plánován výběr 88,30 mld. Kč, tento plán byl téměř naplněn, došlo pouze k mírnému propadu ve výši 0,81 mld. Kč. Vzhledem k finanční a hospodářské krizi byl předpoklad pro rok 2010 u daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, nastaven na nejnižší hodnotu za poslední čtyři kalendářní roky. (SZÚ, 2010)

K dalšímu propadu došlo i v roce 2011, kdy nebyl rozpočet naplněn o 10,89 %. Negativní dopad na výběr daně mělo zrušení 50% sazby daně ze státní podpory u stavebního spoření Ústavním soudem ČR a přírůstek objemu uplatněných příspěvků na penzijní připojištění a životní pojištění, jako nezdanitelné části základu daně proti předchozímu zdaňovacímu období. (SZÚ, 2011)

V roce 2012 byl stanovený návrh výběru daně překročen o 0,59 mld. Kč. Propad nastal v roce 2013. V tomto roce zákonem č. 403/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, a další související zákony, došlo za účelem zvýšení zájmu zaměstnavatelů, přispívat zaměstnancům na spoření na stáří, ke zvýšení limitu osvobození příspěvků zaměstnavatele z 24 000 Kč na 30 000 Kč. Dále došlo k osvobození příspěvků zaměstnavatele na penzijní produkty zaměstnance do nového limitu 30 000 Kč ročně, zákonem č. 428/2011 Sb., kterým se mění některé zákony, v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření a zákona o doplňkovém penzijním spoření. V tomto roce nabyla platnosti také novela zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, která od 1. 1. 2013 posílila příjmy obcí na úkor státního rozpočtu. (SZÚ, 2013)

Mezi hlavní faktory nižšího plnění za rok 2014 patří pravděpodobně vyšší podíl zaměstnanosti na kratší pracovní úvazky. Šlo o vrácení základní slevy pro pracující důchodce za rok 2014, na základě nálezů Ústavního soudu. (MF ČR, 2015)

5.1.2 Daň z příjmů právnických osob

Sazba daně z příjmů právnických osob se od roku 2005 postupně do roku 2010 snižovala z 26 % na současných 19 %. Toto snížení se projevilo již v roce 2005, kdy došlo ke snížení o 2 %, a výběr daně proti návrhu stoupl o 18,67 mld. Kč. V letech 2006 a 2007 napomohla vyššímu výběru daně sazba daně ve výši 24 %, a pokračující růst ekonomiky. Výběr se zvýšil o více než 7 mld. proti návrhu.

V roce 2008 došlo ke snížení daně o další 3 % a zvýšenému výběru o více než 9 mld. Z grafu viz Obrázek 9, je patrný každoročně se zvyšující výběr této daně až do roku 2009, kdy došlo k propadu ve výběru daně o 46,96 mld. Kč. Následně v roce 2010 nebyl návrh příjmu do státního rozpočtu opět naplněn o 14 %. K těmto propadům došlo vlivem celosvětové hospodářské krize na českou ekonomiku, v kombinaci s legislativními změnami. V roce 2009 i v roce 2010 došlo ke snížení sazby daně o 1 procentní bod, na stávajících 19 %.

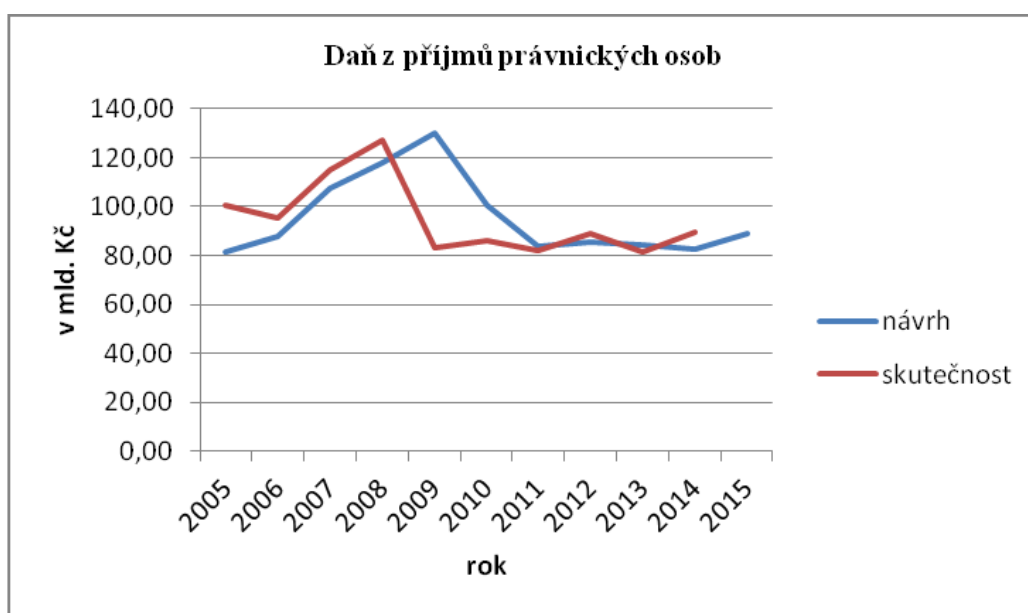
Pozitivní vliv na zvýšené příjmy státního rozpočtu v roce 2012 mělo zrušení osvobození příjmů z provozu malých vodních elektráren do 1 MW, větrných elektráren, tepelných čerpadel, solárních zařízení, zařízení na výrobu a energetické využití bioplynu

a dřevoplynu, zařízení na výrobu elektřiny nebo tepla z biomasy, zařízení na výrobu biologicky degradovatelných látek a zařízení na využití geotermální energie, jímž bylo sledováno omezení neodůvodněné podpory výroby elektřiny, zejména šlo o zařízení využívajících solární energii. (SZÚ, 2012)

Vliv na výnos daně v roce 2013 měla změna parametrů rozpočtového určení ve prospěch rozpočtů obcí. Státnímu rozpočtu nově náleželo 67,5 % z celostátního výnosu daně, o 2,18 % méně než v roce 2012. Výběr se snížil proti plánu o 2,82 mld. Kč. (SZÚ, 2013)

Rok 2014 se projevil růstem inkasa o cca 6,97 mld. Kč, vlivem ekonomického oživení, ale také nárůstem inkasa daně z příjmů právnických osob vybírané srážkou u zdroje, například u dividend. (MF ČR, 2015)

Obrázek 9 - Daň z příjmů právnických osob

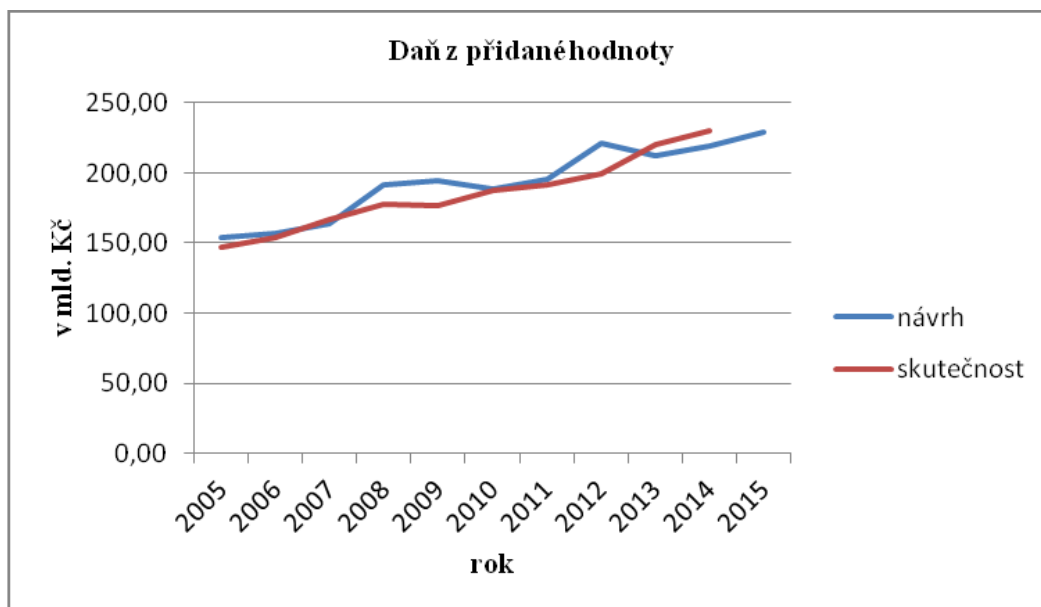
Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

5.1.3 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty prošla v průběhu posledních deseti let mnoha změnami. Snížená sazba daně prošla šesti změnami, od 5% sazby daně v roce 2005, k dnešním dvěma sazbám, první snížené sazby daně ve výši 15 %, a druhé snížené ve výši 10 %, platné od roku 2015. Základní sazba daně prošla dvěma změnami, v roce 2010 došlo ke

zvýšení na 20 % a v roce 2013 na 21 %. Nejvyšší propad, viz Obrázek 10, nastal v letech 2008, 2009 a v roce 2012.

Obrázek 10 - Daň z přidané hodnoty

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

V roce 2008 se na výši spotřeby začala projevovat finanční krize spojená s nastupující ekonomickou recesí, která se přenesla i do výběru daně z přidané hodnoty. Oproti tomu se v roce 2009 negativně projevil legislativní změny, šlo o novelu zákona o DPH, kdy byl k 1. 4. 2009 zrušen zákaz odpočtu daně při pořízení osobního automobilu, u přestavby motorového vozidla na osobní automobil. (SZÚ, 2008)

V roce 2012 došlo k dalším legislativním změnám, které ovlivnily výnos DPH. Jednalo se o změnu zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, na základě zákona č. 370 ze dne 6. listopadu 2011, kterým se měnil zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (tzv. „sazbová“ novela). K 1. lednu 2012 se snížená sazba DPH u zdanitelného plnění zvýšila o 4 procentní body z 10 % na 14 %. (SZÚ, 2012)

V roce 2014 bylo podle pokladničního plnění inkasováno na DPH 230,2 mld. Kč. Toto navýšení nastalo vyšší mírou spotřeby. Pozitivní vliv na inkaso daně měla i zavedená opatření pro boj s daňovými úniky, mezi která patří například zavedení povinnosti kauce pro obchodníky s pohonnými hmotami. (MF ČR, 2015)

5.1.4 Poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku – spotřební daně

V roce 2005 byla u daně z tabáku a tabákových výrobků, zvýšena sazba spotřební daně a u lihu došlo od 1. 7. 2005 k povinnému kolkování lihovin. To vedlo v roce 2005 ke zvýšenému výběru daně o více než 8 mld. Kč. V roce 2006 nebylo plánované inkaso naplněno.

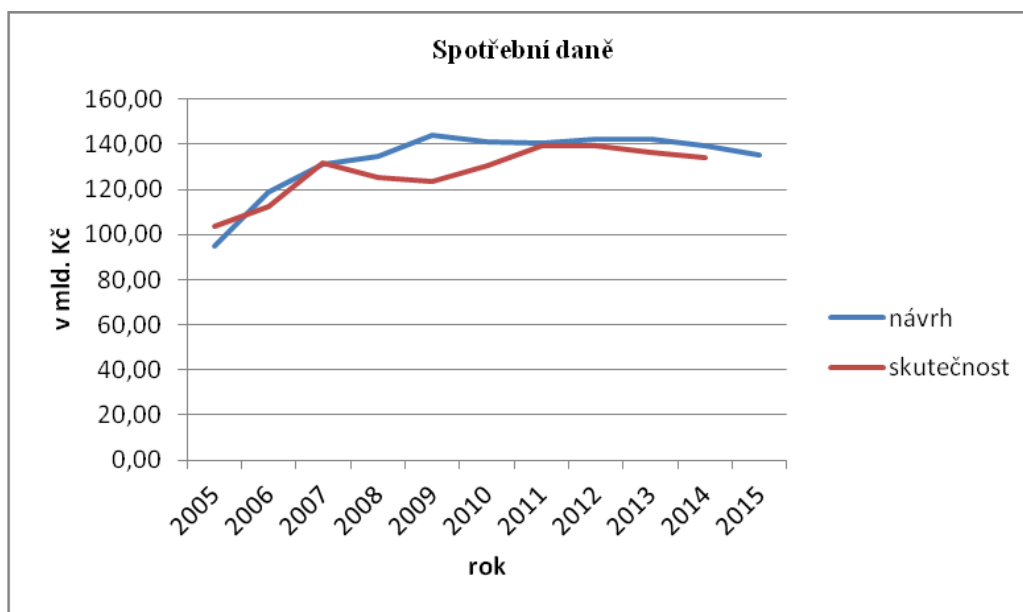
V roce 2007 došlo k meziročnímu růstu inkasa daně u všech komodit. U tabákových výrobků šlo o růst sazeb, v případě minerálních olejů, lihu, piva a vína došlo ke zvýšení spotřeby. Zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů byly k 1.1.2008 zavedeny ekologické daně. V tomto roce došlo k výraznému propadu daňových příjmů u daně z tabákových výrobků, díky předzásobení se tabákovými výrobky s nižší sazbou daně v předchozím roce. U ekologických daní byl rozpočet naplněn pouze u spotřební daně z elektřiny.

V roce 2009 nedošlo k naplnění rozpočtu u spotřebních daní o 17,38 mld. Kč. viz Obrázek 11 Z ekologických daní byl rozpočet splněn pouze u daně z elektřiny. Příčinou meziročního poklesu a odchylky od rozpočtu byl nižší počet autodoprav, související s ekonomickou krizí. V případě energetických daní, jako je daň z elektřiny, pevných paliv, zemního plynu a některých dalších plynů, došlo k výraznému meziročnímu nárůstu inkasa. (SZÚ, 2009)

Dalším rokem, kdy se nepodařilo naplnit plánovaný rozpočet, byl rok 2010, kdy došlo s účinností od 1. 2. ke zvýšení sazeb daně u cigaret a tabáku ke kouření, ale firmy se opět předzásobily v předchozím roce. V tomto roce také došlo k navýšení sazeb daně u motorových benzinů, ostatních benzinů, a díky vysoké ceně pohonných hmot, došlo k přesunu nákupu do okolních států. (SZÚ, 2010)

Obrázek 11 - Poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku - spotřební daně

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

Od roku 2011 byly do kategorie spotřebních daní zařazeny odvody z elektřiny ze slunečního záření, zavedené na základě zákona č. 402/2010 Sb., kterým se změnil zákon č. 180/2005 Sb., o podpoře využívání obnovitelných zdrojů, které mají sloužit jako kompenzace výdajů v důsledku poskytování dotací, na úhradu vícenákladů spojených s podporou elektřiny z obnovitelných zdrojů.

Růst inkasa v roce 2012 byl pozitivně ovlivněn zvyšováním maloobchodních cen tabákových výrobků. Růst byl dán změnou sazby spotřební daně z tabákových výrobků k 1. 1. 2013. Negativní vliv na plnění SR měl pokračující meziroční pokles prodeje tabáku a tabákových výrobků o cca 0,5 až 1%. Tato data odpovídají i údajům Českého statistického úřadu, který vykazuje v letech 2008 až 2010 trend poklesu spotřeby cigaret v ČR, např. při porovnání let 2009 a 2010 jde o pokles spotřeby o 2,1%. K poklesu došlo také u energetické daně. Příčinou je reálný meziroční pokles spotřeby elektrické energie, zemního plynu i pevných paliv způsobený zpomalením hospodářského růstu, větším počtem zateplených budov, snižováním energetické náročnosti ve všech průmyslových odvětvích a zvyšováním cen energií, způsobujících energeticky odpovědnější chování spotřebitelů. (SZÚ, 2012)

Zásadní vliv na inkaso spotřební daně z minerálních olejů v roce 2013 měl daňový únik na této dani. Šlo o nelegální dopravu nezdaněné motorové nafty do ČR s následným

uvedením na trh prostřednictvím nekontaktních obchodních společností. Další formu trestné činnosti představovaly daňové úniky způsobené nelegálním užitím dopravovaných specifických minerálních olejů, které jsou spolu s biopalivy nelegálně přimíchávány do motorové nafty, a následně distribuovány na vybrané čerpací stanice, což má za následek nižší prodej legálních výrobků a nižší inkaso daně. Dalším druhem daňové trestné činnosti spojené s výběrem této daně v roce 2013, bylo neúmyslné neuhrazení spotřební daně u legálně dovezených pohonných hmot, spojené s likvidací obchodní společnosti nebo jejím převedením na osobu s nulovým majetkem, tzv. bílého koně. (SZÚ, 2013)

V roce 2014 dosáhlo inkaso spotřební daně, vč. tzv. energetických daní a odvodu z elektřiny ze slunečního záření, částky 134,2 mld. Kč. Na meziročním poklesu se nejvíce podílel odvod z elektřiny ze slunečního záření. Rozdíl mezi navrhovaným a skutečným příjmem státního rozpočtu činil 5,20 mld. Kč. Meziroční růst z počátku roku 2014, který souvisel s předzásobením tabákovými výrobky, z důvodu zvýšení sazeb od 1. ledna, se v druhé polovině roku proměnil v celkový pokles. Důvodem bylo neschválení předpokládaného navýšení sazeb spotřební daně z tabákových výrobků, se kterým se počítalo v návrhu státního rozpočtu 2014. (MF ČR, 2015)

5.1.5 Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí

Od 1. května 2004 se příjmy z cla, staly jedním ze zdrojů rozpočtu Evropského společenství, a státnímu rozpočtu ČR náleží pouze 25 % z předepsaného cla. Tato částka slouží ke krytí nákladů spojených s cla.

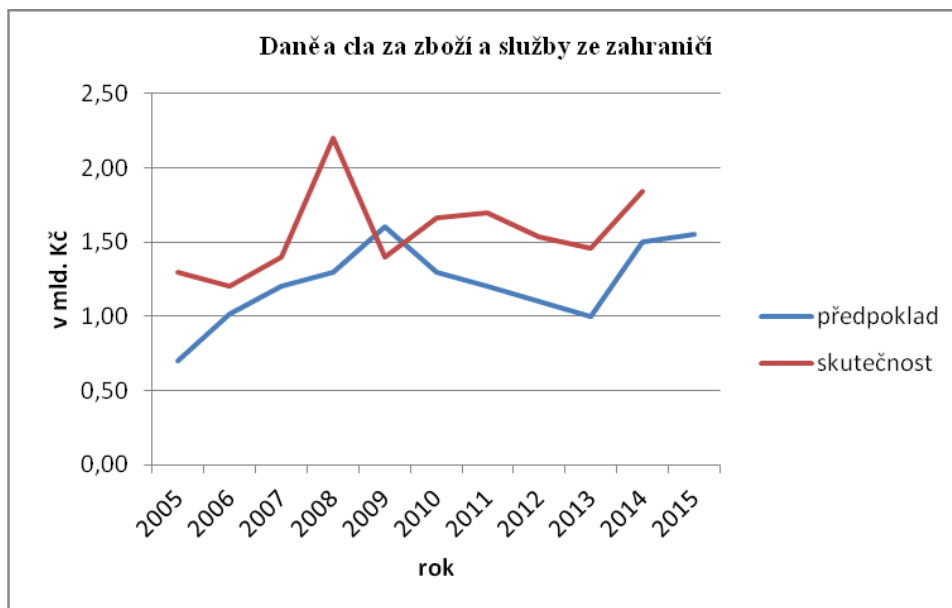
Meziroční srovnání výnosů cla nemá s ohledem na metodické změny v roce 2005 vypovídací hodnotu. Za rok 2005 činily odvody celních příjmů ve prospěch účtu státního rozpočtu 1,3 mld. Kč, což je o 0,6 mld. Kč více, než bylo rozpočtováno. V roce 2004 bylo na cle vybráno 4,9 mld. Kč, z toho 4,1 mld. Kč bylo clo z dovozů, které byly uskutečněny před 1. květnem 2004 a 0,8 mld. činil národní podíl na cle, které bylo předepsáno na dovozy uskutečněné po vstupu do EU. Celkové vybrané clo za rok 2005 činilo 6,2 mld. Kč. (SZÚ, 2005)

Výnos pro rok 2008 z výběru cla byl stanoven na 1,3 mld. Kč. Skutečný příjem dosáhl částky 2,2 mld. Kč, což bylo plnění na 169,5 %. viz Obrázek 12 Neočekávané

překročení rozpočtového předpokladu bylo způsobeno převodem nárokového podílu ČR ve výši cca 0,6 mld. Kč z vybraného cla za období 2004 - 2007, kdy byly zálohové odvody do státního rozpočtu nižší, než činil nárokový podíl.

Od 1. 1. 2012 je národní podíl na clech součástí nedaňových příjmů státního rozpočtu, a není v daňových příjmech státního rozpočtu sledován.

Obrázek 12 - Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

5.1.6 Daně z majetkových a kapitálových převodů

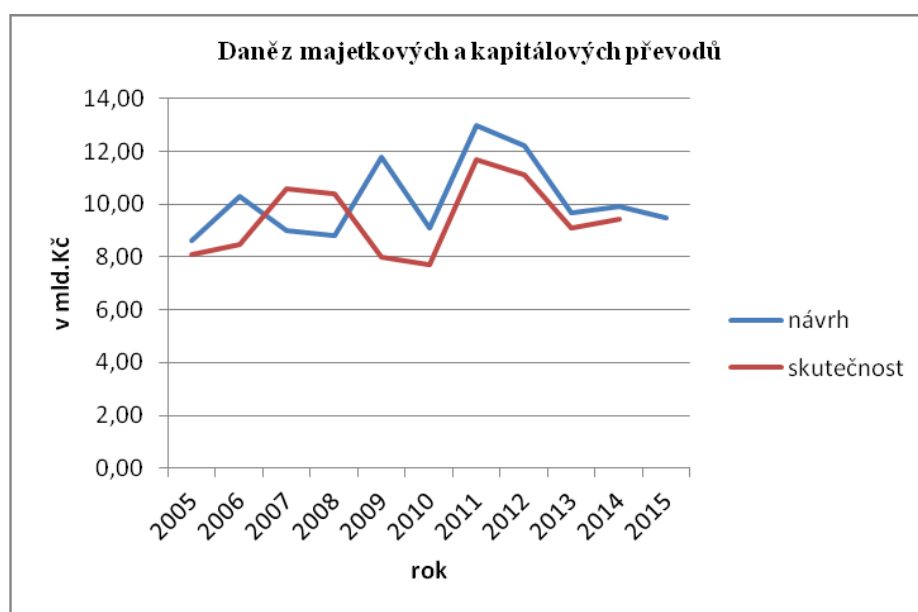
Do výběru této daně byly do 1. ledna 2014 řazeny daň dědická, daň darovací, a daň z převodu nemovitostí. Od roku 2014 byly tyto daně podrobeny zásadním změnám. Předmět dědické daně, tj. nabytí nemovitého a movitého majetku děděním ze závěti, či ze zákona bylo k 1. 1. 2014 zrušeno. Bezúplatné nabytí je nyní předmětem daně z příjmu, a daň z převodu nemovitosti byla nahrazena daní z nabytí nemovitých věcí. Výnos daně z převodu nemovitostí je z majetkových daní nejvýznamnější a představuje přibližně 92 % z celkového úhrnu majetkových daní.

Ve schváleném státním rozpočtu na rok 2005 byly zpracovány příjmy z majetkových daní v objemu 8,6 mld. Kč. Skutečně dosažené inkaso činilo 8,1 mld. Kč, 94,3 % rozpočtované částky při meziročním poklesu o 2,3 mld. Kč, tedy o 21,9 %. Objem byl ovlivněn snížením daňové sazby z 5 % na 3 % novelou zákona o dani dědické, dani

darovací a dani z převodu nemovitostí č. 420/2003 Sb., pro převody uskutečněné po 1. lednu. 2004, která se v plné výši promítla do inkasa daně za rok 2005. (SZÚ, 2005)

Příjmy z těchto daní za rok 2007 činily 10,6 mld. Kč, což představuje plnění na 117,5 % rozpočtované částky. Ve srovnání se skutečností roku 2006 vzrostlo daňové inkaso z majetkových daní o 2,06 mld. Kč, což je nárůst o 24,2 %. Obrázek 13. Výše inkasa daně z převodu nemovitostí je ovlivněna zejména hodnotou převáděných nemovitostí a počtem uskutečněných převodů či přechodů vlastnického práva k nemovitostem.

Obrázek 13 - Daně z majetkových a kapitálových převodů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

Příjmy k 31. 12. 2008 činily 10,4 mld. Kč, což představuje plnění na 118,3 % rozpočtované částky. Ve srovnání se skutečností za stejné období roku 2007 kleslo inkaso z majetkových daní o 165 mil. Kč, na dani dědické bylo vybráno o 6 mil. Kč více, inkaso daně darovací pokleslo o 347 mil. Kč a inkaso daně z převodu nemovitostí bylo vyšší o 176 mil. Kč. Jedním z důvodů vyššího výnosu daně byla účinnost zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů k 1. 1. 2008. Tato právní úprava zároveň ovlivnila snížený výnos daně darovací. (SZÚ, 2008)

V rozpočtu pro rok 2009 byly příjmy z majetkových daní, zapracovány ve výši 11,8 mld. Kč. Skutečně dosažené příjmy činily 8,06 mld. Kč, což představovalo plnění na 68,3 % rozpočtované částky. Ve srovnání se skutečností za stejné období roku 2008 kleslo

inkaso z majetkových daní o 2,35 mld. Kč. Výnos daně darovací závisí na počtech a hodnotách bezúplatných převodů, je ovlivněn nízkými sazbami daně a rozsáhlým osvobozením. Výše inkasa daně z převodu nemovitostí byla ovlivněna situací na trhu s nemovitostmi, hodnotou převáděných nemovitostí, počtem uskutečněných úplatných převodů, a rozsahem daňového osvobození od této daně. Roční inkaso této daně bylo v roce 2009 poznamenáno poklesem cen nemovitostí a celkovým poklesem poptávky po nemovitostech. Na konečné výši inkasa majetkových daní se v roce 2009 projeví dopady počínající celosvětové finanční krize. (SZÚ, 2009)

V roce 2010 ve srovnání se skutečností za stejné období roku 2009 kleslo inkaso z majetkových daní o 381 mil. Kč. Příjmy daně z převodu nemovitostí dosáhly v roce 2010 částky 7,4 mld. Kč, což bylo o 356 mil. Kč méně ve srovnání s předchozím rokem. Nižší roční inkaso bylo ovlivněno pokračující krizí na trhu s nemovitostmi, celkovou nižší poptávkou po nemovitostech a poklesem cen nemovitostí. (SZÚ, 2010)

Ve srovnání se skutečností za rok 2010 vzrostlo v roce 2011 inkaso z majetkových daní o 4,0 mld. Kč. Důvodem tohoto nárůstu byla skutečnost, že s účinností od 1.1.2011 byla přijata novela zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, kterou byla zavedena daň darovací pro provozovatele zařízení na výrobu elektřiny, z bezúplatného nabytí emisních povolenek na emise skleníkových plynů v letech 2011 a 2012. (SZÚ, 2011)

V roce 2012 kleslo inkaso z majetkových daní o 619 mil. Kč. Důvodem poklesu bylo snížení průměrné tržní hodnoty povolenky na emise skleníkových plynů, ze které se vypočítává základ daně darovací.

Ve srovnání se skutečností roku 2012 kleslo inkaso z majetkových daní v roce 2013 o 2,0 mld. Kč. Na poklesu výnosu daně darovací se převážnou měrou podílelo ukončení daně darovací na bezúplatné nabytí emisních povolenek na emise skleníkových plynů, která platila pro roky 2011 a 2012. U daně z převodu nemovitostí se projevilo zvýšení sazby daně o jeden procentní bod s předpokládaným dopadem cca 1,8 mld. Kč. (SZÚ, 2012)

Výnos daně v roce 2014 činil 9,4 mld. Kč, a tvoří jej zejména inkaso daně z nabytí nemovitých věcí. U této daně se potvrdil očekávaný mírný meziroční růst inkasa vlivem celoročního dopadu zvýšení sazby daně o jeden procentní bod, které je účinné od roku

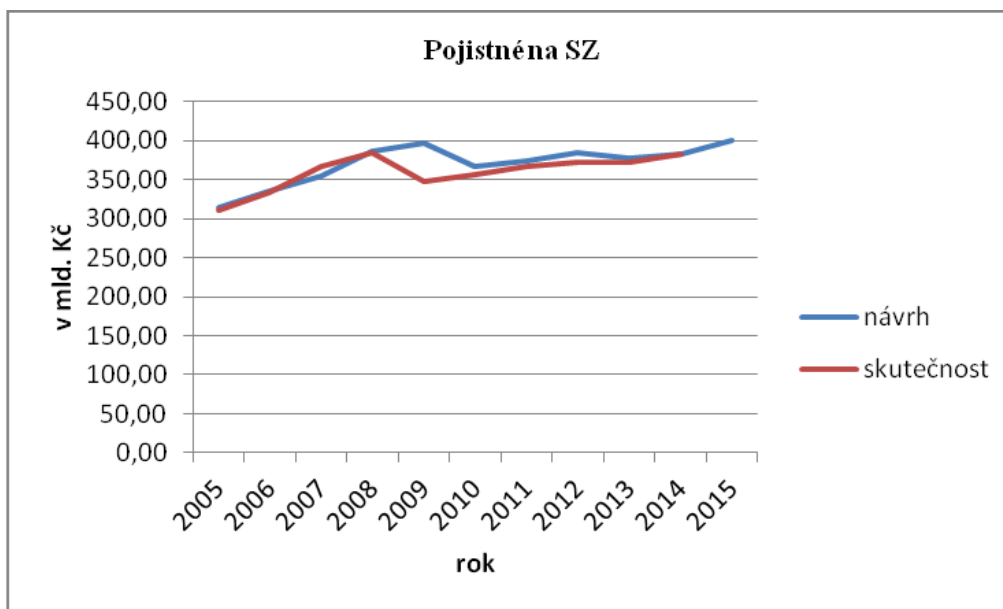
2013. Od roku 2014 došlo k transformaci daně dědické a daně darovací pod daň z příjmů. (MF ČR, 2015)

5.1.7 *Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti*

Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti hradí plátcí podle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, v platném znění. Výběr pojistného je zobrazen v Obrázek 14.

Proti roku 2004 vzrostl v roce 2005 výběr pojistného o 17,9 mld. Kč, což představovalo zvýšení o 6,1 %. Ve srovnání s rozpočtem bylo inkasováno o 3,6 mld. Kč méně. Rozpočet příjmů z pojistného vycházel z příznivého vývoje v roce 2004, který se již v roce 2005 neopakoval. V plnění rozpočtu se negativně promítlo mimo zrušení dalších platů ve veřejném sektoru. V roce 2005 počet zaměstnanců poklesl o 36 tisíc a snížil se počet důchodově pojištěných osob samostatně výdělečně činných, o 21 tisíc proti roku 2004. (SZÚ, 2005)

Obrázek 14 - Pojistné na sociální zabezpečení

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

V roce 2007 bylo inkasováno na pojistném na SZ 367,14 mld. Kč. Proti roku 2006 vzrostl výběr pojistného o 33, 4 mld. Kč, což představuje zvýšení o 10,0 %. Rozpočet na rok 2007 byl splněn na 103,4 %, tj. překročen o 12,2 mld. Kč. Proti roku 2006 se zvýšil

počet velkých organizací o 531 a počet jejich zaměstnanců o 23980 osob. Počet malých organizací se zvýšil o 2726, počet jejich zaměstnanců vzrostl o 761 osob. K 31. prosinci 2007 bylo evidováno 716303 osob samostatně výdělečně činných, s povinností platit zálohy na důchodové pojištění a 210540 osob samostatně výdělečně činných, nemocensky pojištěných. (SZÚ, 2007)

V roce 2008 vzrostl proti předchozímu roku výběr pojistného o 18,4 mld. Kč, což představovalo zvýšení o 5 %. Rozpočet byl naplněn na 99,6 %. Proti stejnému období roku 2007 došlo ke zvýšení počtu osob samostatně výdělečně činných, s povinností platit zálohy na důchodové pojištění o 10760 osob a ke snížení počtu osob samostatně výdělečně činných nemocensky pojištěných, o 14315 osob. (SZÚ, 2008)

Na pojistném na SZ bylo pro rok 2009 inkasováno 347,9 mld. Kč. Proti roku 2008 klesl výběr pojistného o 37,6 mld. Kč, což představuje snížení o 9,8 %. Rozpočet roku 2009 byl splněn pouze na 87,7 %. Příčinou tohoto poklesu byl souběh ekonomických a legislativních vlivů, zejména výrazné snížení vyměřovacích základů pro pojistné, které mělo přímou souvislost s ekonomickou krizí, a zhoršením platební schopnosti plátců. K 31. prosinci 2009 bylo evidováno 746389 OSVČ s povinností platit zálohy na důchodové pojištění a 141389 osob samostatně výdělečně činných nemocensky pojištěných. Proti stejnému dni roku 2008 došlo ke zvýšení počtu osob samostatně výdělečně činných s povinností platit zálohy na důchodové pojištění o 19326 osob, a ke snížení počtu osob samostatně výdělečně činných nemocensky pojištěných o 54836 osob. (SZÚ, 2009)

Proti roku 2009 vzrostl v roce 2010 výběr pojistného o 8 mld. Kč, což představuje zvýšení o 2,3 %. Rozpočet roku 2010 byl splněn na 96,9 %. Ekonomická krize se na trhu práce projevila vysokou nezaměstnaností. Ke konci měsíce února bylo dosaženo vrcholu míry registrované nezaměstnanosti, ve výši 9,9 %. V roce 2010 odvádělo České správě sociálního zabezpečení pojistné 263235 zaměstnavatelů s 4,27 mil. pojištěnci. Proti roku 2009 se snížil počet zaměstnavatelů o 4152 a počet pojištěnců se zvýšil o 117515 osob. K 31. prosinci 2010 bylo evidováno 734711 osob samostatně výdělečně činných s povinností platit zálohy na důchodové pojištění, a 151881 osob samostatně výdělečně činných nemocensky pojištěných. Proti stejnému dni roku 2009 došlo ke snížení počtu osob samostatně výdělečně činných s povinností platit zálohy na důchodové pojištění

o 11678 osob a ke zvýšení počtu osob samostatně výdělečně činných nemocensky pojištěných o 10492 osob. (SZÚ, 2010)

V roce 2011 vzrostl proti roku 2010 výběr pojistného o téměř 11 mld. Kč, což představuje zvýšení o 3,1 %. Rozpočet roku 2011 byl splněn na 98,3 %, vybráno bylo celkem 366,82 mld. Kč. V roce 2011 odvádělo České správě sociálního zabezpečení pojistné 263792 zaměstnavatelů s 4292672 pojištěnci. Proti roku 2010 se zvýšil počet zaměstnavatelů o 557 a počet pojištěnců se zvýšil o 20131. Ve stejném roce bylo evidováno 742235 osob samostatně výdělečně činných s povinností platit zálohy na důchodové pojištění a 115115 osob samostatně výdělečně činných nemocensky pojištěných. Proti stejnému dni roku 2010 došlo ke zvýšení počtu osob samostatně výdělečně činných s povinností platit zálohy na důchodové pojištění o 7 524 osob a ke snížení počtu osob samostatně výdělečně činných nemocensky pojištěných o 36766 osob. (SZÚ, 2011)

V roce 2012 bylo inkasováno pojistné ve výši 371,5 mld. Kč. Proti roku 2011 vzrostl výběr pojistného o 4,7 mld. Kč. Rozpočet roku 2012 byl splněn na 96,7 %. V tomto roce odvádělo České správě sociálního zabezpečení pojistné 269291 zaměstnavatelů s 4284307 pojištěnci. Proti roku 2011 se zvýšil počet zaměstnavatelů o 5499 a počet pojištěnců se snížil o 8365. K 31. 12. 2012 bylo evidováno 719490 osob samostatně výdělečně činných s povinností platit zálohy na důchodové pojištění a 98579 osob samostatně výdělečně činných nemocensky pojištěných. Proti stejnému období roku 2011 došlo ke snížení počtu OSVČ s povinností platit zálohy na důchodové pojištění o 22745 osob a ke snížení počtu osob samostatně výdělečně činných nemocensky pojištěných o 16536. (SZÚ, 2012)

V roce 2013 vzrostl výběr pojistného o 0,7 mld. Kč, což představovalo zvýšení o 0,2 %. Rozpočet byl splněn na 98,5 %. V souvislosti se zavedením druhého důchodového pilíře bylo k 31. 12. 2013 na základě § 6 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, převedeno finanční správou penzijním společností na důchodové spoření celkem 353,1 mil. Kč (5 % z hrubých příjmů zaměstnanců, OSVČ a dobrovolných plátců), z toho bylo 211,9 mil. Kč (3 % z 5 %) na úkor státního rozpočtu. V roce 2013 odvádělo České správě sociálního zabezpečení pojistné 269734 zaměstnavatelů s 4,27 mil. pojištěnci. Proti roku 2012 se zvýšil počet zaměstnavatelů o 443 a počet pojištěnců se

snížil o 8763. K 31. 12. 2013 bylo evidováno 692753 osob samostatně výdělečně činných s povinností platit zálohy na důchodové pojištění a 92525 osob samostatně výdělečně činných nemocensky pojištěných. Proti stejnému období roku 2012 došlo ke snížení počtu osob samostatně výdělečně činných s povinností platit zálohy na důchodové pojištění o 26737 a ke snížení počtu osob samostatně výdělečně činných nemocensky pojištěných o 6054. (SZÚ, 2013)

Příjmy pro rok 2014 dosáhly 382,7 mld. Kč, rozpočet nebyl splněn o 0,1 mld. Kč. Původně očekávaný růst vycházel z reálného stavu vyměřovacích základů pro pojistné v roce 2013 a z makroekonomické predikce meziročního tempa růstu objemu mezd pro rok 2014. Do příjmů rozpočtu bylo počítáno i s menším zapojením občanů do systému 2. pilíře důchodového spoření, platného od 1. 1. 2013. (MF ČR, 2015)

5.2 Celkové příjmy státního rozpočtu

Celkové příjmy státního rozpočtu se skládají z příjmů daňových a příjmů nedaňových. Rozhodujícími pro příjmy daňové, jsou příjmy z daně z přidané hodnoty (DPH), příjmy ze spotřebních daní, z daně z příjmů právnických a fyzických osob a pojistné na sociální zabezpečení. Dále mezi daňové příjmy náleží majetkové daně, poplatky z vybraných činností, odvod za elektřinu ze slunečního záření, a ostatní daňové příjmy. viz Tabulka 16

Tabulka 16 - Výběr daní v jednotlivých letech

Výběr daní v jednotlivých letech										
skutečnost/rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SR	866,5	923,1	1025,9	1063,9	974,6	1000,4	1012,8	1051,4	1091,9	1133,8
DPFO	94,77	91,59	102,14	94,96	85,65	87,49	90,61	92,59	94,49	98,22
DPPO	100,27	95,47	114,75	127,17	83,34	86,30	82,30	89,19	81,48	89,37
DPH	146,82	153,52	166,63	177,82	176,72	187,82	191,89	199,70	219,96	230,25
spotřební daně	103,63	112,56	131,59	125,54	123,84	130,86	139,21	139,61	136,45	134,20
cla	1,30	1,20	1,40	2,20	1,40	1,66	1,70	1,54	1,46	1,84
majetkové daně	8,10	8,50	10,60	10,40	8,00	7,70	11,70	11,10	9,10	9,42
pojistné na SZ	311,18	333,70	367,14	385,50	347,86	355,84	366,82	371,50	372,19	382,75

Zdroj: Vlastní zpracování.

Mezi nedaňové příjmy státního rozpočtu patří příjmy jednotlivých kapitol za služby poskytované veřejnosti. Dále přijaté vratky dotací, pokuty a jiné sankční platby. Také se sem řadí příjmy z prodeje nekapitálového majetku, přijaté splátky návratných finančních výpomocí a ostatní příjmy.

Rozpočet celostátních daňových příjmů počítal v roce 2005 s meziročním růstem o 48,8 mld. Kč. Skutečné celostátní inkaso dosáhlo výše 644,1 mld. Kč a meziroční růst o 12,1 %. viz Tabulka 17 Z toho nejvyšší absolutní nárůst vykázaly DPH a DPPO. (SZÚ, 2005)

Tabulka 17 - Porovnání předpokladu a skutečných příjmů SR

Předpoklad a skutečné příjmy státního rozpočtu										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Předpoklad	824,8	889,4	966,0	1044,1	1131,8	1055,2	1074,8	1094,0	1090,7	1021,4
Skutečnost	866,5	923,1	1025,9	1063,9	974,6	1000,4	1012,8	1051,4	1091,9	1133,8
Rozdíl	-41,7	-33,7	-59,9	-19,8	157,2	54,8	62,0	42,6	-1,2	-112,4

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

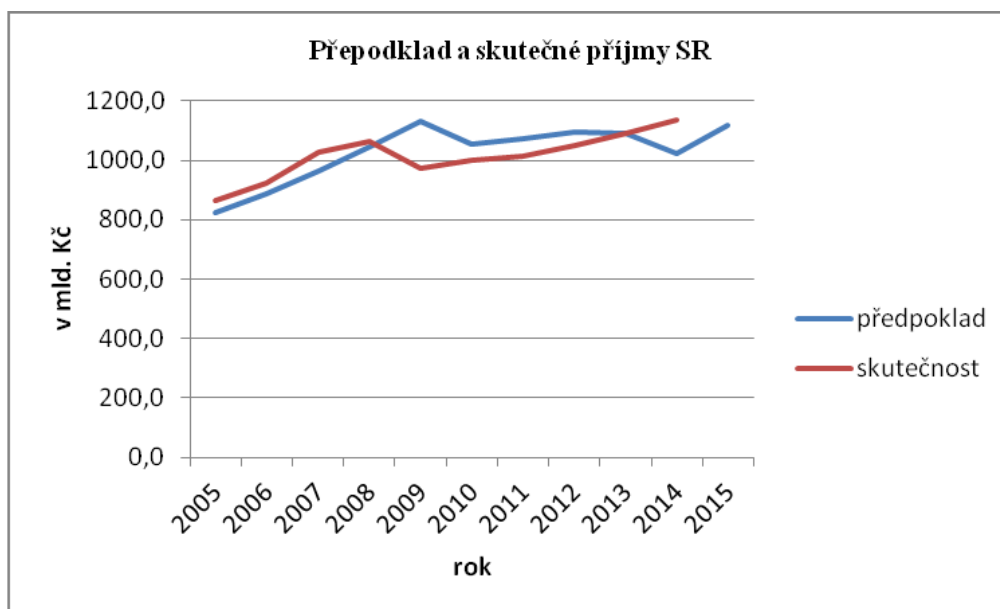
V roce 2006 státní rozpočet počítal s meziročním růstem o 17,9 mld. Kč. Skutečné celostátní inkaso dosáhlo ke konci roku 2006 výše 657,8 mld. Kč, tedy 99,4 % celoročně rozpočtovaného objemu a meziroční růst o 2,1 %. Nejvyšší nárůst byl vykázán u DPH a spotřební daně. U daní z příjmů právnických osob došlo k poklesu o 3,0 mld. Kč a u daní z příjmů fyzických osob činil tento pokles 5,6 mld. Kč proti předchozímu roku. (SZÚ, 2006)

Rozpočet pro rok 2007 počítal s výběrem 716,7 mld. Kč. Skutečné inkaso dosáhlo výše 736,6 mld. Kč, což představovalo 102,8 % celoročně rozpočtovaného objemu a meziroční růst o 78,8 mld. Kč, tj. o 12,0 %. Nejvyšší absolutní nárůst vykázaly daně z příjmu právnických osob o 17,4 %, spotřební daně o 16,2 %, DPH nárůst o 7,8 % a daně z příjmů fyzických osob o 10,7 %. (SZÚ, 2007)

Inkaso státního rozpočtu v roce 2008 dosáhlo výše 764,9 mld. Kč, tedy 99,2 % celoročně rozpočtovaného objemu, a meziroční nárůst o 28,3 mld. Kč. Absolutní nejvyšší nárůst vykázaly daně z příjmu právnických osob o 21,2 mld. Kč a DPH o 19,8 mld. Kč. Největší pokles v roce 2008 zaznamenaly daně z příjmů fyzických osob, o 8,1 mld. Kč, pokles o 5,4 %, a spotřební daně, o 5,9 mld. Kč, pokles o 4,3 %. Schválený rozpočet přitom počítal pro rok 2008 s objemem 770,7 mld. Kč, s meziročním růstem o 54,0 mld. Kč. (SZÚ, 2008)

Rozpočet celostátních daňových příjmů počítal pro rok 2009 s příjmem 836,3 mld. Kč, s meziročním růstem o 65,6 mld. Kč, proti příjmům v roce 2008. Zákonem č. 377/2007 Sb., kterým se měnil zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, s platností od 1.1.2008, došlo ke změnám rozpočtového určení daní, které ovlivnily výši příjmu obcí a státního rozpočtu. Skutečné inkaso dosáhlo ke konci roku 2009 výše 680,6 mld. Kč, což představovalo 81,4 % celoročně rozpočtovaného objemu, a meziroční pokles o 84,2 mld. Pokles příjmů je zřetelný na Obrázek 15. Nejvyšší pokles vykázaly daně z příjmu právnických osob, a to o 32,2 %, a daň z příjmů fyzických osob o 11,1 %. Nárůst zaznamenaly pouze daň z nemovitosti a dálniční poplatky. (SZÚ, 2009)

Obrázek 15 - Předpoklad a skutečné příjmy SR

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

Rozpočet pro rok 2010 byl schválen v objemu 752,4 mld. Kč, tj. s meziročním poklesem o 83,9 mld. Kč. Skutečné inkaso dosáhlo výše 711,2 mld. Kč, tedy 94,5 % celoročně rozpočtovaného objemu a meziroční nárůst o 4,5 %. Nejvyšší nárůst vykázaly daň z přidané hodnoty 15,8 mld. Kč, spotřební daně 7,2 mld. Kč, a daň z příjmů fyzických osob o 3,7 mld. Kč. Pokles zaznamenaly majetkové daně o 0,4 mld. Kč a silniční daň o 0,1 mld. Kč, tj. o 2,4 %. (SZÚ, 2010)

Celostátní rozpočet počítal pro rok 2011 s příjmy ve výši 759,3 mld. Kč, nárůstem o 6,8 mld. Kč. Inkaso za tento rok dosáhlo výše 726,2 mld. Kč, což představovalo 95,6 %

celoročně rozpočtovaného objemu a meziroční nárůst o 15,0 mld. Kč. Nejvyšší nárůst vykázaly spotřební daně, o 6,0 %, daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků o 5,9 %, daň z přidané hodnoty o 2,2 %, majetkové daně o 52,6 %, a to z důvodu nově zřízené daně darovací z bezúplatně nabytých povolenek na emise skleníkových plynů. Největší pokles zaznamenala daň z příjmů právnických osob, o 4,8 % a daň z příjmů fyzických osob z přiznání zaznamenala pokles o 51,8 %. (SZÚ, 2011)

Pro rok 2012 schválila Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR příjmy státního rozpočtu ve výši 1084,7 mld. Kč. Proti schválenému rozpočtu předchozího roku, byly celkové rozpočtované příjmy na rok 2012 vyšší o 29,0 mld. Kč. Na jejich zvýšení se podílely hlavně příjmy z daní a poplatků, které vzrostly o 18,4 mld. Kč. Největší nárůst se předpokládal u daně z přidané hodnoty, a naopak nejvyšší pokles u daní z příjmů fyzických osob. U pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti bylo počítáno s růstem o 10,7 mld. Kč. Celkové skutečné příjmy státního rozpočtu dosáhly za rok 2012 výše 1051,4 mld. Kč. V absolutních číslech nebyl rozpočet naplněn o 42,6 mld. Kč. (SZÚ, 2012)

Zákonem o státním rozpočtu České republiky na rok 2013 byly stanoveny příjmy státního rozpočtu ve výši 1076,4 mld. Kč. Proti roku 2012 byly celkové příjmy na rok 2013 schváleny o 8,3 mld. Kč nižší. Na snížení se měly podílet příjmy z daní a poplatků, zejména příjmy z DPH, které měly klesnout o 9,6 mld. Kč, a daně z majetkových a kapitálových převodů. Další pokles oproti rozpočtu 2012 se předpokládal u příjmů z pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti o 6,2 mld. Největší nárůst byl u daní z příjmů fyzických osob a odvodů z elektřiny ze slunečního záření. (SZÚ, 2013)

Pro rok 2014 byly skutečné příjmy proti rozpočtu ve výši 1128,4 mld. Kč po změnách schváleny vyšší o 5,4 mld. Kč. Na plnění a meziročním růstu o 42,0 mld. Kč se podílely nejvíce daňové příjmy, zejména DPH, které překročilo plánovaný rozpočet o 11,5 mld. Kč, dále inkaso DPPO o 7,0 mld. Kč, a pojistné na sociální zabezpečení s růstem o 10,6 mld. Kč. (MF ČR, 2015)

5.3 Hodnocení závislosti celkových příjmů státního rozpočtu na příjmech z daní

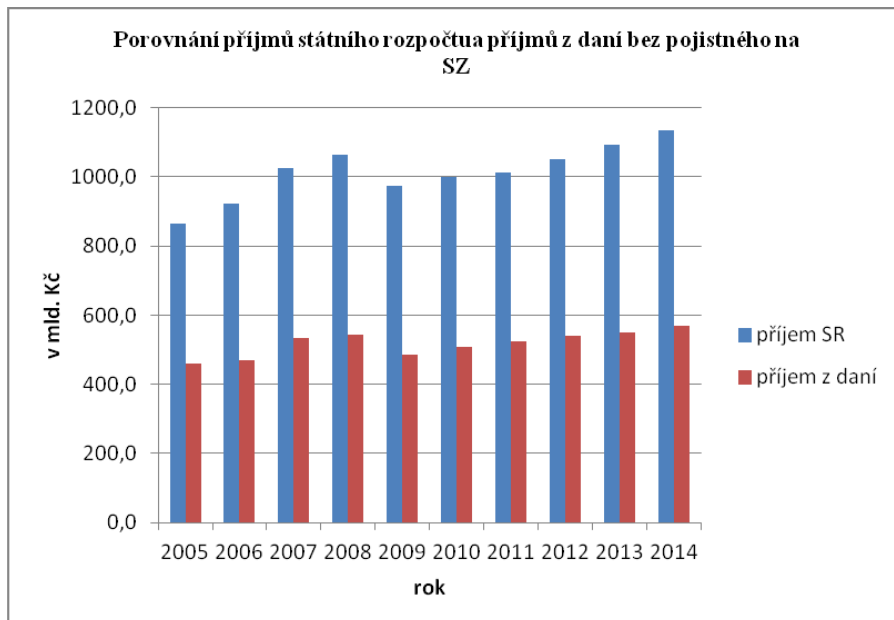
Ve zkoumaném statistickém souboru jsou uvedeny hodnoty celkových příjmů státního rozpočtu a hodnoty příjmů z daní bez pojistného na sociální zabezpečení, v letech 2005 až 2014 v České republice. Tyto údaje jsou dále statisticky zpracovány.

Tabulka 18 - Příjmy státního rozpočtu a příjmy z daní bez pojistného na SZ

Příjmy státního rozpočtu a příjmů z daní bez pojistného na SZ v mld. Kč										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
příjem SR (y)	866,5	923,1	1025,9	1063,9	974,6	1000,4	1012,8	1051,4	1091,9	1133,8
příjem z daní (x)	460,4	469,2	533,5	544,4	485,4	508,0	523,4	540,8	550,2	569,0

Zdroj: Vlastní zpracování na základě státních závěrečných účtů v letech 2005 až 2014.

Obrázek 16 - Porovnání příjmů státního rozpočtu a příjmů z daní bez pojistného na SZ

Zdroj: Vlastní zpracování.

5.3.1 Analýza závislosti příjmů státního rozpočtu na výběru daní

Pro analýzu závislosti je použita metoda absolutní charakteristiky, která umožní absolutní porovnání jednotlivých dat časové řady.

Tabulka 19 - První diference celkové příjmy SR

Rok	$t = 1,2,3,\dots,n$	$y = \text{celkové příjmy SR}$	První diference $dy_t = y_t - y_{t-1}$
2005	1	866,5	
2006	2	923,1	56,6
2007	3	1025,9	102,84
2008	4	1063,9	38
2009	5	974,6	-89,3
2010	6	1000,4	25,8
2011	7	1012,8	12,4
2012	8	1051,4	38,6
2013	9	1091,9	40,5
2014	10	1133,8	41,9

Zdroj: Vlastní zpracování.

První diference v tomto případě udává meziroční vzrůst nebo pokles celkových příjmů SR, kdy např. v roce 2007 vzrostly celkové příjmy o 102,84 mld. Kč proti roku 2006 a v roce 2009 klesly celkové příjmy o 89,3 mld. Kč proti roku 2008.

Tabulka 20 - První diference příjmů z daní

Rok	$t = 1,2,3,\dots,n$	$y = \text{příjmy z daní}$	První diference
			$dy_t = y_t - y_{t-1}$
2005	1	460,4	
2006	2	469,2	8,76
2007	3	533,5	64,32
2008	4	544,4	10,88
2009	5	485,4	-59,03
2010	6	508	22,66
2011	7	523,4	15,41
2012	8	540,8	17,35
2013	9	550,2	9,44
2014	10	569	18,82

Zdroj: Vlastní zpracování.

První diference v tomto případě udává meziroční vzrůst/pokles příjmu z daní. Porovnáním s předchozí tabulkou, označující celkové příjmy státního rozpočtu je v obou případech zřetelný růst u celkového příjmu státního rozpočtu, i příjmů z daní v roce 2007, a pokles v obou tabulkách v roce 2009. V roce 2007 vzrostly příjmy o 64,32 mld. Kč proti roku 2006, v roce 2009 klesly příjmy z daní o 59,03 mld. Kč proti roku 2008.

Tabulka 21 - Tempo růstu celkových příjmů SR

Rok	y=celkové příjmy SR	koeficient $k_t = y_t/y_{t-1}$	tempo růstu=koef. růstu v %
2005	866,5		
2006	923,1	1,07	107%
2007	1025,9	1,11	111%
2008	1063,9	1,04	104%
2009	974,6	0,92	92%
2010	1000,4	1,03	103%
2011	1012,8	1,01	101%
2012	1051,4	1,05	105%
2013	1091,9	1,04	104%
2014	1133,8	1,04	104%

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tempo růstu charakterizuje postupnou rychlost změn hodnot v časové řadě. Celkový příjem SR v roce 2007 vzrostl proti roku 2006 o 11 %, v roce 2009 klesl celkový příjem proti roku 2008 o 8 %.

Tabulka 22 - Tempo růstu příjmů z daní

$k_t=y_t/y_{t-1}$	y=výběr daní	koeficient $k_t = y_t/y_{t-1}$	tempo růstu=koef. růstu v %
2005	460,4		
2006	469,2	1,02	102%
2007	533,5	1,14	114%
2008	544,4	1,02	102%
2009	485,4	0,89	89%
2010	508	1,05	105%
2011	523,4	1,03	103%
2012	540,8	1,06	106%
2013	550,2	1,02	102%
2014	569	1,03	103%

Zdroj: Vlastní zpracování.

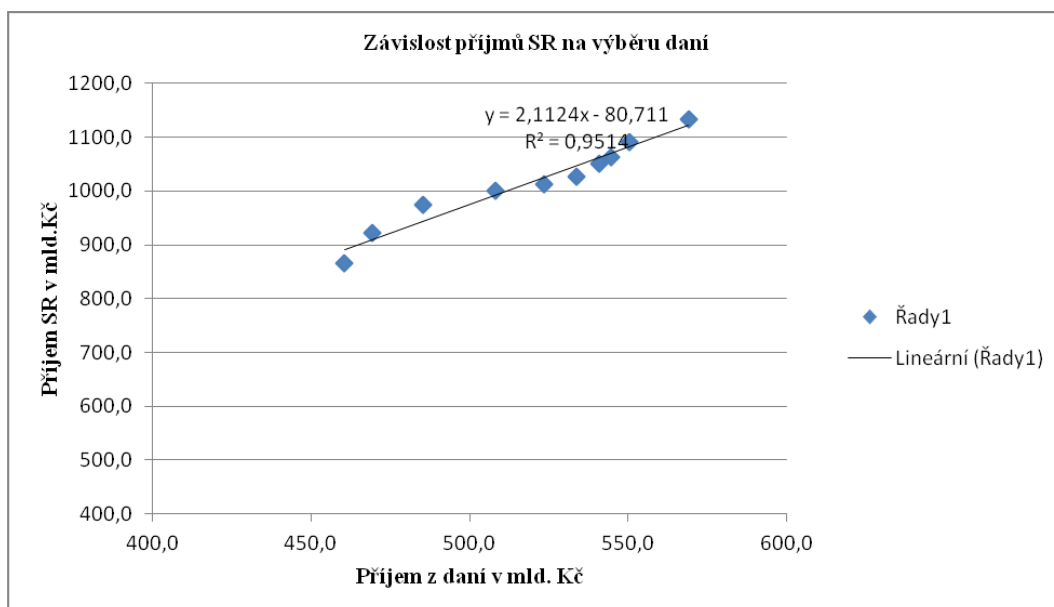
Data v tabulce zobrazují vývoj příjmů z daní. V roce 2007 vzrostl příjem z daní, proti roku 2006 o 14 % a v roce 2009 klesl příjem z daní proti roku 2008 o 11 %. Porovnáním dat v tabulkách 20 a 21 zjistíme obdobný pohyb v jednotlivých letech u celkových příjmů i příjmů z daní. Pokud vzrostl příjem z daní, vzrostl celkový příjem, pokud došlo v některém roce ke snížení příjmů z daní, došlo zároveň ke snížení celkových příjmů státního rozpočtu.

Regresní analýza.

Cílem regresní analýzy je vyjádřit vztah mezi sledovanými proměnnými a vybrat funkci, která je všem bodům nejbližší. Výpočet byl proveden pomocí lineární regrese v MS Office Excel, a zároveň analyticky, pomocí soustavy rovnic o dvou neznámých. Pro výpočet byla sestavena pomocná tabulka s daty, viz Tabulka 23, potřebnými pro konečný výpočet regresního koeficientu.

Regresní analýza, viz Obrázek 17, vyjadřuje vztah mezi celkovými příjmy státního rozpočtu a jejich závislostí na příjmech z daní. Vzhledem k tvaru korelačního pole byla vybrána funkce lineární.

Obrázek 17 - Závislost příjmu SR na výběru daní

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tabulka 23 - Pomocná tabulka pro výpočet regresního koeficientu

x_i	y_i	x_i^2	$y_i x_i$
460,4	866,5	211 996	398 944
469,2	923,1	220 139	433 091
533,5	1025,9	284 633	547 328
544,4	1063,9	296 360	579 177
485,4	974,6	235 574	473 032
508,0	1000,4	258 084	508 223
523,4	1012,8	273 979	530 130
540,8	1051,4	292 443	568 576
550,2	1091,9	302 742	600 785
569,0	1133,8	323 807	645 178
5 184,37	10144,2	2 699 758	5 284 463

Zdroj: Vlastní zpracování.

Analytické výpočty:

$$10a + 5\,184,4b = 10\,144,2$$

$$5\,184,4a + 2\,699\,758b = 5\,284,46$$

$$a = -80,76$$

$$b = 2,1125$$

Regresní koeficient, který udává sklon přímky $b = 2,1124$ je kladný, přímka je rostoucí, tzn., že závislost je v daném případě přímá. Pokud rostou příjmy z daní, rostou i celkové příjmy státního rozpočtu.

Korelační koeficient. Hodnota korelačního koeficientu vypovídá o silné závislosti celkových příjmů státního rozpočtu na výši příjmů z daní. Korelační koeficient v tomto případě vychází **0,9754**. Pokud je korelační koeficient v intervalu 0,7-1, jedná se o silnou závislost, a vzhledem k tomu, že je kladná, jde o přímou úměru.

Index korelace.

$$I_{yx} = 95 \%$$

Index korelace svědčí o silné závislosti výše celkových příjmů státního rozpočtu na výši příjmů z daní. Reziduum vyjadřuje vliv ostatních faktorů a náhody, které v tomto případě činí 5 %.

Koeficient determinace.

$$r^2 = 0,9514$$

Dle zjištěného koeficientu determinace lze říci, že změny v celkových příjmech státního rozpočtu, jsou z 95 % ovlivněny změnami ve výši příjmů.

5.4 Vyhodnocení a doporučení

Komparací daňových příjmů bez pojistného na sociální zabezpečení bylo zjištěno, že daňové příjmy tvořily v letech 2005 až 2014 průměrně 51,09 % celkových příjmů státního rozpočtu. Významnou položkou v příjmech SR je i pojistné, odvedené na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, které se na celkových příjmech podílelo ve stejném období průměrně 35,42 %. Dohromady daňové příjmy a příjmy pojistného na SZ tvoří cca 86,51 % celkových příjmů státního rozpočtu.

Porovnáním celkových příjmů státního rozpočtu a daňových příjmů v jednotlivých letech bylo zjištěno, že se s výjimkou let 2005, 2007 a 2013 a 2014, nedařilo naplňovat předpoklady celkových příjmů státního rozpočtu. Z provedených analýz všech daňových příjmů, i celkových daňových příjmů státního rozpočtu se prokázala skutečnost, že v letech, kdy došlo ke snížení konkrétní daně, došlo následně k růstu jejího výběru, a naopak po zvýšení daňové sazby docházelo k nižšímu, než předpokládanému výběru. Tuto skutečnost lze jednoznačně prokázat na dani z příjmů právnických osob, kde v letech 2005 až 2008 docházelo každoročně k opakovanému zvýšenému výběru v meziročním srovnání, i vůči plánovaným předpokladům, a to v závislosti na snižující se sazbě daně.

Opačnou situaci lze ukázat např. na dani z přidané hodnoty. Daňové sazby u DPH se zvyšovaly od roku 2008 průběžně cca každé dva roky. V souvislosti se změnou základní sazby z 5 na 9 % v roce 2008, došlo místo plánovaného zvýšeného výběru, meziročně o

25,27 mld. Kč, k propadu o 14,08 mld. Kč. Tento propad ve výběru DPH, v závislosti na zvyšování základní i snížené sazby na dnešních 21 % a 15 %, pokračoval až do roku 2012.

V roce 2005 se na vyšším příjmu podílely zejména příjmy z DPPO. V těchto příjmech se odrazila snížená daň z příjmu o 2 procentní body, z 28 % na 26 %. Celkové daňové příjmy státního rozpočtu v tomto roce stouply proti návrhu o 19,03 mld. Kč, a z toho u DPPO byl zaznamenán zvýšený příjem o 18,67 mld. Kč. Vyšší výběr DPPO byl zaznamenán i v následujících letech, vždy v souvislosti se snižováním daně z příjmu.

V roce 2007 se na vyšším příjmu SR podílelo zejména pojistné na sociální zabezpečení. Kladný rozdíl mezi návrhem a skutečností v daňových příjmech SR činil 16,61 mld. Kč, z toho na platbách pojistného na SZ bylo vybráno o 12,19 mld. víc, než byl předpoklad. V tomto roce se zvýšil počet velkých organizací o 531, a zároveň se zvýšil počet jejich zaměstnanců o 23 980 osob.

Historicky nejvyšší propad nastal v roce 2009, kdy namísto očekávaných daňových příjmů ve výši 595,52 mld. Kč, bylo vybráno pouze 485,36 mld. Kč. Rozdíl mezi předpokladem a skutečností činil 110,16 mld. Kč. V tomto roce se v příjmech SR projeví dopady celosvětové hospodářské krize. Největší pokles byl vykázán u DPPO a DPFO. Nižšímu výnosu u daně z příjmů právnických osob nezabránilo ani snížení sazby daně o 1 %, na 20 %. V roce 2009 měl na nižším výběru DPFP malý podíl pracujících, kdy pracovalo pouze 46,8 % všech obyvatel ČR. S nižšími příjmy při výběru DPFO a DPPO v roce 2009 úzce souvisel i propad v příjmu za pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti. Nižší příjmy se projeví i ve snížené spotřebě, a s tím souvisejícím snížením příjmů u daně z přidané hodnoty o 17,38 mld. Kč, a u spotřebních daní o 20,06 mld. Kč.

Pro rok 2010 byl schválen státní rozpočet s předpokládanými příjmy z daní na nižší úrovni, než v roce 2008, ale ani přes toto snížení se nepodařilo příjmy státního rozpočtu naplnit. I v tomto roce klesly skutečné příjmy u DPPO, spotřebních daní a pojistného na sociální zabezpečení.

Další výrazný propad nastal v roce 2012 u daně z přidané hodnoty, kdy došlo ke zvýšení snížené sazby daně z 10 % na 14 %. Předpoklad státního rozpočtu byl ve výši 221,6 mld. Kč, a počítal s 15,48% nárůstem u příjmu z této daně, proti skutečnosti v roce 2011. Předpoklady výběru se naplnily pouze částečně. Proti skutečnosti roku 2011 se

vybralo na této dani o 7,81 mld. Kč víc, což meziročně představuje navýšení o 4,07 %. Předpoklad schválený zákonem o státním rozpočtu na rok 2012 nebyl naplněn o 21,9 mld. Kč, což je o 9,88 % méně, než bylo plánováno.

Propad v příjmu pojistného na SZ a v příjmu daně z příjmů fyzických osob nastal v roce 2013. Od ledna tohoto roku došlo k zásadním změnám v souvislosti s důchodovou reformou. Došlo k zavedení druhého důchodového pilíře a k 31. 12. 2013 bylo převedeno penzijním společnostem na důchodové spoření celkem 353,1 mil. Kč na úkor státního rozpočtu. Zároveň došlo v tomto roce k navýšení osvobozeného limitu zaměstnavatele na spoření na stáří pro zaměstnance z 24 000 ročně na 30 000 ročně.

Pomocí regresní analýzy byl vyjádřen vztah mezi celkovými příjmy státního rozpočtu a jejich závislostí na daňových příjmech. Regresní koeficient, který udává sklon přímky $b = 2,1124$ je kladný, přímka je rostoucí. Zjištěná závislost celkových příjmů na příjmech z daní je v tomto případě přímá. Pokud rostou příjmy z daní, rostou i celkové příjmy státního rozpočtu.

Hodnota korelačního koeficientu 0,9754 vypovídá o silné závislosti celkových příjmů státního rozpočtu na výši příjmů z daní. Korelační koeficient je v intervalu 0,7-1. Jedná se o silnou závislost, a vzhledem k tomu, že je kladná, jde o přímou úměru.

Koeficient determinace $r^2 = 0,9514$. Dle zjištěného koeficientu lze říci, že změny celkových příjmů státního rozpočtu, jsou z 95 % ovlivněny změnami ve výši příjmů z daní.

Stanovení cíle zadání diplomové práce se podařilo naplnit. Provedením analýz bylo prokázáno, že existuje silná závislost vývoje příjmů státního rozpočtu na výběru daní.

Doporučení

Z analýz provedených v diplomové práci se projevila nejen závislost příjmů státního rozpočtu na výběru daní, ale i ochota občanů, zaměstnavatelů, zaměstnanců a OSVČ, platit, či spíše neplatit, daně.

Navrhovaným opatřením by mohlo být postupné snižování daně z příjmů fyzických osob, např. na úroveň roku 2008, kdy byl výběr daně nejefektivnější. Zvýšila by se kupní síla obyvatelstva. Zároveň by se eliminovaly případy, kdy je pro nižší příjmové skupiny výhodnější nepracovat, a pobírat sociální dávky. Dalším doplňujícím řešením by bylo

postupné snižování daně z přidané hodnoty u zboží a služeb, důležitých pro zajištění základních životních potřeb (voda, teplo, elektřina a potraviny) na úroveň roku 2007. Pokud by došlo ke snížení této daně, zlevněním zboží a služeb, by došlo ke zvýšení spotřeby a obratu ve službách a v maloobchodním a velkoobchodním prodeji. Na zvýšení poptávky by reagovali výrobci navýšením výroby, a zvýšenou potřebou nových zaměstnanců. V neposlední řadě by tato opatření vedla ke snížení výdajů státu na dávky státní sociální podpory, hmotné nouze, a pojistného za nepracující občany.

6 ZÁVĚR

V diplomové práci byla provedena analýza vývoje příjmů státního rozpočtu a příjmů z daní, provedená na základě dostupných materiálů, vydaných Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky a Ministerstvem financí České republiky.

Samostatnou kapitolu tvoří detailní analýza závislosti celkových příjmů státního rozpočtu na daňových příjmech.

Porovnáním celkových příjmů státního rozpočtu a daňových příjmů v jednotlivých letech bylo zároveň zjištěno, že se dlouhodobě nedaří naplňovat předpoklady celkových příjmů státního rozpočtu i příjmy z daní. V průběhu let 2005 až 2008 se na celkových příjmech SR podílely příjmy z daní z příjmů právnických osob, a to především v letech, kdy došlo ke snížení daňových sazeb u těchto daní.

Výjimečným se ukázal rok 2009, kdy nastal historicky nejvyšší propad v příjmech daní. Rozdíl mezi předpokladem a skutečností činil 110,16 mld. Kč. V tomto roce se v příjmech SR projeví dopady celosvětové hospodářské krize. Největší pokles vykázaly DPPO a DPFO. Nižšímu výnosu u daně z příjmů právnických osob nezabránilo ani snížení sazby daně o 1 %. Následky celosvětové krize, nižší výroby i spotřeby se odrazily i v zaměstnanosti. Pracovalo pouze 46,8 % všech obyvatel ČR. S nižšími příjmy úzce souvisel i propad v příjmu za pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti, snížená spotřeba, a s tím souvisejícím nižší výběr DPH a spotřebních daní. V následujícím roce se nepodařilo naplnit daňové příjmy SR ani přes to, že byl schválen státní rozpočet s příjmy na nižší úrovni, než v roce 2008.

Další výrazný propad nastal u daně z přidané hodnoty v roce 2012, kdy došlo ke zvýšení snížené sazby daně z 10 % na 14 %. Předpoklad státního rozpočtu byl ve výši 221,6 mld. Kč, a počítal s 15,48% nárůstem proti skutečnosti v roce 2011. Předpoklady se naplnily pouze částečně. Proti skutečnosti roku 2011 se vybralo na této dani o 7,81 mld. Kč víc, což meziročně představuje navýšení o 4,07 %, ale předpoklad schválený zákonem o státním rozpočtu na rok 2012 nebyl naplněn o 21,9 mld. Kč, což je o 9,88 % menší skutečnost, než předpoklad.

Další propad nastal v příjmu pojistného na SZ a v příjmu daně z příjmů fyzických osob v roce 2013, kdy došlo k zásadním změnám v souvislosti s důchodovou reformou.

Došlo k zavedení druhého důchodového pilíře a penzijním společností na důchodové spoření bylo převedeno celkem 353,1 mil. Kč na úkor státního rozpočtu.

Komparací daňových příjmů bez pojistného na sociální zabezpečení bylo zjištěno, že daňové příjmy tvořily v letech 2005 až 2014 v průměru 51,09 % celkových příjmů státního rozpočtu. Významnou položkou celkových příjmů je i pojistné, odvedené na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, které se na celkových příjmech podílelo ve stejném období 35,42 %. Dohromady tyto dvě položky tvoří cca 86,51 % celkových příjmů státního rozpočtu.

Pomocí regresní analýzy byl vyjádřen vztah mezi celkovými příjmy státního rozpočtu a jejich závislostí na daňových příjmech. Zjištěná závislost celkových příjmů na příjmech z daní je v tomto případě přímá. Pokud rostou příjmy z daní, rostou i celkové příjmy státního rozpočtu. Hodnota korelačního koeficientu vypovídá o silné závislosti celkových příjmů státního rozpočtu na výši příjmů z daní. Jedná se o silnou závislost, a vzhledem k tomu, že je kladná, jde o přímou úměru. Dle zjištěného koeficientu determinace lze říci, že změny celkových příjmů státního rozpočtu, jsou z 95 % ovlivněny změnami příjmů z daní.

SEZNAM LITERATURY

- [1] BERVIDOVÁ, Ludmila a Pavlína VANČUROVÁ. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-802-1318-168.
- [2] ČERNOHORSKÝ, Jan a Petr TEPLÝ. *Základy financí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.
- [3] ČEŠKOVÁ, Magdalena a Jan KINŠT. *Rozpočtová skladba v roce 2011: výklad a koncepce rozpočtové skladby, rozpočtový proces obcí, 151 praktických příkladů, pro pracovníky orgánů státní správy, obcí, krajů a jejich organizačních složek*. Olomouc: Anag, 2011, 277 s. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2636-389.
- [4] HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. Praha: ASPI, 2007, 364 s. ISBN 978-807-3573-010.
- [5] HUBINKOVÁ, Zuzana. *Psychologie a sociologie ekonomického chování*. 3., aktualiz., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2008, 277 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1593-3.
- [6] MACHKOVÁ, Hana, Eva ČERNOHLÁVKOVÁ a Alexej SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-802-4748-740.
- [7] MARKOVÁ, Hana. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008, 152 s. Scripta iuridica, 6. ISBN 978-808-7146-088.
- [8] OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha, 2010. ISBN 978-80-247-3228-2.
- [9] PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005, 527 s. ISBN 80-735-7049-1.
- [10] PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 579 s. ISBN 978-80-7357-358-4.
- [11] PEKOVÁ, Jitka. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005, 555 s. ISBN 80-735-7052-1.
- [12] ROUŠAR, Ivo. *Projektové řízení technologických staveb*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2602-1.
- [13] ŠELEŠOVSKÝ, Jan a Robert JAHODA. *Veřejné finance v ČR a EU*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 158 s. Distanční studijní opora. ISBN 80-210-3410-6.
- [14] ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, xvi, 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.
- [15] ŠULC, Ivo. *Zákon o spotřebních daních s komentářem: k 1.4.2010*. 3. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2010, 407 s. Daně (ANAG). ISBN 978-807-2636-082.
- [16] VYBÍHAL, Václav. *Mzdové účetnictví 2015: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2015, 464 s. ISBN 9788024796765.

- [17] ŽÁKOVÁ, Pavlína a kol. *Státní rozpočet 2014 v kostce: informační příručka Ministerstva financí České republiky*. Praha: Ministerstvo financí, 2014, 39 s. ISBN 978-80-85045-59-8.
- [18] ŽEHROVÁ, Jana a Daniela PFEIFEROVÁ. *Finance municipalit*. Vyd. 2. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2010, 168 s. ISBN 978-80-213-2024-6.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [1] Makroekonomie. [online] CEED: *Rozpočtový proces*. [cit. 2014-12-29]. Dostupné na WWW: <http://www.ceed.cz/makroekonomie/35_rozpocetovy_proces.htm>.
- [2] Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. [online] Poslanecká sněmovna. *Přijímání zákonů*. [cit. 2014-12-29]. Dostupné na WWW:<<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=173>>.
- [3] Evropská unie. *Rozpočet*. [online]. [cit. 2014-12-30]. Dostupné na WWW:<http://europa.eu/pol/financ/index_cs.htm>.
- [4] Ministerstvo financí České republiky. [online] Veřejný sektor. *Státní závěrečný účet za rok 2005*. [cit. 2015-02-27]. Dostupné na WWW:<<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpocetu/2005/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2005-1979>>.
- [5] Ministerstvo financí České republiky. [online] Veřejný sektor. *Státní závěrečný účet za rok 2006*. [cit. 2015-02-27]. Dostupné na WWW:<<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpocetu/2006/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2006-1986>>.
- [6] Ministerstvo financí České republiky. [online] Veřejný sektor. *Státní závěrečný účet za rok 2007*. [cit. 2015-02-27]. Dostupné na WWW:<<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpocetu/2007/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2007-2015>>.
- [7] Ministerstvo financí České republiky. [online] Veřejný sektor. *Státní závěrečný účet za rok 2008*. [cit. 2015-02-27]. Dostupné na WWW:<<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpocetu/2008/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2008-2030>>.
- [8] Ministerstvo financí České republiky. [online] Veřejný sektor. *Státní závěrečný účet za rok 2009*. [cit. 2015-02-27]. Dostupné na WWW:<<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpocetu/2009/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2009-2046>>.
- [9] Ministerstvo financí České republiky. [online] Veřejný sektor. *Státní závěrečný účet za rok 2010*. [cit. 2015-02-27]. Dostupné na WWW:<<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpocetu/2010/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2010-2059>>.
- [10] Ministerstvo financí České republiky. [online] Veřejný sektor. *Státní závěrečný účet za rok 2011*. [cit. 2015-02-27]. Dostupné na WWW:<<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpocetu/2011/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2011-2066>>.

sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpocetu/2011/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2011-2068>.

- [11] Ministerstvo financí České republiky. [online] Veřejný sektor. *Státní závěrečný účet za rok 2012*. [cit. 2015-02-27]. Dostupné na WWW:<<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpocetu/2012/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2012-12306>>.
- [12] Ministerstvo financí České republiky. [online] Veřejný sektor. *Státní závěrečný účet za rok 2013*. [cit. 2015-02-27]. Dostupné na WWW:< <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpocetu/2013/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2013-17756>>.
- [13] Ministerstvo financí České republiky. [online] Tiskové zprávy. *Pokladní plnění státního rozpočtu ČR za prosinec 2014*. [cit. 2015-02-27]. Dostupné na WWW:< <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2015/pokladni-plneni-statniho-rozpocetu-cr-20131>>.
- [14] Ministerstvo financí České republiky. [online] Tiskové zprávy. *Schéma rozdělení rozpočtového určení daní*. [cit. 2015-03-06]. Dostupné na WWW:< <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/prijmy-kraju-a-obci/2013/novy-model-sdilenych-dani-pro-obce-10890>>.
- [15] Český statistický úřad. *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 1. čtvrtletí 2010* [online]. [cit. 2015-03-20]. Dostupné na WWW:< <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/gzam05101010.xls>>.

PRÁVNÍ NORMY

- [1] Česko. Zákon č. 357/1992 Sb., *o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí*.
- [2] Česko. Zákon č. 586/1992 Sb., *o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů*.
- [3] Česko. Zákon č. 589/1992 Sb., *o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti*.
- [4] Česko. Zákon č. 593/1992 Sb., *o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu*.
- [5] Česko. Zákon č. 96/1993 Sb., *o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů*.
- [6] Česko. Zákon č. 40/1995 Sb., *o regulaci reklamy ve znění pozdějších předpisů*.
- [7] Česko. Zákon č. 90/1995 Sb., *o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů*.
- [8] Česko. Zákon č. 61/1997 Sb., *o lihu*.
- [9] Česko. Zákon č. 221/1999 Sb., *o vojácích z povolání*.
- [10] Česko. Zákon č. 72/2000 Sb., *o investičních pobídkách*.
- [11] Česko. Zákon č. 218/2000 Sb., *o rozpočtových pravidlech*.
- [12] Česko. Zákon č. 243/2000 Sb., *o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům*.

- [13] Česko. Zákon č. 185/2001 Sb., *o odpadech*.
- [14] Česko. Vyhláška č. 323/2002 Sb., *o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů*.
- [15] Česko. Zákon č. 353/2003 Sb., *o spotřebních daních*.
- [16] Česko. Zákon č. 420/2003 Sb., *o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů*.
- [17] Česko. Zákon č. 438/2003 Sb., *o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů*.
- [18] Česko. Zákon č. 187/2004 Sb., *celní zákon, ve znění pozdějších předpisů*.
- [19] Česko. Zákon č. 235/2004 Sb., *o daních z příjmů*.
- [20] Česko. Zákon č. 634/2004 Sb., *o správních poplatcích*.
- [21] Česko. Zákon č. 669/2004 Sb., *o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony*.
- [22] Česko. Zákon č. 180/2005 Sb., *o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů*.
- [23] Česko. Zákon č. 545/2005 Sb., *o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony*.
- [24] Česko. Zákon č. 261/2007 Sb., *o stabilizaci veřejných prostředků*.
- [25] Česko. Zákon č. 2/2009 Sb., *o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony*.
- [26] Česko. Zákon č. 216/2009 Sb., *o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony*.
- [27] Česko. Zákon č. 289/2009 Sb., *o povinném značení lihu a změně zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů znění pozdějších předpisů*.
- [28] Česko. Zákon č. 304/2009 Sb., *o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů*.
- [29] Česko. Zákon č. 346/2010 Sb., *kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony*.
- [30] Česko. Zákon č. 402/2010 Sb., *o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů*.
- [31] Česko. Zákon č. 353/2011 Sb., *kterým se mění zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření ve znění pozdějších předpisů*.
- [32] Česko. Zákon č. 427/2011 Sb., *o doplňkovém penzijním spoření*.
- [33] Česko. Zákon č. 428/2011 Sb., *kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření a zákona o doplňkovém penzijním spoření*.
- [34] Česko. Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*.
- [35] Česko. Zákon č. 165/2012 Sb., *o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů*.

- [36] Česko. Zákon č. 192/2012 Sb., *kterým se mění zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony.*
- [37] Česko. Zákon č. 397/2012 Sb., *o pojistném na důchodové spoření.*
- [38] Česko. Zákon č. 401/2012 Sb., *kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.*
- [39] Česko. Zákon č. 403/2012 Sb., *kterým se mění zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, a další související zákony.*
- [40] Česko. Zákon č. 407/2012 Sb., *kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.*
- [41] Česko. Zákon č. 500/2012 Sb., *o změně daňových, pojistných a dalších zákonů, v souvislosti se snižováním schodku veřejných rozpočtů.*
- [42] Česko. Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., *o dani z nabytí nemovitých věcí.*
- [43] Česko. Zákon č. 345/2014 Sb., *o státním rozpočtu České republiky na rok 2015.*
- [44] Česko. Zákon č. 360/2014 Sb., *kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.*
- [45] Česko. Zákon č. 1/2015 Sb., *kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávním celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.*

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ	Český statistický úřad
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
ERU	Energetický regulační úřad
EU	Evropská unie
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade – všeobecná dohoda na clech a obchodu
MF	Ministerstvo financí
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
MW	Megawatt
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PS ČR	Poslanecká sněmovna České republiky
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SR	Státní rozpočet
SZ	Sociální zabezpečení
SZÚ	Státní závěrečný účet
USA	Spojené státy americké

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBRÁZEK 1 - SCHÉMA ROZPOČTOVÉ SOUSTAVY ČR.....	17
OBRÁZEK 2 - ROZPOČTOVÝ PROCES	24
OBRÁZEK 3 - SCHÉMA PROJEDNÁVÁNÍ SCHVALOVÁNÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU	25
OBRÁZEK 4 - FUNKCE CLA V EKONOMICE.....	43
OBRÁZEK 5 – VÝVOJ POČTU ZAMĚSTNANÝCH A NEZAMĚSTNANÝCH OSOB V LETECH 2007-2010	53
OBRÁZEK 6 - DAŇOVÉ ZVÝHODNĚNÍ PRO ROK 2008	54
OBRÁZEK 7 - DANĚ A CLA ZA ZBOŽÍ A SLUŽBY ZE ZAHRANIČÍ	75
OBRÁZEK 8 - DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	83
OBRÁZEK 9 - DAŇ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB	86
OBRÁZEK 10 - DAŇ Z PŘIDANÉ HODNOTY	87
OBRÁZEK 11 - POPLATKY ZE ZBOŽÍ A SLUŽEB V TUZEMSKU - SPOTŘEBNÍ DANĚ	89
OBRÁZEK 12 - DANĚ A CLA ZA ZBOŽÍ A SLUŽBY ZE ZAHRANIČÍ	91
OBRÁZEK 13 - DANĚ Z MAJETKOVÝCH A KAPITÁLOVÝCH PŘEVODŮ	92
OBRÁZEK 14 - POJISTNÉ NA SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	94
OBRÁZEK 15 - PŘEDPOKLAD A SKUTEČNÉ PŘÍJMY SR	99
OBRÁZEK 16 - POROVNÁNÍ PŘÍJMŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU A PŘÍJMŮ Z DANÍ BEZ POJISTNÉHO NA SZ	101
OBRÁZEK 17 - ZÁVISLOST PŘÍJMU SR NA VÝBĚRU DANÍ	104

SEZNAM TABULEK

TABULKA 1 - DRUHOVÉ TRŽIDĚNÍ STÁTNIHO ROZPOČTU.....	29
TABULKA 2 - SAZBY DANĚ Z MINERÁLNÍCH OLEJŮ.....	40
TABULKA 3 - SAZBY DANĚ Z LIHU.....	41
TABULKA 4 - SAZBY DANĚ Z PIVA.....	41
TABULKA 5 - SAZBY DANĚ Z VÍNA A MEZIPRODUKTŮ.....	41
TABULKA 6 - SAZBY DANĚ TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ.....	42
TABULKA 7 - SAZBY DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB.....	48
TABULKA 8 - DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB.....	50
TABULKA 9 - SAZBY DANĚ V JEDNOTLIVÝCH LETECH.....	59
TABULKA 10 - DAŇ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB.....	60
TABULKA 11 - SAZBY DANĚ Z PŘIDANÉ HODNOTY.....	66
TABULKA 12 - DAŇ Z PŘIDANÉ HODNOTY.....	67
TABULKA 13 - ZVLÁŠTNÍ DANĚ A POPLATKY ZE ZBOŽÍ A SLUŽEB V TUZEMSKU - SPOTŘEBNÍ DANĚ.....	69
TABULKA 14 - DANĚ Z MAJETKOVÝCH A KAPITÁLOVÝCH PŘEVODŮ.....	76
TABULKA 15 - POJISTNÉ NA SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ.....	79
TABULKA 16 - VÝBĚR DANÍ V JEDNOTLIVÝCH LETECH.....	97
TABULKA 17 - POROVNÁNÍ PŘEDPOKLADU A SKUTEČNÝCH PŘÍJMŮ SR.....	98
TABULKA 18 - PŘÍJMY STÁTNIHO ROZPOČTU A PŘÍJMY Z DANÍ BEZ POJISTNÉHO NA SZ.....	101
TABULKA 19 - PRVNÍ DIFERENCE CELKOVÉ PŘÍJMY SR.....	102
TABULKA 20 - PRVNÍ DIFERENCE PŘÍJMŮ Z DANÍ.....	102
TABULKA 21 - TEMPO RŮSTU CELKOVÝCH PŘÍJMŮ SR.....	103
TABULKA 22 - TEMPO RŮSTU PŘÍJMŮ Z DANÍ.....	103
TABULKA 23 - POMOCNÁ TABULKA PRO VÝPOČET REGRESNÍHO KOEFICIENTU.....	105

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA 1 - SEZNAM ZBOŽÍ PODLÉHAJÍCÍHO DRUHÉ, SNÍŽENÉ SAZBĚ.....	122
--	-----

PŘÍLOHA

Příloha 1 - seznam zboží podléhajícího druhé, snížené sazbě.

Seznam zboží podléhajícího druhé snížené sazbě, podle příloha 3a, zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

Kód nomenklatury celního sazebníku	Název zboží
0402, 0404, 1901, 2106	Počáteční a pokračovací kojenecká výživa a potraviny pro malé děti.
0801, 1101 až 1106, 1201, 1204, 1206 až 1208, 1212, 1214, 2004, 2005	Mlýnské výrobky, a to: z obilovin, které jsou uvedeny pod kódy nomenklatury celního sazebníku v kapitole 10 - z výrobků, které jsou uvedeny pod kódy nomenklatury celního sazebníku v kapitolách 8 a 12 - z brambor - ze sušených luštěnin čísla 0713, ze sága nebo z kořenů nebo hlíz čísla 0714 nebo z výrobků kapitoly 8. -Směsi těchto mlýnských výrobků
1107 až 1109, 1903, 3505	- Slad, škroby, pšeničný lepek a směsi těchto výrobků.
1806, 1901, 2004, 2005, 2103, 2106	Upravené mlýnské výrobky a připravené Směsi k přípravě potravin pro osoby s nesnášenlivostí lepku.
2843-2846, 2852, 3002, 3003, 3004, 3006	- Radiofarmaka, očkovací látky, léky, kontrastní prostředky pro rentgenová vyšetření, diagnostické reagenty určené k podávání pacientům, chemické antikoncepční přípravky na hormonálním základě - určené pro zdravotní a veterinární služby, prevenci nemocí a léčbu pro humánní a veterinární lékařské účely.
4901, 4903, 4904	- Tištěné knihy, obrázkové knihy pro děti; hudebniny, tištěné nebo ručně psané, též vázané nebo ilustrované. Mimo zboží, kde reklama přesahuje 50% plochy.

Kódem nomenklatury celního sazebníku se pro účely zařazení zboží do příslušné sazby daně rozumí číselný kód popisu vybraných výrobků uvedený v celním sazebníku v platném znění⁷²⁾.

Druhé snížené sazbě daně podléhá zboží, které odpovídá současně kódu nomenklatury celního sazebníku a výslovně uvedenému slovnímu popisu k tomuto kódu v textové části této přílohy.

Počáteční a pokračovací kojeneckou výživou se pro účely zařazení zboží do příslušné sazby daně rozumí potraviny definované v článku 2 odst. 2 písm. c) a d) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 609/2013 ze dne 12. června 2013, o potravinách

určených pro kojence a malé děti, potravinách pro zvláštní lékařské účely a náhradě celodenní stravy pro regulaci hmotnosti a o zrušení směrnice Rady 92/52/EHS, směrnice Komise 96/8/ES, 1999/21/ES, 2006/125/ES a 2006/141/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/39/ES a nařízení Komise (ES) č. 41/2009 a (ES) č. 953/2009. Potravinami pro malé děti se rozumí potraviny definované v článku 2 odst. 2 písm. f) nařízení (EU) č. 609/2013. Mlýnské výrobky a směsi těchto mlýnských výrobků, slad, škroby, pšeničný lepek a směsi těchto výrobků, upravené mlýnské výrobky a připravené směsi k přípravě potravin pro osoby s nesnášenlivostí lepku musí splňovat požadavky na složení potravin pro osoby s nesnášenlivostí lepku definované v nařízení Komise (ES) č. 41/2009 ze dne 20. ledna 2009 o složení a označování potravin vhodných pro osoby s nesnášenlivostí lepku.

Tištěnou knihou se pro účely zařazení zboží do příslušné sazby daně rozumí též knihy reprodukováné kopírovacím strojem, pod kontrolou zařízení pro automatizované zpracování dat, ražením, fotografováním, fotokopírováním, termokopírováním nebo psáním na psacím stroji.

Obrázkovou knihou pro děti se pro účely zařazení zboží do příslušné sazby daně rozumí kniha pro děti, ve které je hlavní náplní ilustrace a text má podružný význam.

Reklamou se pro účely zařazení zboží do příslušné sazby daně rozumí reklama podle zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.